સત્યસાગર કાવ્યમાળા.

રચી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

મીર ગુલાબ રતાભાઈ.

મુ. [illegible]

આવૃત્તિ ૧લી   પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૮૦   સને ૧૯૨૩.

વિદ્યા વિજય પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા વાડીલાલ
છાપી રીચીરોડના પુલ નીચે—અમદાવાદ.

કિંમત ૦—૮—૦

અર્પણ પત્રિકા.

સંસ્થાન અગર

રા રા. ચતુર શીરોમણી વિદ્યા અને વિવેકના
સાગર પરોપકારી કરૂણાના કોષ દિન દિન
અધિક પ્રતાપવાન ઠાકોરશ્રી ગંભીરસિં-
હજી સરદારસગણનો હું ઘણો
અંતઃકરણથી આભાર માનું
છુ કેમકે તેમની મ્હારા
ઉપર અખંડ પ્રિતીની
યાદમાં આ લઘુ સત્ય
સાગર નામનો ગ્રં-
થ મારા અંતઃક-
રણથી અર્પ-
ણ કરૂં
છું.

પ્રસ્તાવના.

સુજ્ઞ વાચક બન્ધુઓ આ પુસ્તક સર્વે હિંદુ તથા મુસલમાન ભાઇયોને વચવા લાયક છે ગજલો હિન્દી તથા ઇશ્કલાબીનો પણ સમાવેશ કરેલા છે, તેની ટિકા સાથે ભક્તના માટે ભજન, પદ રસથી ભરપુર ગવૈયાને ઠુમરીયો હોરી ભેરવી અને આશાવરી વિગૈરે રાગ અંદર મુકેલા છે, કવિના માટે કવિત, દોહરા, છંદ, છપ્પા, સોરઠા, કુંડળીયા તથા સવૈયા વિષ્ણુપદ ટીકા સાથેછે. ચાલુ જમાના વિષે નાના પ્રકારનાં દ્રષ્ટાંત ફાગસથી ભરેલો, આ સત્ય સાગર નામનો લઘુ ગ્રંથ છે સર્વને ઉપીયોગ કરતા છે માટે ખરીદ કરવા ચુકવું નહિ જેને સંગીત તથા કાવ્યનું જ્ઞાન છે તે મનુષ્યનુ મન સદા આનંદમા રહે છે પરંતુ કાવ્ય અને સંગીત એ બન્ને કુદરતી બક્ષીસ વિના બની શકે નહિ, ભલે તે ગમે તેવા રંજમાં કે નાઉમેદમાં બેઠા હોય પણ કાવ્યની ઉત્કંઠા થઇ કે તુર્તજ રંજ તેનો દુર થઈ જાય છે અને પ્રેમ આનંદ આવીને તેના જીગરમાં પ્રવેશ કરે છે, અને પ્રેમાનંદનો જ્યાં પ્રવાહ ચાલ્યો કે પોથાનાં પોથા લખો તો પણ થોડાંજ છે કારણ કે કોઈ વિદ્વાન પુરૂષનુ કહેવુ એમ છે કે પ્રેમ એ કુદરતનો રસ છે. એ રસ આનંદ પ્રગટ કરનાર છે. અને આનંદ જીગરની મસ્તી છે. એ પ્રેમ મસ્તી વડે પ્રભુના પદને મળી શકે છે જ્ઞાન દિપક જેવી ઉત્તમ મોહની બીજી નથી કારણ કે વિભુને ઓળખાવી શકે છે તેવી રીતે કાવ્ય શાસ્ત્ર પણ પ્રેમ મોહીની છે

વાંચક વર્ગના શોખીન સજ્જનો તથા જ્ઞાનિ પુરૂષો આ પુસ્તકનો પુરે પુરો લાભ લેશે કારણ કે કાવ્ય અને સગીત બન્નેનો સમાવેશ છે. અને સરળ સાદી ભાસા ટીકા સાથે ગોઠવણ કરવામાં આવી છે મ્હારી અલ્પ શક્તી પ્રમાણે દરેક બનાવ્યુ છે. આ સત્ય સાગર નામનો લઘુ ગ્રંથ પહેલો ભાગ છે, પરંતુ પાંચ

આની ગોઠવણુ કીધી છે થોડા વખત પછી મહેરબાની મહેબુબની તો, બીજો ભાગ તૈયાર થઇને બહાર પડશે, તેમાં ઘણીક રમુજી વાર્તા છે સત્યનો ને સાગરનો મેળાપ ઘણીક રજનીનો લાભ વિગેરે હશે મ્હારા અદના કાવ્યોના અનાક અને ઉત્તેજન આપનાર ભાઇશ્રી મગનલાલ રતાભાઇની સારા ફોટ અખંડ પ્રીતીની યાદમાં આ લઘુ પુસ્તક અભાગો અંતક જુવો અર્પણ કરૂ છુ કે પુસ્તકના પ્રારંભમાં વિગતવાર સંક્ષેપ સમજાવ્યુ છે, જો સહેલાઇથી સમજ પડે તેવી ગાવાની રાગની તર્જ સાથે ગોઠવણુ કરેલી છે અને મ્હારા ગાઢા સ્નેહિ બીરાદર સ્નેહ અભિલાશી કાદરભાઇ ઇમામભાઇનો આ સત્ય સાગર બહાર પાડવાનો ઘણો આગ્રહ છે મારી અલ્પ બુદ્ધિના કારણુથી કંઇ ભુલ હોય તો દરગુજર કરશો એવી હું માફી માગુછુ, અને હું કવિ છુ એવો અભિમાન ધારતો પણ નથી પરંતુ કાવ્યનો મને નાનપણથી ઘણો શોખ હોવાથી, કાવ્યનો હું અનાક બનેલો છુ આ પ્રેમ ઉત્કંઠા કાવ્ય કથી છે પ્રેમનો પ્રવાહ કવિયોના ચર્ણું રહી અને મ્હારા જીગરની ઉમેદ પાર પાડનાર કૃપાળુએ કૃપા કરીને પ્રેમના પ્રવાહનો પ્રસાદ મને દિન જાણી અને દયા કરી છે આ પુસ્તક અનુભવિ તો હાથમાંથી પુરો લાભ લીધા વિના નાખુ મુકવાનુ મન થશે નહી.

દોહરો— સત્યમે સદા સાહેબ વસ કરો ઉપાયો લાખ,
અરને અળગો રહે કાનર પુરે સાખ

ઉત્તર દોહરો—કોલ કર્યા કિરતારથી ફરી ન કરીયે ફોગ,
ફોગ કરે જો કોનકો ફુર્ઇ જન્મકો ભોગ

લેખક મીર ગુલામ રતાભાઇ. ભરકુડાવાળા.

અનુક્રમણિકા.

અંક ત્રીજો

ભજન સંગ્રહ

અંક ચોથો.

કુમરીયો સૃંગારરસ કાવ્ય

અંક પાચમો

જાહેર ખબર.

સત્યસાગર સંગીત કાવ્યમાળાના લેખક મીર ગુલામ રતાભાઇ ભરકુડાવળા નીતિ, ભક્તિ શ્રૃંગારરસ પરચુરણ સંગીત તથા કાવ્યોનો સંગ્રહ ભક્તિલેશનો માહેથી ઉપદેશ મળે તેમ છે, અને છંદો તથા લોકપ્રિય ચાલુ જમાના વિ ષેની ગઝલોથી ભરપુર સમાવેશ કર્યો છે આ પહેલી આવૃત્તિ છે બીજી અવૃત્તિ થોડા વખત પછી છપાઇને બહાર પડશે તેની સાથે ગાયનો તથા કાવ્યો વિગેરે છે રસીક કાવ્ય અને સંગીત વાર્તા વૈરાગ્યમા છે માટે જે અગાઉ ગ્રાહક થનાર માણસે નીચે મુજબ પત્ર લખી જણાવવા કૃપા કરવી. અગાઉથી ગ્રાહક થનારના નામ પુસ્તકની પાછળ પ્રસિદ્ધ કરવામા આવશે પુસ્તક મળવાનુ ઠેકાણુ—

શા શંકરલાલ મગનલાલ હળદરવાસવાળા,
તાલુકે ઘોડાસર સ્ટેશન મહેમદાવાદ

આશ્રયદાતાઓના નામમા રહી જવાથી અત્રે દાખલ કરયુ છે
ભારસાર નરોતમદાસ ગીરધરભાઇ મુ૦ હળદરવાસ

સત્યસાગર કાવ્ય માળા.

(સંગીત સાથે)

દોહરો-સાગર રચ્યુ સરસ્વતિ સહાય કરશો સહાય,
કૃપા તમારી હોય તો, પુસ્તક પુરણ થાય. ૧

વિવેક માળા ભુજંગી છંદ પ્રાર્થના.

વિવેકી તમોને અમે શું કહીજે,
અરજ અંતરે એક આપ લહીજે,
શુરૂ જ્ઞાન નિત્ય નક્કી આપ હેજો,
પ્રભુ પ્રેમભક્તિ સદા મને દેજો
રૂડી રીત રાખી રૂડી ચાલ ચાલી,
ગુરૂજીય દીજે મને પ્રેમ પ્યાલી;
તજી લોભને મોહ અહંકાર બાળી,

વિવેકી જુઓને વચનમા વિચારી.
નિતી ભેળવો જીંદગીનો વધારો,
ગુરૂજીનું કહેવું સદા કાન ધારે.,
ત્રિવિધિ મટે તાપ તનનો ઉમાલી,
ગુરૂજીય દીજે મને પ્રેમ પ્યાલી
સદા સર્વદા સત્ય સ્વામી,
તમારી કૃપાયે રૂડી ભક્તિ જામી,
વિદ્યાનો શૃંગાર વિવેક જાણો,
શરીરનો શૃંગાર ભક્તિ પ્રમાણે
હરી હેત માળા કરે પ્રેમ ઝાલી,
ગુરૂજીય દીજે મને પ્રેમ પ્યાલી,
કિરતાર કિર્તિ અપરમપારા,
વિભુજી તમે સર્વને પાળનાર
રટો રામને પ્રીતથી નિત્ય પ્યારા,
ત્યાગો કબુદ્ધીને શુદ્ધ વિચાર,
સ્તુતિ ગુલાબ પ્રભુ પ્રિત વ્હાલી,
ગુરૂજીય દીજે મને પ્રેમ પ્યાલી

દોહરો-મિત્રો અમારા જ્ઞાનીયો ખરીદો સાગર બુક,
વાંચી સમજન કીજીએ મારૂં ક્ષમારી ચુક ૧

અંક ૧ લો.

ગઝલ હિંદને ઠપકો.

રાગ—અહો કિરતાર ઇન્સાફી અદલ ઇન્સાફ ત્હારો છે.

અરે ઓ હિંદના વાશી જુઓને કોઇ તપાસી,
વિગત શાસ્ત્ર તણા ભાશી અરે ઓ હિન્દના. ૧
ઘણા છે ધર્મના સાથી દશા છે કેમ આ થી,
કેઇ જન રકે ઉદાશી અરે ઓ હિન્દના. ૨
હઠી ગઈ હિન્દની છાયા કમી થઇ ધન માયા,
નહિ માને તિર્થ કાશી અરે ઓ હિન્દના. ૩
થયા ગુણવતને ડાહ્યા અરે ઓ હિન્દના જાયા,
કરોને પ્રેમ પ્રકાશી અરે ઓ હિન્દના. ૪
પરમાર્થી કામને કરજો અરજ આ અતરે ધરજો,
ગઝલ ગુલાબ કહે આશી [અરે ઓ હિન્દના. ૫

દોહરો—રમતો આત્મ જાણવો ભમતો ભ્રમણા ભુલ,
ભવાર્થ ભેદિ પત્રનો મ મ્મા મર્મ અમૂલ્ય.

ગઝલ ૨ જી.

જ્ઞાનીને ઠપકો રાગ—ઉપરનો.

સજ્જન શાણા થજો સારા તમ્હારા હિન્દના માટે,
વિનતી દેય નેમા ધરજો વિભુનું નામ કર પાઠે. સ૦ ૧
પ્રભુથી રાખીને પ્રીતિ ન કરશો કોઇ અનિતી,
ગુરૂ જ્ઞાનિ મળે તમને તમ્હારા સત્યના માટે. સ૦ ૨

અમલ નેકિ બજાવાને પ્રભુનું ગાન ગાવાને,
ભજનમા લીન થાવાને તમ્હારા મોક્ષને માટે. સ૦ ૩
હરીરસ પ્રેમથી ચાખો બુરૂ ના કોઇનુ ભાખો,
સમજ હ્રદયમા રાખો તમ્હારા ઘાટના માટે સ૦ ૪
પ્યાલી પ્રેમની પીધી શીખામણુ સજ્જને લીધી
ગઝલ ગુલાબે કીધી તમ્હારા હીતના માટે સ૦ ૫

દોહરો—સગતકો ગહેનો ભયો, સુન સખી એક બાત,
અરનીકે ઘર જાયકે રહી ચમેલી રાત

ભવાર્થ કે—અરની અને ચમેલીને સખીપણુ, સ્નેહા ગાઠની સાહેલી બની ત્યારે ચમેલીને અરની કહે છે કે બેન મારે ઘેર તુ ચાલ એવુ બહુ દહાડાથી કહેતી હતી એક વખત ચમેલી અરનીના ઘેર આવી અને એક રજના બે ભેગી વાસ કર્યો તો તેની સગતથી તેના પુષ્પની સુગધ અરનીના પુષ્પમા બેઠી છે, અત્યારે પણ તેના પુષ્પમા કેવી સુગધ છે મતલબકે સારી સોબત પણ ફગ એવુ છે

ગઝલ ૩ જી.

પ્રભુ આશક રાગ–સુનો તુમ યાર પરદેશી.

નિરજન નામ રહ્યું ગાજી પ્રભુ પ્રેમી પરે રાજી,
ભલે હો પડિત કાજી પ્રભુ પ્રેમી પરે રાજી. નિરજન.
રહુ હુ નામ બહુ નામી અરે ઓ જગતના સ્વામી,
અહક પાપી અને પ જી પ્રભુ પ્રેમી પરે રાજી નિરજન.
અાજને ભાવથી ભગવાન તરી ગુણુકા ગઇ વૈમાન.

વિદુર ઘર ભાવથી ભાજી પ્રભુ પ્રેમી પરે રાજી. નિરજન.
અમારી એ વિનતિ છે તમારૂં દિલ્લ શું કહે છે,
શણું હે સત્યનું માજી પ્રભુ પ્રેમી પરે રાજી. નિરજન.
સુણોને મિત્ર ઓ મ્હારા જુઓને દેશના ધારા,
જીતી હે રીતથી બાજી પ્રભુ પ્રેમી પરે રાજી. નિરંજન.
હરિનું હેત છે એવુ સદા હું તેમને શેવું,
ગઝલ ગુલાબ કહે તાજી પ્રભુ પ્રેમી પરે રાજી નિરંજન.

દોહરો—ધન બીન મીથ્યા ચાતુરી ગુન બિન મીથ્યા રૂપ,
પ્રેમ બીન મીથ્યા પ્રીતડી સૈન્ય બિન મીથ્યા ભૂપ.

ભાવાર્થ કે—પ્રેમ વિના પ્રભુ મળતો નથી. પાઠક પવિત્ર પ્રેમ જોઇએ પ્રેમ જેવી અનોપમ વસ્તુ બીજી નથી પ્રેમથી દુનિયા વશ પ્રેમથી પ્રભુ પણ રાજી અને આધિન છે. અને નૃપતિ હોય રૈયત પર પ્રેમ દિન પ્રતિ-દીન વધારે તો રૈયત બહુ આનંદ પામે માટે પ્રભુ પ્રેમથી તાદુળ તથા બોર સવરિના લીધા અને વિદુરજીની ભાજી કેવો પાઠો પવિત્ર પ્રેમ પ્રીતની પણ વચ્ચે પ્રેમ જોઇએ.

ગઝલ ૪ થી.

ઇશ્કપદ રાગ—મુઝાવી કામને મારે જવા દે કૃષ્ણને દ્વારે એ તર્ઝ.

અરે ઓ ઇશ્કના યારી તમ્હારી બુદ્ધિ છે ન્યારી. (૨)ટેક.
હો ગુણવતને ડાહ્યા, ભજી લોને જદુરાયા,
કરે લ્યો વાત વિચારી, તમ્હારી બુદ્ધિ છે ન્યારી. અરે.
ઇશ્ક પદને પામી, રટી લ્યો અંતરે જામી,

અરો ન કામી તમે કારી, તમ્હારી બુદ્ધિ છે ન્યારી અરે.
કરૂ જન જોયા, જોઈ ભામા અને મોહ્યા,
સમજ એ તમે ધારી, તમ્હારી બુદ્ધિ છે ન્યારી. અરે.
છરક છે એવો, અહા એ લ્હાવને લેવો,
ગઝલ ગુલાબ કહે પ્યારી, તમ્હારી બુદ્ધિ છે ન્યારી અરે.

ગઝલ ૫ મી.

સત્યનો પ્રકાશ રાગ ઉપરનો

અમે તો સત્યના સાથી, અમોને સત્ય વ્હાલુ છે
વિભુના નામ વીના બીજુ, સૌએ કામ ઠાલુ છે અમે.
હરીનો રસ છે મીઠો, પ્રભુ પાલન અમે દીઠો,
ભરી લે પ્રેમનુ પ્યાલુ, અમોને સત્ય વ્હાલુ છે. અમે.
પ્રીતમ વીણુ નહી પ્યારૂ, ઘડી ના નામ વીસારૂ,
દયા કર તુ દયાળુ, અમોને સત્ય વ્હાલુ છે. અમે.
તરી ગયા સત્યના યારી, ભજીને કૃષ્ણ મોરારી,
ગુલાબ એ રાહપર ચાલુ; અમોને સત્ય વ્હાલુ છે. અમે.

દોહરો–સત્ય સદાય વાપરે કદી ન આવે દુ ખ,
સત્ય વિના વાણિ વદે અદીઠ તેનુ મુખ. ૧

જવાબ—સત્ય વીના સંસારમાં, કદી ન આવે સુખ;
સત્ય સદાય વાપરે ધન્ય જનુની કુખ.

ભાવાર્થ કે—જે પુરૂષે સદા સત્યનું ભાથુ બાંધ્યુ છે તેની જનુની કુખને ધન્ય છે. અને તે પુરૂષ સત્યવાન

તેનો જન્મ સફળ છે સદાય સત્ય તરનાર પણ છે. સર્વે વસ્તુ સત્યમાં રહી છે દિદાર પ્રભુનો તે પણ સત્યમા છે. સત્યથી મોક્ષ મહા દુર્લભ વસ્તુ છે જેને મહામંત્ર કહો તો પણ ચાલે

દોહરો—જબ તુમ આએ જગતમે લોક હસે તમ રોય,
કર્ણિ એસી કર ચલો પીછે હસે ન કોય.

મતલબ કે -પીછે હસે ન કોય જયારે અવનીથી કુચ થયા બાદ પણ જે મનુષ્યની ભલાઈ રહે અહી અને પરલોકમા જેની શુભ કીર્ત હોય તેને ઓંકાંચ કહો તો પણ ચાલે કારણ તેનો આત્મા સદા પરમાર્થમાં બે-ડાયલો છે તેવાજ પુરૂષો સત્યની કમાણીનું સાથે બાધું લીધુ છે તે પુરૂષો પરમાર્થ અને પ્રમાણીકપણું અને સદા સત્ય વાપરનાર તેનો જન્મ સફળ છે

ગઝલ ૬ ઠ્ઠી.

ગરીબની હાદ, રાગ અહા દુનિયા બધી જોઈ.

થયા સૌ શેઠીયા મર્વિ, બળી એ નોકરી કરવી,
પળે ના સ્થીરતા કરવી, બળી એ નોકરી કરવી થયા સૌ૦
ભલે કુળવાન કે ડાહ્યો, અગર રાણી બીબી જાયો;
નિયમસર હાજરી ભરવી, બળી એ નોકરી કરવી. થયા સૌ૦
કવેળા રસોઇ રાધિ, શેઠે શઠ નોકરી સાંધી,
પીડા શું દીનની હરવી, બળી એ નોકરી કરવી. થયા સૌ૦
સુણોને મિત્ર ઓ મ્હારા, તજી ઘર બારને દારા;

કરીશું હાજરી ભરવી, બળી એ નોકરી કરવી. થયા સૌ૦
ભલો સગાળશાહ કર્મી, હતો સત્યવાન ને ધર્મી,
ધેંગી હાલ ધર્મની ધર્વિં, બળી એ નોકરી કરવી. થયા સૌ૦
ગુલામી શેઠની કરતા, મધુરી વાણી ઉચરતા,
લડાઇ સત્યની લડવી, બળી એ નોકરી કરવી. થયા સૌ૦

ગઝલ ૭ મી.

નાગની ઝારા, રાગ. હુવે દોલાલ દશરથ કે.

કનૈયા દાનજી મ્હારા સુનાવો બસરી પ્યારા,
મુગટધર કૃષ્ણજી કારા, સુનાવો બસરી પ્યારા. કનૈયા૦
મથુરા છોડકે મોહન જહા ગોકુલ સિધારા હૈ;
જપે જુગ નામકી માળા, સુનાવો બસરી પ્યારા. કનૈયા૦
રમત જૂગટા તણી હારયા, ગયે પાતાળ જયુ પારા;
લગાઈ નાગને ઝારા, સુનાવો બસરી પ્યારા કનૈયા૦
બશી ત્હારી મને પ્યારી, ગોવર્ધર આપ ગીરધારી,
ગુલાબ કહે રહો ના મુજથી ન્યારા,
સુનાવો બસરી પ્યારા કનૈયા૦

ગઝલ ૮ મી.

નરંરગી ખલ્ક—રાગ. ફકીરો દેશના વાશી,હવે તો વાપરો ખાદી.

અમે તો પ્રેસના સગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરગી. (૨) ટેક.
નવી દુનિયા નવા ધારા, નવુ મદિર નવી દારા;
નવિન તારગ પતગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરગી. અમે૦
બ્રિટીશ કોટ ચશ્મા ને ટોપી, અમે તો ભાઇ ઇરોપિ;

પગે છે બુટ ઘર તગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરંગી અમે૦
ઘરેણા સમગણી ઘડીયાલ, પુછીમા બાલ છે પ્યારા;
સુધારાના અમે સંગી, અમ્હારો ખલ્ક નવરંગી. અમે૦
ફેશનબન બાલ કતરાવો, અમોને શોખ છે આવો;
જોયે શીર તેલને ઠગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરંગી અમે૦
નવી હોટલમા જઇશુ, ગમે તે જ્ઞાતીનું ખેશું,
અમોને સોચ નવ અંગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરંગી અમે૦
ચડાવી ચશ્મા તો આખે, વચન ના કોયનું સાખે,
ભાષણુ ભાખે બહુ જંગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરંગી અમે૦
નવી ગાડી નવી લાડી નવી નાટક દેખાડી,
સલુણી સાથ ઉમંગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરંગી અમે૦
કડક ચ્હાને કડક બીડી ઝડપ પાન મૂખમાં ભીડી,
ગઝલ ગુલાબ કહે ચંગી, અમ્હારી ખલ્ક નવરંગી. અમે૦

ગઝલ ૯ મી

ચ્હાનું માન-કુદરતી અપમાન. રાગ. ઉપરનો.

અતિશે માન અવનિમા હતુ હોટલનું ભારે,
કર્યું અપમાન આલમમા કરી કુદરત કિરતારે. અતિ૦
વ્યસનનાં વાગતા મિજલ, પીવાના ચ્હના શીંગલ,
ભલા બિસ્કુટ છે હારે, કરી કુદરત કીરતારે અતિ૦
બીડી ચ્હા પાનની જોડી પ્રીતી કેમ અજથી તોડી;
ખબર કીધી છે ઘર દ્રુવારે, કરી કુદરત કિરતારે. અતિ૦
બૂરૂ છે ચ્હાતણું વ્યાસન, દેખા દેખી ચડી ફેશીન;

નફો ના દેહમાં જ્યારે કરી કુદરત કિરતારે અતિ૦
બગાસા ન્હાના આવે પ્રભાતે ચિત્ત ચમકાવે,
પીતા તબિયતને ઠારે કરી કુદરત કિરતારે અતિ૦
હતા સૌ ન્હાથી રાજી કલમ ત્હારા ઘણી તાજી,
પ્રગટ છો આપ સંસારે કરી કુદરત કિરતારે અતિ૦
શેવક શેઠને ઠાકર થયા સૌ ચાહના ચાકર,
મુકી દો ટેવને પ્યારે કરી કુદરત કીરતારે અતિ૦
દીધી અક્કલ ઇન્શાનો અમ્હારી વાતને માનો,
ગુલાબ કહે સીખ ધ્યાનમા ધારે. કરી કુદરત કીરતારે. અતિ૦

(દોહરો) અમલ કરે ઈશ નામ પર તજે ઘટકી ગર્વિ,
કરે નોકરી નાથકી નેકી રદયમા ભરવી.

ઉપરની ગઝલનો ભાવાર્થ. ખુલ્લો આ દોહરામા છે ઈશ નામ પર મતલબ કે ઈશ્વર નામ ઉપર અમલ કરવો. અને રદયમાથી ગાવ એટલે ગર્વ અહંકાર દુર કરવો. પછી નાથની નોકરી કરવી.

ગઝલ ૧૦ મી.

ન્યારી ખુબી રાગ-ગઝલમા હું અન્ચો ઘેલો ગઝલ દિલજાન.

અરે ઓ ઈશ વિશ્વના તમારી ખુબી છે ન્યારી,
કળે ના કોઇ સંસારી તમ્હારી ખુબી છે ન્યારી. અરે૦
ગહનગતિ વાળા તમે છો પ્રાણથી પ્યારા,
કૃપાળુ કૃષ્ણ મોરારી તમ્હારી ખુબી છે ન્યારી. અરે૦

રચી રચના તમે ભારી. અરે ઓ કુંજબિહારી,
કુદરત ત્હારી મને પ્યારી તમ્હારી ખુબી છે ન્યારી છે અરે૦
દિનબંધુ જગતના દાતા, તમે તો પ્રેમને મ્હાતા;
દયા તો વિપ્રની ધારી તમ્હારી ખુબી છે ન્યારી અરે૦
હજારો દાખલા એવા, કરૂ છુ આપની શેવા;
(ગુલાબ) કમળીયા કાપે છે કારી. તમ્હારી ખુબીછે ન્યારી અરે૦

ગઝલ ૧૧ મી.

નવો સુધારો રાગ ઉપરનો

અમોને શોખ છે પ્યારો. નવી ફેસીનના યારો,
કુચ્યા ફેશીનમાં ધારો. બતાવો કોઈ ફીનારો. અમોને૦
નચ્યો ફેશીનનો વાડો અરે કો આંખ ઉઘાડો,
સજ્જન ફેશીનને વારો. બતાવો કોઇ ફીનારો. અમોને૦
હતી ફેશીન ઘણી વ્હાલી. ઘરે ઘર ચ્હાવથી ચાલી,
કરી ફેશીન હજારો બતાવો. કોઇ ફીનારો. અમોને૦
પગેથી હાથ તક આવી. ઘરે ઘડીયાળ લટકાવી,
ચડી ચશ્મે કરે ચારો. બતાવો કોઇ ફીનારો. અમોને૦
પ્રિયાને શોખ છે આવો. કહે મોટર મગાવો,
અરે ફેશીનની ફારો. બતાવો કોઇ ફીનારો. અમોને૦
મ્હેરી શોખની સાડી સતી લાડી ઘણી ખાડી,
હવે ફેશીનને ટારો. બતાવો કોઈ ફીનારો. અમોને૦
ઉમરમાં વાસ્તો કીધો. ફેશીન બોજે ચીરે લીધો,

કરે છે બાલ બપકારો બતાવો કોઈ ફીનારો. અમોને૦
હજુ ફેશીન ઘણી બાકી. ગયા લખતાં અમે થાકી,
ગુલાબ એ શોખ વિસારો. બતાવો કોઇ ફીનારો અમોને૦

ગઝલ ૧૨ મી.

ફેશીનનો રોફ

ચમકતી ચાલ તો આવી જુની ફેશીન ના ફાવી,
ખુશીથી પેન અપાવી. જુની ફેશીન ના ફાવી. ચમક૦
જુના ધારા અકારા અમને કહુ શું આજ તો તમને,
કરે છે રોફ નીચાવી, જુની ફેશીન ના ફાવી. ચમક૦
ફેશીન તું અની પ્યારી, ખુબી ત્હારી બધી ન્યારી,
બોલે છે મુખ મલકાવી, જુની ફેશીન ના ફાવી. ચમક૦
જુઓ શું ગાવુ હુ ત્હારા, ખુશીથી મીત્રો અમ્હારા,
નવી ફેશીન અભાવી જુની, ફેશીન ના ફાવી ચમક૦
જુની ફેશને અરજ કીધી, સજ્જને ધ્યાનમે લીધી,
હીંદુસ્તાન દેશ હલાવી, જુની ફેશીન ના ફાવી ચમક૦
જુની ફેશીનને તમો પાળો, જુના તો ધર્મ સંભાળો,
(ગુલાબ) વિવેકી બીજને વાવી, જુની ફેશીન ના ફાવી ચમક૦

ગઝલ ૧૩ મી.

વીચીત્ર જમાનાની ચાલ વિષે રાગ જમાનો વહી ગયો જુનો.
જમાનો વીચીત્ર તો આવ્યો નવી ફેશીનને લાવ્યો,
નારી નરને ઘણો ફાવ્યો. જમાનો૦

સુગંધી ફેશીનની ભારી, લવંડર સેન્ટની વારી,
શાણો નર જ્ઞાની કે ડાહ્યો જમાનો૦
ડ્રેસ નવીન મગાવી વસ્ત્રો ફેશીન રગાવી,
વધ્યો છે રોફ સવાયો જમાનો૦
પ્રીયા પોલકું પચરંગી, નવી સાડી છે નારંગી
કરે દુવાલ સોહાયો. જમાનો૦
પતીવૃત હુ અતી પંડુ, તમો વીણુ કોય ના ભાળું.
વચન સતીએ સત્ય ફરમાવ્યો જમાનો૦
હવા ખાવા જતી લાડી, સુગંધી પુષ્પની વાડી,
રચ્યો પ્રપંચનો પાયો જમાનો૦
પ્રીયાનો હુકમ પતી ઉઠાવે છે, નેવાનુ નીર મોભે આવે છે.
ફેશીન ગુલાબે સત્ય ગાયો જમાનો૦
(દોહરો) તન પવીત્ર સેવા કીએ, ધન પવીત્ર કર દાન;
મન પવીત્ર હરી ભજન કર હોત ત્રીવીધી કલ્યાન.

ગજલ ૧

ભોળા ભરથારને ઠગો.

સ્વામી સંસારનો લ્હાવો, ઘરે મોટર મગાવો;
પ્રીયા ફેશીન રગાવ્યો, જમાનો વીચીત્ર૦ સ્વામી૦ ૧
તમોપર છે ઘણો દાવો, પતી હુકમ ઉઠાવો;
કેમ અફસોસ ધરાવ્યો, જમાનો વીચીત્ર સ્વામી૦ ૨
અમો મોટરની કેવી, નવી ફેસીન તું કેવી;

પડદે પતી પ્રાણ ગભરાયો, જમાનો વીચીત્ર૦ સ્વામી૦ ૩
ભામા ભરથાર છે ભોળો, બગીચે વાળતી ગોળો;
સતી સત્ય વીચાર ઠરાવ્યો, જમાનો વીચીત્ર૦ સ્વામી૦ ૪
ચરીત્રની વધી ચાવી, પીનાની લાજ ના આવિ;
ભોળો ભરથાર ફસાવ્યો, જમાનો વીચીત્ર૦ સ્વામી૦ ૫
ધીક નીર્લજ નારીને સો વાર, ભરૂસો ન કરો તલભાર;
બતાવે પ્યાર ઠગાવ્યો, જમાનો વીચીત્ર૦ સ્વામી૦ ૬
વીચીત્ર ચીત્તનો ચટકો, જુઓ ફેશીનનો લટકો;
ખટકો ફેસીન ખટકાવ્યો, જમાનો વીચીત્ર૦ સ્વામી૦ ૭
ઉચ નીચ ન ઓળખાતા, ફરે ફેસીનમા રાતા,
કશો સજ્જન ઉપાયો, જમાનો વીચીત્ર૦ સ્વામી૦ ૮
ખોળો સા સત્યની ખ્હારી, ચાલો ન ચાલ નઠારી;
ગુલાબ કહે વહો ના શબ્દ જુઠાવ્યો, જમાનો૦વીચીત્ર૦૯ સ્વા૦૯

ગઝલ ૧૫ મી.

જમાના પુત્રીનો વીવાહ

ફેસીન શોખની નારી ગયા લોકો ઘણા વારી,
હીન્દુસ્તાન દેશ બોલાવી જમાને પુત્રી પરણાવી ફે૦
સુબાઇ બાહરે આવી, હસી રસીલી મુખ મલ્કાવી;
ગુલાબી પુષ્પે વધાવી, જમાને પુત્રી પરણાવી ફે૦
પ્રવેશ હોન્દમા કીધો, સીરે બોજો સાએ લીધો;
જુની ફેસીન સ્હાવી, જમાને પુત્રી પરણાવી. ફે૦

ઓચલ ઝીણુ થારો, વામા શરીર શણગારો,
આનદી પ્રેમની આવી, જમાને પુત્રી પરણાવી ફે૦
વીકટોરીયા મોટર મઝા સારી, હવા ખાવા જતી નારી,
નવી ફેસીન સરજાવી, જમાને પુત્રી પરણાવી ફે૦
જુઓ સજ્જન તમે જાગી, દિયો ફેશીન તમે ગી,
જુની ફેશીન જગાવી, જમાને પુત્રી પરણાવી ફે૦
ફેશીનથી ગયા હવે હારી. દીલેથી આજ ધીઢ
ગુલામ જુની ફેશીન પળાવી, જમાને પુત્રી પરણ ફે૦

મ્હારા વ્હાલા સગા સ્નેહાઅભીલાષી સુ ાલાલ
ફતુભાઈ ઉપર મે જે પત્ર લખ્યો તેનો જવાબ

મુબારીક. ગઝલ ૨૬ મા.

મુ૦ ડભોડાથી રવાના

રાગ–નહી હૈ કામ દુનીયાસે મેરા શ્રી કૃષ્ણ પ્યારા હૈ
ગુલાબી ગ યનો આવ્યાં અમોને તે મુબારીક છે.
ઘણા સ્નેહી સગા મીત્ર મને તો તે મુબારીક છે ગુલાબી૦
ગજલ ગુલજાન આવીછે, સુણી શાન્તી સમાવી છે
વિવેકી વાચીને વાણી, સુજ્ઞતાનુ સુધારક છે, ગુલાબી૦
સરસ સારો લખેલો છે, તમારો પત્ર આવ્યો છે,
સુણાવ્યો ...ને વાચી સદા સ્નેહ મુબારીક છે. ગુલાબી૦
તમો દર્શ... પત્રો, અમોને આપતા રહેજો,
તસ્તી ... કરજો, અમોને એ મુબારક છે ગુલાબી૦

વહેલા પધારજો જ્ઞાની અમારી વાતને માની,
સ્નેહી સલામ રૂખ'ની, તમોને તે રૂબારીક છે ગુલાબી૦

ગજલ ૧૬—જગકર્તા વિષે

કયો ઉત્પન્ન કીરતારે, જગતને તે ઘણો સારો,
ભર્યો દરીયો દલીલીએ, ખરો પણ ખુબ છે ખારો કયો૦
સુગંધી કેમ સોનામા, પ્રભુજી મુકતા ભુલ્યો,
શશી ન રેળક ના કીનો વિભુ આ ખેલ છે તહારો, કયો૦
ગુલાબી પુષ્પના જેવી, અહા છે દેહ આદમની,
કરી કાયમ ન તે કાયા, પ્રભુ તું છે ખુબીવાળો કયો૦
ગરીબીને છે ઘણુ સંકટ, ફુગી કંજુસ ને લંપટ,
તેઓને બક્ષી તે સંપત, સર્વનો તુ ધણી સારો કયો૦
કહે સુખોજ કરજોડી, મૂખેથી મફ હું માગુ,
પ્રભુને પાય હુ લાગુ, મને તો આશરા તારો કયો૦

ગઝલ ૧૮ માં.

પ્રભુ મળવાનો માર્ગ નામ ઉપરનો

મળે કોઇ ગુરૂ જ્ઞાની મને માલીક બતાવાને,
જડે સત્સંગ જો સારો મને ખાલીક બતાવાને. મળે.
કરૂં છુ પ્રાર્થના પોતે બનીને મસ્ત દીવાનો,
કયો ઉદ્યમ મળવાનો અહા શાન્તી સમાવાને. મળે.
સર્વદા સુખ સાચુ જે મેળવવા મન મ્હારૂ છે,
ગુરૂ જ્ઞાનીજ કરવો છે; મને રસ્તો બતાવાને. મળે.

કરે ઇન્સાફ સર્વેનો; ખલકનો તેજ ખાવિંદ છે,
મને તો ધુન લાગી છે, ગઝલ દીલોજાન ગાવાને   મળે.
સદા ચર્ણું સદા ચાલુ, સદા હુ સુખમા મ્હાલુ,
ભરૂં હુ પ્રેમનુ પ્યાલુ, મને તો મોક્ષ મળવાને   મળે.
સ્વીકારો અર્જ આ મ્હારી; સુણી આ પત્ર વાચીને,
સ્નેહી સ્લામ સુખાની, ભરમ ભેદી ભણાવાને   મળે.

અંક બીજો

ઇસ્લામી ગઝલો—કિમતનો રખવાળ

ગઝલ ૧૯ મી.

રાગ—દીલાદે ભીખ દર્શનકી

મોહમ્મદ મુસ્તફા મેરા નબીજી આસરા તેરા. ટેક બેવાર
હસરકે દીન બડો યારો, નબીજી મોચકુ તારો
જપુ હું નામ તુમેરા; નબીજી આસરા તેરા.   મોહમ્મદ.
ખતાયું બક્ષ દે પ્યારે, ખુદાકે દોસ્ત દુલારે;
બદે બેહિસ્તમે ડેરા, નબીજી આસરા તેરા   મોહમ્મદ.
જબ તરાજુ અમલકિ તોલે, હબિબે કીબ્રિયા બોલે;
બક્ષુ ઉમત હશી વેરા, નબીજી આસરા તેરા.   મોહમ્મદ.
ગુલાબ ખોફ હશી દીનકા ભરૂંસા હે મુજે ઉનકા,
કહો દમ્મા અભી ડેરા, નબિજી આસરા તેરા.   મોહમ્મદ.

ગઝલ ૨૦–સર્વેનો મૂકતીયાર.

રાગ–મેરે દિલમે દિલકા પ્યારા હે મગર મીલતા નહી

જીક તેરી અર્જ મેરી ખોફ મેરા દિલમે હે,
હે તમન્ના કરદે પુરી અય મૌલ્લા તુ પલમે હે જીક તેરી.
તુંહી પરવર તુંહી સરવર તુંહી તારીફદાર હે,
તુંહિ આલા તુ નિરાલા તુહિ પાલનહાર હે જીક તેરી.
હર જગો હર શીકલ્મે તુંહિ સદા સરકાર હે,
તું હિલાવે તું ખુલાવે તું જહા મુક્તાર હે. જીક તેરી.
નહિ ખાલી કશી વા ખાલી જીન્નો બસર ઓર કુલ્મેહે,
તેરે દરગામે ગદા ગુલાબ કહે હર ગુલ્મે હે જીક તેરી

ગઝલ ૨૧–હર જગો હાજર.

રાગ ઉપરનો

નામ તેરા જાત તેરી, સરવરે સત્તાર તું,
હે જહામે હુકમ તેરા હે ગનિ ગફફાર તું નામ તેરા૦
તુંહિ આમીલ તુંહિ કામીલ, તુંહિ સામીલ સબ જગે,
હે ગુનેગારૂપે જાલીમ કુફ્ર તેરેથે ભગે. નામ તેરા૦
ઇશ્ક–તેરા સબ ખલકમે હે, યહા સામો સહર,
હમ તેરે બંદે હે મોલા રહેમકી કીજે નજર. નામ તેરા૦
યા ખુદા ઇશ આલેમે તુંહી સદા મદદગાર હે,
તેરે દરકામે ગદા, ગુલાબ કહે બક્ષહાર તું નામ તેરા૦

ગઝલ ૨૨–પ્યારનો બગીચો.

રાગ–બનાઇ નુરશે હકને રસુલીલ્લાહ કી સુરત.

ખુદાને ખૂબ રચાઇ હે, ખૂદિશે એ ખલક સારી,
કિએ દોનું જહા પેદા નબિકી હે વા સિરદારી. ખુદાને૦
ઉમતકે વ્હાલી પીરા મહોબ્બતકી પ્યાલી,
ભરેશા હે મુઝે ભારી, ખૂદિસે એ ખલક સારી. ખુદાને૦
બની ગેહ શ્રમે જદે, કરો બદગી તુમે બદે,
ઇલાહિ શાન વો ન્યારી, ખૂદિશે એ ખલક સારી. ખુદાને૦
લાખુ બને પયબર, બડે તુમી સદા સરવર,
દેખુ સુરત મે પ્યારી, ખૂદિશે એ ખલક સારી. ખુદાને૦
પેદા હો તેકી યું બોલે નબિ, બખ્શું ઉમત મેરો સબી,
ગુલાબ નામ જપો જારી, ખૂદિશે એ ખલક સારી ખુદાને૦

દોહરો—મોહમ્મદ મેરે મન બસો, પ્રીતમ પ્યારા પ્રાંન;
ઉમત તારજન તુમ હો, જાહેર જામત જહાન.

ભાવાર્થ કે—લાખો પેગમ્બર બન્યા છતાં ઉમ્મત આશી, મહેરબાની, સરવરે કાયનાતના જેવી નહિ માટે એ પેગમ્બરની તારીફ જેટલી કરીયે તેટલી થોડીજ છે. જેનું નામ સદા હે થા તુન નબિ કહાવે છે."

ગઝલ ૨૩–અજમેરી.

રાગ જલ્વા દિખા કે મારા.

દિદાર દીખાદે મુજકો, તેરે કુરબાન ખ્વાજા. ટેક૦ બે વાર.
મોહમદ નબીકે દુલારે, પ્યારે મદતપે આજા;
નામ ગરિબનીવાજા. દિદાર દીખાદે૦

કામીલ કરામાત ભારી, કલામ જબાપે જારી,
હીંદકી હો તુમ મ્હારાજા   દિદાર દીખાદો॰
અજમેરકો જો આયા, મુરાદ દિલ્લકી વો પાયા,
હીંદ તખ્તકે હો રાજા   દિદાર દીખાદો॰
દિનકો બડાય રૂત્બા અતાય પાય ગુલાબ,
જન્તી દેખો દરવાજા   દિદાર દીખાદો॰

ગઝલ ૨૪–કળી ન શકાય તેવો ભેદ.

રાગ–કહા લે જાવુ દીલ્લ દોનું જહા મે ઉસકા મુસકિલ હે

તેરા શાનિ નહિ કોઈ અગર દિલ્લકી વોહી જાને,
જહા દેખુ વહાં તુહી તુમી કામીલ તેરી શાને તેરા શાનિ॰
હજારો આસકો આલમ, નહિ ઉનકો જરા માલમ,
જુનેગારૂપે હે જાલમ, અગર દિલ્લકી તુંહી જાને તેરા શાનિ॰
અનાઈ સુરતાં સારી, તેરી હે શાન વો ન્યારી,
કુદરત તેરી હે રહમાને, અગર દિલ્લકી તુહી જાને તેરા શાનિ॰
તેરી હે જાત વો પરવર, હબિબે પાક ઓર સરવર;
ગુલાબ કહે નાજીલ પુરકાને, અગર દિલ્લકી તુહી જાને. તેરા

ગઝલ ૨૫–સાગરમાં તરવું.

રાગ–અહા દુનિયાં બધી જોઇ અમ્હારૂં ના સગુ કોઈ.

નબિને ભજીલે હેતે, સફળ જન્મારો કરવાને;
જપીશું નામ મોલાનું, સદાય ધ્યાન ધરવાને.   નબિને॰
અરે જન્મ લે તાંહા, ખુદાને કોલ દીધો છે;
અરે જીન્નતમે જવાને, સફળ રસ્તોય સીધો છે.   નબિને॰

કુદરત ત્હારી કળા ન્યારી, જપે સંસાર નરનારી;
મોલા તુજ નામપર વારિ, અમ્હારા પાપ હરવાને   નબિને૦
જુઠી મહોબ્બતને છોડી, પ્રીતી મહેબુબથી જોડી;
ગુલાબ હુઢ જ્ઞાનનિ હોડી, અરે સંસાર તરવાને.   નબિને૦

ગઝલ ૨૬—પ્રેકનો અન્જામ

રાગ-નાતો એહમદમે લીખુ કયા મેરા

એકહી જલ્વે મે અભી દેખા કયા હે,
નુરે ચશ્મશે તઝલ્લી દેખા કયા હે   એકહી જલ્વે મે૦
કરકે નીધા લુત્ફકી, મુસાપે હકને જબ દેખા,
એ નુરકા તઝલ્લા અભી દેખા કયા હે. એકહી જલ્વે મે૦
તુહી તુર તુકી નુર, તુ હાજરે હજુર;
અજબ તમાશા રબ્બકા અભી દેખા કયા હે એકહી જલ્વે મે૦
કયુ ગીરે ગસ ખાકર, તુરશે અય હજરતે મુસા;
રોશનિ ચમકી નુરલ્લા શાંન કયા હે   એકહી જલ્વે મે૦
ચડા એ દારાપર મનસુર, હુવા સરીયતશે જરૂર,
દમ બદમ કલમા નીકલતા કયા હે   એકહી જલ્વે મે૦
ઇશ્ક ગુલાબ જીસ્કો લગાદે ખોયા હરહર જગા;
ફાની દુનિશે ઉસે પરવા કયા હે.   એકહી જલ્વે મે૦

ગઝલ ૨૭—ન્યારી છબી.

રાગ—પ્રીતકા વાયદા કરકે પીયા મુશે પ્રીત લગાનાછો.

મહેબુબ નબિ રહમાન અર સકે જાને, વ્હાલે નુરનબિ ટેક.(ર)
એહમદ દુલારે સી'તાજ અમ્હારે વારિ તુમ પેજાંન સબી,

વિદ કરૂ દિન રૈન કબી. અશંકે જાને૦
વ્હાલે નુર નબિ મહેબુબ ઉમ્મત કે વાલીશાન નિરાલી,
લુત્ફો કરમશે લીજે સમાલી;
દિલ દિદા હો તુમપે રબ્બી,
અશંકે જાને વાલે નુરનબિ મહેબુબ૦
તુહી અહદ અરૂ તુહી અહમદ જુદાઇ નહિ હે મોહમ્મદ,
જુલાબ નુરાની ન્યારી છબિ;
અશંકે જાને વ્હાલે નુર નબિ મહેબુબ૦
ઝાહરા–સરવર સાથે હો સદા, દિશો સીર કે તાજ,
હુકમ હુવો અલ્લાહકો, નબિ ચલે મહેરાજ ૧

ભાવાર્થ—વાહ સમર્થ સરજનહારની હુ શી તારીફ કરૂ કે, જેને નુરમાથી પ્રગટકરી ખલક બગીચામા ભાત-ભાતના પુષ્પરૂપી મનુષ્ય પેદા કર્યા છે, વળી મોહમ્મદ પેગમ્બર શાહેબને મહેરાજ જવાનો હુકમ કર્યો,"આ કુદરતી શેહની તારીફ લખતા પૃથ્વીનો કાગળ અને સમુદ્રની શાહિ કરૂ પણ પાર આવે તેમ નથી.

ગઝલ ૨૮ પેગમ્બરના દિદારની પ્યાશ.

રાગ નીધાહે ચાર બદમસ્તીમ બિહુશિયાર કેશી હે·
તડફડતે હે દિદાર કે પ્યાશે મોહમ્મદ ઉમ્મતિ તેરે,
નિધાકર લુત્ફકી આજું મોહમ્મદ રૂડાઇયે મેરે. તડફ૦
સરવરે સરકાહો, ઉમ્મત કેરખવાર;
રોશનિ નુરે જીગરમે આજતો મેરે. તરફ૦

વારસ હો વ્હાલી સફિશાંન નિરાલી,
પયગંબર પાક હો પ્યારે, મોહમ્મદ આજ તો મેરે તરફ૦
કલમા પઢા લેશ મીટા દિલકા અંધેરા,
બેડા પાર હો જાયે, મોહમ્મદ આજ તો મેરે તડફ૦
હબિબેકિ ખ્રિયાબની, કર મુશ્કીલ આશાની,
સુરતબિસ્મીલ્લાહકી પેશાની મોહમ્મદ આજતો મેરે. તડફ૦
કયા ખલકકે ફંદે, ફૂચ સોચકર બંદે,
હશ્રમે હોજદે, મોહમ્મદ આજતો મેરે તડફ૦
કયા રૂતબાહકને દીયા, અર્શકે અબિયાકીયા;
ગુલાબહુદ અપનાપિયા, મોહમ્મદ આજ તો મેરે. તડફ૦

ગઝલ ૨૯—લાવણી.

રાગ માં આવોને કુમકુમ પગલે આવી છુ ડગલે ડગલે.
મોહમ્મદ મુસ્તુફા સીરદાર, બેડા પાર લગાને વ્હાલે;
નજરકર મહેબુબ મતવાલે, બેડા પાર લગાને વ્હાલે મો૦
ખુદાકે દોસ્તહો બની, કોશરકા પીલાદે પાની;
અબ જ્ઞાનિ રાહ બતાદે લાલે, બેડાપાર લગાને વ્હાલે. મો૦
હો અબદુલ્લાકે જાય સવામન, ખાના ઉમરમે ખાય,
સબપયં બરશેડ હો આલે, બેડાપાર લગાને વ્હાલે મો૦
સજીદ અકશાય ગયે પ્યારે, ખુદાશે જુદે નહિ પલવારે
ગુલાબ અબ ખોલે જીન્નતકે તાલે, બેડા પારલગાને વ્હાલે.મો૦
દોહરો-માલી ચાહત ફુલકુ ભમર ચ્હાત બાસ,
હમ ચ્હાત દિદારકું ઓર મીલનકી આસ. ૧

જવાબ—માલી તો ખૂશ ફુલશે, ચકવા ખૂશ ઉજાશ;
મે ખૂશી તુમશે સદા ઓરમીલનકી આશ. ૨

ઠુમરી ૩૦ મી.

રાગ. ભેરવિ પેગમ્બરને અર્શ સિદ્ધાવાનો પેગામ,
પાનકવા બનકે.

બન ઠનકે ચલે મહેરાજ નબિ,
હરદમ નામ જપુ હુ રબી (૨) ટેક૦
નુર ઈલાહિ નુર મોહમ્મદ, અર્શચલે મહેબુબ જબી,
લેત બલૈયા હુરા સબી બનઠન૦ ૧
દુખ કે હરન તુમ ભવ દુખ ભજન,
નેનુ મ અજન નુર અભિ બનઠન૦ ૨
સરવર સારે મોહમ્મદ પ્યારે, કહેત ગુલાબ જીગરઅમ્હારે,
સલ્લે આલાન વશા અરબિ બનઠન૦ ૩

ઠુમરી ૩૧ મી.

રાગ ભેરવિ પાતકવા બનકે આયોરે, એ તર્ઝ.

એક નવશા બનાયો યારોરે, ઈલ્મ દુનિ એહમદ બતલાયો;
મીઠો મોહમ્મદ પ્યારોરે એક નવશા૦
કુન ફેકૂન પુકારકીયો, અબ લોહુ કલમ જૂગ સારોરે;
દેખન ચલો સખી જગ ઉજીયારોરે. એક નવશા૦
નુરકા તજલ્લા હો કુદરત અલ્લા,
ઉમતકો તુમ તારોરે. એક નવશા૦

અક્ષન નકારા આપ રખવારા,
કહેત ગુલાબ રસુલ પુકારોરે. એક નવશા૦

ઠુમરી ૩૨ મી.

રગ ભેરવિ. કોઇ હાલ કહો જાકે એ તર્ઝ.

મોહમ્મદ પાર કરો મોરી નૈયા, કર પકરત મોરી બૈયા
મોહમ્મદ પાર કરો ટેક૦ બે વાર.
ભાગ્ય બડે અબદુલ્લા, આય ઘર આજ રસુલોલ્લાહ,
બડી હે આજતો બધૈયા મોહમ્મદ૦ ૧
હૈયા તુન નબિકહાય, મહેરા જશે ન્યામતલાય,
લું તેરી બલૈયા. મોહમ્મદ૦ ૨
એમના કે જાય, મિલન હકશે આય,
સચ્ચે હો તુમ સૈયાં. મોહમ્મદ૦ ૩
ઉમ્મત તારન તારો, મોરી નાવકુ પાર ઉત્હારો,
ગુલાબ કહે પડુ તોરે પૈયાં. મોહમ્મદ૦ ૪

દોહરો—તોતા બેઠ તરવર લેવે ઇલલ્લા નામ,
બડી ફજરકે પેરમે સ્વાર્થ મનકા કામ

હોરિ ૩૩.

રાગ—એસા રગ બનાયા, બાગનો માલીક

જાહિર બાગ બનાયા, ઉસમે ખેલન જીયા,
આયા શોખ દુનિકા સોહાયા જાહિર બાગ બનાયા૦
અમૃતવેલીપર હશા જો બેઠા, મુક્તિ ફુલ ઉન પાયા,
શાહેબસેં જબ લગી સુરતા, ત્રિવિદ્ધિ તાપ મીટાયા;

દિદાર રબ્બકા દીખાયા,   જાહિર બાગ બનાયા૦
બિલ ચમેલી મોગરા, કેતકી ફૂલ જૂકાયા,
આલિફ દિલ્લકા વોહી માલી, તાર હકશે લગાયા,
સેનુમે મેરે વોહી માયા.   જાહિર બાગ બનાયા૦
રચી બાગ અલગ રહા વો, નટવેને ખેલ રચાયા,
ભાત ભાતકે ફુલ ખીલે, કલી કલી કલમા રહાયા,
ગુલાબ ગુલમે નુર છુપાયા   જાહિર બાગ બનાયા૦

ગાયન ૩૪.

રાગ—મનઝારો

અસ્માનો તાર, તર્ઝ ઇશ્ક યારને મારા મુજે
છે એહમદ નબિ મને પ્યારા, મમ આખ્યોના દિસો તારા
ટેક૦ બે વાર.

તમ નામ સુણી ખૂશ થાવુ, સદા દિદાર હું તો ચ્હાવુ;
ઉમ્મતકે ગુના બક્ષનારા, મમ આખ્યોના દિશો તારા છે એહ૦
મેરી લાજ શરમ રખ લીજો, સદા મદદત અમ્હારી કીજો;
મુજ ગરિબના આધારા, મમ આખ્યોના દિશો તારા. છે એહ૦
ખુદાકે હો તમ પ્યારે હો, મકકે મદિને વારે,
રહેશો ન મુજથી ન્યારા, મમ આખ્યોના દિશો તારા છે એહ૦
મહેરાજકો તુમ જાય, હુરોને સલ્વત ગાય,
ગુલાબ કહે તુમ સથર કીયા સબ સારા;
મમ આંખ્યોના દિશો તારા. છે એહ૦

ગાયન ૩૫—બનઝારો.

રાગ—ઉપરનો. તાલ દાદરા

છે એહમદ નબિ મુને પ્યારો, જેસો ચમક રહ્યા ગુલ હજારો.
ટેક૦ બે વાર.

સદ્દકદિલ્લથી જાનો તુમ યારો, પાચ્ચો વખ્ત નમાજ ગુજારો;
દિસે જૂગતનો ઉજીયારો, છે એહમદ૦
ત્રેપન બરસે મહેરાજકુ જાય, જીબ્રીલ બુરાક લેકર આય;
સબ માનો તમો દિનદારો, છે એહમદ૦
લામકાત સરીફકો લાય, હુરાંને મંગલ ગાય,
નુર રોશનિ ચમકારો છે એહમદ૦
ત્રેસઠ બરસે બફાતકું પાય, ગુન ગુલાબ જુગતમે ગાય;
અર્જ મ્હારી સ્વિકારો. છે એહમદ૦

ગાયન ૩૬.

રાગ—ભક્તિ નૌકામા બેસી અમે ભવતરીય.

મોહમ્મદ પ્યારે, મોરે મનમાં બસો,
મનમાં બસો રે મેરે તનમાં ઠસો મોહમ્મદ પ્યારે૦
નબિજી નુરાની કરો મહેરબાનીરે,
ચમકત ચ્હેરો ચન્દ્ર જસો મોહમ્મદ પ્યારે૦
ગુલબદનપર અબરકી છાયા, દિન મોહમ્મદિ આપ બઢાયા;
મુખડો મુબારીક દેખું અસો મોહમ્મદ પ્યારે૦
બુરાક સ્વારિ અરસ સિધાય, લામકાત સરીફ હજરત લાય.
ફક બિન કહો સીરદો કશો. મોહમ્મદ પ્યારે૦

ગુલાબ કહે ઉનશાનકે આલી, કોશરકી દે મુજકુચ પ્યાલી,
બ દે બદીશે દૂર ખસો. મોહમ્મદ પ્યારે૦

દોહરો—કટત પાપ કલમા કહે, વોહી દિન કબુલ,
અર્થ સરે સભાલો, સો ભજલે નામ રસુલ

ભાવાર્થ કે—જેનો કલ્મો મૂખથી કહેતા, પાપ અને દુખ દૂર થાય છે તે કલમો મ્હારા જીગરમા વાસ કીધોછે તે કલમાથી આ ભવસાગર તરાશે. અને કલમો મોક્ષનો માર્ગ છે કલમા જેવી કોઈ બીજી વસ્તુ મોટી નથી. તમામ ભેદ કલમામા રહેલો છે કલમો બેહિસ્તની ચાવિ છે.

ઉપર ગાયનમા છેલ્લા ચર્ણમા આવ્યું કે, બ દે બદિસે દૂર ખસો, બદિ નામ નિદાને કહે છે

દોહરો—કલીશે કલ્મો જો કહે, દેખન દોજખ દુવાર,
એ કલ્મો કરો માતહે, કર દે બેડો પાર.

ભાવાર્થ કે—કલીશે કલ્મો મતલબ કે ખરા જીગરથી દિલની કળીથી કલમો કહે તો નર્ક દુવાર જાય નહિ

ગાયન ૬૭—ન જોશો કરણી અમ્હારી.

રાગ ચોપાઇનો

કોણ છો શેઠ કયા થકી આવ્યા પત્ર પાઠવિ કોણે તેડાવ્યા.

એ રાગ.

મોહમ્મદ થાજો મ્હારા રખવારિ, સદા દેજો મને સુખકારી. મોહ૦
નવ જોશો કણિ અમ્હારી, ગ્રહી બાયને લેજો ઉગારી. મોહ૦

આ વેળાની અર્જ વિચારો, મને હ્રદય ભરૂસો તમ્હારો. મોહ૦
અર્જ ધ્યાન ધરણી તમો લેંએ, તમો વિના કોને જઇ કહીયે મો૦
આપ રબ્બના છો વજીર, માફ કરજો ગુના તકસીર. મોહ૦
બક્ષી અલ્લાને સીરદારી, ગુલાબ નામ જપો નિત્ય જારી મોહ૦

દોહરો—પાલન પરવર હો સદા, નામ ગરિબનીવાજ,
ખલકપતિ ખબર, તુજે કરતે રેહે લાજ.

ભાવાર્થ કે—જેને જઠરામા પણ રક્ષા કરી છે, તેજ અહી પણ પાળનાર છે માટે તેવા પરવરનો ઉપકાર ભુલાય નહીં જેણે આપડા માટે અનેક પ્રકારના પદાર્થ ખાવા બનાવ્યા છે. અને નીરમળ પીવા નીર અને અમુલખ હવા, કેવી ઉત્પન્ન કરી અને આપણને બક્ષીસ કરી છે વાહ સર્જનહારનો કેવો રૂડો ઉપકાર માનવા જેવો છે. વળી નામ સસાર એવુ આપ્યુ છે મતલબ કે સંસાર કોઇના હાથમા સાર આવતો નથી.

ખ્યાલ ૩૮.

હુકમ વિન પાન હાલે નહિ.

મ્હાય સો મોલાતો મદકુ શહેનશાહ કરે;
ચાહે ખુદાકા રબ્બકું સદા તુ યાદ કરે, મ્હાય સો૦
જે મ્હાય જીન્તકું, બંદગીમે મશગુલ રહે;
સોહે હશરમે પંજે તન પાક તુજે દિદાર દહે. મ્હાય સો૦
જે મ્હાય ઈલાહિ જુનેભારકું, સહું રાજ કરે;

ફિરસ્તુંકી ક્યા તાગાત કે બાંકા બાલ કરે. મ્હાય સો૦
બિછે તખ્ત રબ્બકા વઝીર મોહુમ્મદ હ્ઠાર કરે,
ઉમ્મત નબિકી ખલબલ ખલક પુકાર કરે, મ્હાય સો૦
ગાફિલ મત રહે સેવા કા તું ધ્યાન ધરે,
અરજ ગુલાબકી અલ્લા મ્હાય મુમતાજ કરે. મ્હાય સો૦
સદા નેકિપે રહે, મુસ્કીલકુ આશાન કરે,
ફિરસ્તુંકી ક્યા તાગાત કે બાકા બાલ કરે મ્હાય સો૦

દોહરો—હુકમ બીન પવન ચલે નહી પાંત ન હાલે લેશ.
પશુ પખીની રક્ષા કરે, રોજી દેવે હમેશ.

ભાવાર્થ કે—આવો રહેમવાળો સંસારનો સર્જનહાર સ્વામી, તેના હુકમ શીવાય વૃક્ષનું પાત પણ હાલે નહિ.

ભજન ૩૯—જીન્તની ચાવિ.

રાગ—અનવરનો

કલમા ભલે પઢાયારે, મુસ્લમા, પાક બનાયાજી, ટેક૦ બે વાર.
જ્ઞાન મીલે નહિ મુરસદ વીના, મુરસદ ભેદ બતાયારેજી.
અગમ નીગમનિ દોરી લગાવી, સુરત ઉસકી પાયા. કલમા૦
પ્રેમ પ્યાલા મુરસદ પાયા, પ્રેમે પાસ બુલાયારેજી,
જો ગીરા કદમુ પેશ કર, તાલા કુચિ ખોલવાયા. કલમા૦
નુરત સુરત મહી નીરખી લેજો, એમ રંગમા રંગ મીલાયારેજી;
કહેત ગુલાબ મુરસદ ચર્ણે, દિદાર મોલાકા દિખાયા. કલમા૦

દોહરો—કલમા કુચિ કોલકી, પઢે સો જીન્ત લેય,
એ કલમા કેરા માતસે, દિદાર રબ્બકા હોય

જવાબ—ખલક રચાઇ ખૂમિશે, કલમો કીયો કરાર;
કલીશે કલમા જો પઢા પાય લીયા દિદાર.
ઉત્તર—કલીશે કલમા પઢશો, કયા મતમે હો કામ;
જપકર તપકર ખપકર, ઇલલ્લા નામ.
લેખક, મીર ગુલાબ રતાભાઇ.

પ્રમાતિયુ કલામ ૪૦

રાગ એસા ફુન બનશા જૂગન બનાયા બાગની રચના.
ધન્ય મેરા મોલા અલ્લા અછી બાગ બનાઇ; ટેક બે વાર.
ભાત ભાતકે રંગ ફુલ બનાયા, ઉસમે નુર સમાયારે હાં
એ કળા કોઇ કળી શકે નહિ, કુદરત ન્યારી દિખાઈ. ધન્ય.
અમૂલખ હીરા દીની, એ બાતકે ઝીણી ઝીનીરે હાં;
ફલક ફરસ બિછા અલ્લા, નભમા જોત જલાઈ ધન્ય.
કોયનકુ ગદા શાહ કીયા, કોયનકુ વલી અબિયા,
કોય પીર પેગમ્બર પેસવા હે, એસી રચના રચાઈ ધન્ય.
પીર પેગમ્બર વલી પેશવા, નમિ સીરતાજ બનાયારે હા,
આલા રૂત્બા અલ્લા ઓર દિયાહે, ગતિ પાર ન પાઈ ધન્ય.
જુમનકી માયા મોલા, અકળીત ખેલ રચાયારે હાં;
ગુલામ કહે મેરા કહુ કયા, અનકેર ધુન લગાઇરે ધન્ય.

ગાયન. ૪૧

રાગ આશાવરી તાલ દાદરો.

ઉનાત્રાપ શકોગ સે તેરી મીઠર છે ટેક બે વાર.
ચા ા ચમેલી ચડે ગુલામ ગુલનાવલીરે,

જાઇ જૂઇની બ્હાર છે   ઉનાવામા શહેનશા.
માગી મુરદા મનકી મીલાવેરે,
ઓલીયા એવા દાતાર છે   ઉનાવામા શહેનશા.
આધળાને આપ્યો દહે, કોડીયાને કાયારે,
વાંઝીયાને પુત્રના દેનાર છે   ઉનાવામા શહેનશા
રોસન સવાઇ સુત સંતને દહે સુખ
રહેમુના પાલનહાર છે   ઉનાવામા શહેનશા.

ગાયન. ૪૨

રાગ આશાવરી તાલ દાદરો દરિય સાહેબની હજુરમે

બીરપુરમે કાજી મહેમુદ દાતા દરિયાઇ છે,
સો દાતા દરિયાઇ છે   બીરપુરમે કાજી
ફાકિરા માત જાહેર જહાનહુમે,
જ્હાવરી ધીવ બ્હાઇ છે   બીરપુરમે કાજી.
ચોરાશી બદરમે ચોથ તમ્હારી રહેડે,
ડુબતી નાવતી રાઇ છે   બીરપુરમે કાજી.
મૂલક મૂલકની મેદની બગાય ત્હા,
સર્વેની આશા બર આઇ છે   બીરપુરમે કાજી.
સાચે આલદના સુત સવાઇ તમે,
રે મુની મુસ્કીલ મીટાઇ છે   બીરપુરમે કાજી.

ગરબી ૪૩ મીરા દાતારને અરજી.

રાગ નગણુઆળા નાથ નતા જાણ્યા.

જ્હાલા વ્હેલી અર્જ સ્વિકારો મ્હારી,

મેહની દુનિયાં ઉનાવે ભારી વ્હાલા. ૧

હરબાર આવે નરને અતિ નારી,
ડોસન સુતચીરાં પરે વારિ વ્હાલા. ૨

હર્ીં પીર દિવાની ત્હારી,
બળવત એલી બલાને દિધી બાળી. વ્હાલા. ૩

તસબીરે પઢુ નામ તણી જારી,
મનખોરે દિધો મીગ મ્હારો સુધારી વ્હાલા. ૪

સૈયદ દુલ્લશાન કે ની ન્યારી,
અબળા અર્જ કરે છેય પુકારી વ્હાલા. ૫

માસ બાર•શેવા કરી સારી,
દાતાર દુખડાં દિધા બધા ટાળી વ્હાલા. ૬

સૈયદઅલી ઉનાવે ઉપકારી,
બુડયારે ઝાઝ દિધા તમે તારી. વ્હાલા ૭

કાફીકરાં માતને દાતારી.
મુરાદ પાવે નરને સૌ નારી. વ્હાલા. ૮

દાતા જગમે કિર્ત અપરમપારી,
ઉમબાઇ સવાલણુને દો સુખકારી. વ્હાલા. ૯

દોહરા—ગણીય મીરાં ગુજરાતમા, ધરીયે મનમા ધીર;
— દુખ ભાગન ડોસનતણા, સો પલમાં મીરાં પીર.
હરિય બેઠી કુમતિ. તારી કરજો વીર;
દુખભાગન ડોસનતણા, સો પલમાં મીરાં પીર.

ગુજરમે આદી સદા, દુખભંજન દાતાર,
સવાઇ સૈયદ બશમે સચ્ચે વલી સીરદાર.
લેખક મીર ગુલાબ રતાભાઇ.

—⋆⋆—

અંક ૩ જો—ભજન સંગ્રહ.

૪૪—સ્તુતિ.

છંદ લલિત રાગમા ગાવુ

પ્રભુ મ્હારા તમે મ્હાદ સો કરો,
અરજ માહેરી ધ્યાનમે ધરો　　પ્રભુ મ્હારા૦
તમ દયા થકી વિભૂ દુ ખ તો જશે,
નાથ નજર થકી સુખ તો થશે　　પ્રભુ મ્હારા૦
જગપતિ અતિ શુભ દેજો તમ મતિ,
કળી શકે નહિ ગહન છે ગતિ.　　પ્રભુ મ્હારા૦
દિનબધુ તમો કરો દિનપરે દયા,
ઘટ ઘટ ગુલાબ પ્રભુ વ્યાપિ તો રહ્યા　પ્રભુ મ્હારા.

ભજન ૪૫—પ્રેમનો પોકાર.

રાગ—આશાવરી, તાલ ત્રિતાલ.

અજબ અપાર ખૂબિ છે ત્હારી,
ન્હોચી શકે નહિ મતિ અમ્હારી　　અજબ૦
પાડવા નારી પ્રમે પોકારી,
લજ્યા રાખી ચિર વધારી.　　અજબ૦

ધ્રુવને તાર્યો, પ્રહ્લાદ ઉગાર્યો,
હિરણ્યકશ્યપને નાખ્યો છે મારી. અજબ૦
ગુરુડ સ્વારી છો ગીરધારી,
કૃપા કરોને કૃષ્ણ મોરારી. અજબ૦
ગુણુકા તારી, મીરાને ઉગારિ,
ગુલાબની હ્યો અર્જ સ્વિકારી અજબ૦
દોહરો—વ્યાપિ રહો જલ થલમે, જયા, પ્રભુ જગરાય;
મેંહીકેરે પાનમે, લાલી રહી છુપાય
ભાવર્થ કે—જેવી મેંદીના પાનમા લાલાશ રહી છે તેવીજ રીતે પ્રભુ પણ રહેલો છે.

ગરબી ૪૬.

રાગ—મારા સ્વામી બોલોને વ્હાલા—તાલ દિપચંદી.
મ્હારા મંદીર આવોને નંદલાલા,
લાગો છો મને પ્રાણુથી અધિક વ્હાલા. મ્હારા૦
શાણા તમે રીસાયા ઠાલા,
પાયા છે, અમને પ્રેમ તણા પ્યાલા. મ્હારા૦
મોહન ત્હારી મરજીમા રહીશુ,
મૂખે સાચી વાતો અમે કહીશુ. મ્હારા૦
ગોપિયોના કાન થયા તમે,
કહીયે શું ઝાઝું કોને જઇ અમે. મ્હારા૦
પ્રેમરસની પ્યાલી તમો પાવો,
ગુલાબ ગુણ ગોવિંદના ગાવો. મ્હારા૦

ભજન ૪૭.

રાગ—મારા સાચાના સ્નેહિરે,

અજં ધ્યાન ધણી ધરજો મ્હારા દેહના દુખડાં હરજોરે.
પ્રીતમ પ્યારા અજં૦
અવસર વ્હેલા આવો, દયા અમોપર લાવો;
તમે હેતે આવી મળજોરે પ્રીતમ પ્યારા અજં૦
તમ ચર્ણોમે રહુ છુ રાચિ, બુદ્ધિ છે મ્હારી કાચી;
પ્રીતા તમથી સાચિરે પ્રીતમ પ્યારા અજં૦
બાહ્ય ફહ્યાની તાજ તમને, સદા સુખ દેજો અમને,
આંઝુ શુ કહીયે તમનેરે પ્રીતમ પ્યારા અજં૦
દયાળુ દેવા કરૂ છુ તમ સેવા, તમે દેજો મીઠા મેવારે
પ્રીતમ પ્યારા. અજં૦
પ્રભુ ધણીયાપુ દાખો, લજાઓ મારી રાખો,
ગુલાબ પ્રેમે પ્રેમ રસ ચાખોરે પ્રીતમ પ્યારા અજં૦

ભજન ૪૮—મૂર્ખનો પસ્તાવો.

રાગ—અમને શોધી કાયારે ભેદ અતર પાયાજી.

તન રંગ પતગીરે, જોતાં જરૂર ઉડી જાશે,
ચેતન નર કોઇ ચેતશે, પાપી પાછળથી પસ્તાશે, તનરંગ
કોલ દીધો છે ગર્ભમાહી, વાસ કર્યો નવ માસેઃ
શુભ રસ્તો બતાવુ તેનો, કર દ્રઢ વિશ્વાસેઃ તનરંગ
જ્ઞાન થયુ કોઇ સતકૃપાથી મટી ગયો બધો ભાસેજી,
ખોટુ હોય તો પુછી લેજે. કોઇ પંડીતની પાસે, તનરંગ

સાચો માર્ગ મળ્યો છે મુજને દર્શનની છે આશે.
સંત ચર્ણ સતગુરૂકી શેવા ગુલાબ ગુણ હરી ગાશે તન
(દોહરો) ચલ સ્વરૂપ જોબન શું, ચલ વૈભવ ચલ દેહ.
ચલાચલીકે વખ્તમે, ભલાભલી કર લેહ.

ભાવાર્થકે.—હે સજ્જન મિત્ર આ ચાલવાના વખ્તમે કાંઇ ભલાઇ કરતો જા. જેથી અહીયા અને ત્યાં કામ આવે એવી ભલાઇ કરલે ,,

ભજન ૪૯—હાર જીતની બાજી

રાગ—નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયે.

નાથ વાત સુણજો અમ્હારી,
મેરે મોહનકી છબિ ન્યારી ન્યારી નાથ૦
હુંડી સ્વિકારી નૃસિંહ કેરી, પ્રત પ્રલ્હાદની પાળી
ગોવર્ધનસ્વામી, નખ પરલીનો એસે હો ગીરધારી. નાથ૦
દુરીજન દુરીયોધન કપટિ કુટિલહે ભારી,
બાજી માડી પાસા કેરી, પાડવ ગયો નૃપહારી. નાથ૦
અથ ભડારહિ હાર્યો, હાર્યો દ્રૂપતા નારી,
બીચ સભાકે નગ્ન કરે, ચિર લેવો ઉતારી. નાથ૦
સમરે બીર મટે કરૂણાવત અપારી,
વ્રજવાશીકો વિશ્વાસ હે, કાજ દેવો સુધારી નાથ૦
બિન્તિ સુની કરનને સજે ગૃડસ્વારી,
ગુલાબ કહે કરજોરકે, એસી મ્હેર કરોને મોરારી. નાથ૦

ભજન ૫૦—હાવે હાથ ને આવે.

રાગ લિલાવંતીનો કોણુ છો શેઠ.

સતગુરૂ મ્હારા દર્શન તમો મુને દેજો,
સદા રહ્દયકમળમા રહેજો. સતગુરૂ ટેક બે વાર
સુરના મારી તમે પાર પાડી,
ભેદ મળશે તુને અગાડી. સતગુરૂ૦
પ્રેમ ધરીને પૂજન કરીયે,
સદા પુન્ય થકી ભવ તરિયે. સતગુરૂ૦
ઉતમ બાગ બનાયો ગુલઝાડી,
ખીલી ફુલ થકિ ફુલવાડી સતગુરૂ૦
આવો લ્હાવો ફરી નહિ મળશે,
ગુલાબ પ્રેમે ભજન કોઇ કરશે સતગુરૂ૦

ભજન ૫૧

રાગ ઉપરનો મોટામા મોટો વિશ્વાસ

કળા કળી શકે નહિ ત્હારી,
મ્હાણિ મ્હોચિ સકે નહિ મ્હારી કળા કળી ટેક બે.
કેવિ લિલા કીધી છે અપારી,
સદા સ્હાય કરોને મોરારી કળા કળી૦
આપ વ્રજ તણાછો વાશી,
દિસો વિશ્વ કેરા પ્રકાશી, કળા કળી૦
કઇ કાજ કિધાં છે સુધારી,
ગુલાબ પ્રેમે રટો ગીરધારી. કળા કળી૦

દોહરો—કુદરત ત્હોરી કળી શકે નહિ કોય,
ન્યારો ન્યારો સૌ કહે વ્યાપિક સબમે હોય.

ભજન પર—આશાનો મ્હેલ ઉંચો.

રાગ મ્હારા રામ ગયા વનવાસરે

ચર્ણકમળની છે આશરે,
કાનુડા ત્હારા ચર્ણકમળની આશ. ટેક બે વાર.
નિરખીને દુનિયા, યોગી જતિ મૂનિયારે,
ગોકુળ કીધેલો તમે વાસરે. કાનુડા૦
સતોનાં કાર્ય કીધાં, આજે મને દર્શન દિધાં,
ગોપીને રમાડેલ રાસરે, કાનુડા ત્હારા,
કંચનના મ્હેલજ કીધા પ્રેમનાય તાંદુળ લીધા
વાયુ ઢોળે પ્રીયા પાસરે, કાનુડા તારા,
કેવી કેવી લીલા કીધી સુદામાની શોધજ લીધી,
ગુલાબ કહે જનમ ત્હારો દાસરે, કાનુડા ત્હારા,

ભજન પ૩—નીંદ્રાથી જાગૃત

રાગ ઉપરનો

મોરલીએ મન મોહ્યુ રે કાનુડા તારી મોરલીએ
મન મોહ્યુ ટેક બે વાર,
સુતી હતી નીદ્રામા ઝબકીને જાગીરે,
મૂખડુ નિરખીને મેં જોયુરે કાનુડા તારી;
દર્શનનો લાભ થયો મુને આજેરે

ત્હારી છબીમાં ચિત પ્રોયુરે, કાનુડા તારો.
ગિરી ગોવર્ધન કર પર લીનોરે
તન વીસરી સર્વે ખોયુરે, કાનુડા તારી
સુત વસુના ચિત તમે ચોયુંરે.
ગુલાબ કહે દધી નીર વલોયુરે, કાનુડા તારી

દોહરા—ઘટ ગોવિંદા રટે, કટે, જન્મકે પાપ,
મત્ર જંત્રને અત્ર તું જપુ ત્હારો જાપ.

જવાબ—તપ ઘટીત ગર્ભમે કીયો, દીયો મનુષ્ય અવતાર,
કષ્ટ સહ્યોતો ઓદ્રમે, ભૂલ્યો કોલકરાર

ભાવાર્થ કે—જે મનુષ્યના હૃદયમાં હંમેશાં સમરણ મતલબ કે રટણા પ્રભુની ચાલતી હોય તેને અવર વસ્તુ હોરવા જેવી નથી

ભજન ૫૮ (ત્રણ ...)

રાગ—એસે દુષ્ટ નર હોવીગે તર્ઝ

કુડીયા તો કુડ કરશેરે કળીયુગમે,
કહેતા તો રીસ ચ્હડશેરે કળીયુગમે. કુડીયા૦
બતાવે ગોળનુ ગાડુ, ચાલે સૌ આડે આડુ,
દયા રૂદય નવ ધરશેરે, કળીયુગમે કુડીયા૦
ઉતારી કૂપ માહી, દોર નાખે છે કાપિ;
નામ ઠરે છે પછી પાપીરે, કળીયુગમે. કુડીયા૦
નર કેવા કળીયુગના દિસે, આ ભુવનના વિષે,
પ્યાલા પ્રેમના પ્રેમી પીશેરે, કળીયુગમે. કુડીયા૦

વિનંતી કહી સાચી, વાત છે ઇન્સાફી,
ગુલાબ કહે માગુ છુ દશ માફીરે, કળીયુગમેં. ફુડીયા૦

ભજન ૫૫—લેખાનો હિસાબ.

રાગ—મન માયાના કરનારા.

મન માન શીખામણુ મ્હારી,
શીખ દઉ છુ તે સાભળ મારી. મન૦
ધન્ય દોલત મેળવવા સારૂ, ભૂલ્યો તું દેવ મોરારી;
સત્ય નામ સાહેબનુ લેવુ, કોય ન આવે સગ ત્હારી. મન૦
મોહમાયાના મદમાં ફરતો, નિતીને દેતો વિસારી,
કહ્યુ કોયનું માને નહિ રાવણ જેમ અહંકારી. મન૦
સગત કરી લે સતો કેરી, ટેવ કુટેવને દે ટારી,
જમડા આવિ ઝડપી જાશે હીમત જાશો સૌ હારી મન૦
લેખુ પુછશે પ્રભુ ઘેરે, દિલમે લેજો વિચારી;
ગુલાબ કહે સતગુરૂને ચરણે, ભજી લે ગોવિદ ગીરધારી.
મન માન શીખામણ મારી

ભજન ૫૬—દિલમે દીવો.

રાગ ઉપરનો.

મન માન્ય કહ્યુ તું મ્હારૂ,
પ્રભુ નામ લાગે છે મને પ્યારૂ. ટેક૦ બે વાર મન૦
કોના માતપીતા બધુ સુત, પ્રિયા અને પરિવારૂ,
અત સમે કામ ન આવે કો, હું જાણું નહિ કોય ત્હારૂ મન૦
જોતાં જોતામે ચાલી જાશે, તનડુ રહેશે ન્યારૂ;

સંસાર મોહમે રાચિ રહ્યો તું, સુજયું નહિ કાંઇ મ્હારૂં. મ૦
આ શીખામણુ માની લેજે, હિરદેથી કાઢ અંધાર,
ગુલાબ રહે સતગુરૂજીના ચરણે, અંતરથી ન વિસાર મ૦

દોહરો:—મન મતંગ માને નહિ, જબલગ ખતા ન ખાય;
જેસી બિધ્વા ભામનિ, ગર્ભ રહે પસ્તાય

ભાવાર્થ કે— જ્યા સુધી સતગુરૂ મળ્યો નથી ત્યા સુધી મનમતંગ નામ મન હાથીરૂપી છે સાચો સતગુરૂ મળે ત્યારે કરેલા કામનો પસ્તાવો આવે છે. જેવી વિધ્વા નારીને પસ્તાવો આવે તેવીજ રીતે

જવાબ, દોહરો—પાપ કર પાપ કર, પાપ કરે પુન્ય હોય;
પાપ કરે સબ તીર ગય, પાપ કરો પુની કોય.

ભાવાર્થ કે--પાપ કર મતલબ કે પાપ જેને હત્યા અથવા પ્રાણીનો આત્મા દુખાવવો, એ પાપ કરવું નહિ પાપ કર એટલે સતગુરૂના પાય પકર જેથી તને મોક્ષનો માર્ગ બતાવે પાપ નામ પગ, સતગુરૂના પાય સદા નીતિથી રહે જેથી ત્હારા મનના વિકારો દુર થાય.

જવાબ—સુખકો મૂલ બિચારહે, દુખકો મૂલ અવિચાર.
ભાખ્યો એ સંક્ષેપસે, ચાર બેદકો સાર.

ભાવાર્થ કે—જે મનુષ્યનું સુકીત કર્તવ્ય છે, અને શુદ્ધ સારા પવિત્ર વિચારો, તે સુખની નીશાની, અને અવિચારો તે દુખની નીશાનીયોનો મુળ પાયો છે

લેખક—મીર ગુલાબ રતાભાઇ ભરકુડાવાળા

ભજન ૫૭—સમુદ્રની શાહી

રાગ-ગુરૂ કરી જ્ઞાન વિચારો.

તમે ઠીક ઠરાચો પ્રભુ ઠાઠ બગીચો, ખૂબ બન્યો ત્હારો ટેક બેવાર.
ચેતત પ્રગટ-અલખ નિરંજન. પ્રેમ ઘટમા રમનારોજી
સોહંગ સોહગનો તાર લગાવી
સબ્દ તું હિરણુ કારો તમે ઠીક૦
ચંદ્ર સુરજને નવલખ તારા, પ્રગટયો દિપક બાળોજી
ભાત ભાતકે પુષ્પ ખીલે માંહી, રંગ પચરંગી પ્યારો, તમે ઠીક૦
એક બૂંદકે રંગ અનેક હૈ દેખો ન્યારી કુદરત વાળોજી
એ કળા કોઈ કળી શકે નહિ, ગિરિવર કરપર ધારો તમે ઠીક૦
લખતાં ગુણ પ્રભુ લખી શકુ નહિ, સમુદ્ર સાહિ કરૂ સારોજી;
કલમ કાગળ તો પ્હોચિ શકે નહિ, સ્વામી સર્જનહારો તમે ઠીક૦
ખોજ કરીને ખોળી કાઢો, મ દિરને રચનારોજી;
ગુલાબ કહે મે તો ઘટ માહી, દિઠા અખ ડ નુર ઉજીયારો. તમે૦

દોહરો—હુકમ બિન મીલે ન હાકમી, ગર્જ શક નવ આજ;
હુકમ તેરા જહાગીર, એસો ગરિબનિવાજ,
જવાબ—હુકમ હૈ રકનકુ બેઠ શકે ગજરાજ,
હુકમ તેરા જહાગીર, એસો ગરિબ નિવાજ.

ભજન ૫૮—સેવકની સંભાળ.

રાગ—મીરાનો. પચરંગી બગલોરે શોભા સરસ બની.

સ્વામી તમે સાચારે, અસખ્ય જીવ પાળો અતિ;
કળા ત્હારી ન્યારીરે, શુ કહું પ્રભુ પ્રાણપતિ. સ્વામી૦

સાખી-ભેદ ત્હારો ખોળવા, બહુ જન તિર્થ ધાયા,
જેણે પ્રેમે ભજ્યા મોરારી સો નર ફમાયા.
પાર નહિ પાયોરે, જ્ઞાનિ મુનિ યોગી જતિ. સ્વામી०
સાખી-હેત લાવો હરિપર, પ્રેમનો લગાવોજ તાર,
હાજર રહો હજુરીમે, નયણે જુઓ અલખ અપાર.
ચોરાશી મટી જાશેરે, થાશે ત્યારે સત્ય ગતિ. સ્વામી०
સાખી-ભાવથી ભાજી વિદુરની ખાધી શેવકની લો સભાળ;
સકટ તો સુદામાનુ ટાળ્યું. એવા છો દિનદયાળ,
વેગા વિપ્રની વાળીરે, કરૂણા કિધી પૃથ્વીપતિ સ્વામી०
સાખી—દ્રુપતિના ચિર પુર્યા, રાખી સભામાજ લાજ;
સમરતા સ્હાય કરી આપ ગરિબનિવાજ.
ગુલાબના સ્વામી સાચારે, અવિચળ પ્રેખી ગહનગતિ. સ્વામી०

ભજન ૫૯.

રાગ ઉપરનો

લજ્યા મ્હારી રાખોરે, હરજી અર્જ ધ્યાન ધરો;
દયા દ્રષ્ટિએ દેખોરે, દુખડા મ્હારાં દુર કરો લજ્યા०
સાખી-પ્રલ્હાદની પ્રતિજ્ઞા પાળી, નૃસિહને દિધોજ હાર;
પત રાખી બાના કેરી, મડળીક નમ્યો તે વાર.
કરૂણા કિરતારે કિધીરે, એવા વિઠ્ઠલવરને વરો. લજ્યા०
સાખી—અહલ્યાની સહ્યા કીધી, સતિના પુર્યાં ચિર,
સકટ સમય સ્હાય કરી આવી અબળા મનધીર.
બ્હારે વિઠ્ઠલ આવોરે, શામળીયા મ્હારી બીડયો હરો. લજ્યા०

સમરો સર્જનહારને, સોધ મુક્તિનો આરો,
ભાવે ભજો ભગવાનને નિખો નિરંજન ન્યારો,
પારસ મૂકીનેરે ફોગટ તમે કેમ ફરો. લજ્યા૦
મન ત્હારૂં માકડુ ચિત્ત ત્હારૂ ચોર,
જોતા જોતા જાશે જોબન કેરૂ જોર,
ગુલાબ કહે મનુ હીરો પરખે રે પ્રમાણાથી પાર તરો લજ્યા૦
દોહરો— તુજ બિન બાળ બને નહિ, તુજ બિન સરે ન કાજ;
તુજ બિન પત્તા ન હાલે, એસો ગરીબનિવાજ
જવાબ—હુકમ બિન કે પ નહિ તાપ ન રોય આવ જ,
હુકમ તેરો જહર ગર એસો ગરિબનિવાજ.

ભજન ૧૦—માયાનો મહીનો.

રાગ એ પિંજરા નહી તેરા હંસા રાજા

માયામે સબી આયા મોહન ત્હારી,
માયામે સબી આયા, ટેક બે વાર.
મીનમુનિ માયાને જલ બીછાયા, દેવ દાનવ તો ફસાયા. મો૦
શંકર માયા વિષ્ણુ માયા, માયાકી હે સબી છાયા. મો૦
ચરંદા પરંદા માયામે સમાયા, માયા બિન કોઇ ન રહાયા. મો૦
આંન મજનુને લેલીકા ધરાયા, બન બન સનમને ફીરાયા. મો૦
ફરહાદકી માયા સીરીશે સવાયા, માયા બિન હાવે નહિ કાયા મો૦
જીનીને માયા નાર બિન બજ.યા વો માયામે પ્રાન ગુમાયા, મો૦
સુનો પંડિત પુરાયા જ્ઞાનિ નર ડાહ્યા, ગુલાબ કહે માયાશે
હર પાયા. મો૦

ભજન ૬૧—ચાવિનો ચમત્કાર.

ચાલ બરનમે દેખો હરિજન ઉચે.

ગુરૂજી મળે જ્યારે ભેદ બતાવે, દિદાર ચરનમે શીશ ઝુકાવે;
અગમ નિગમનિ ખબર કહાવે. ગુરૂજી૦
દેહી દેવળમા આપ પ્રકાશા, સુન્ય મ્હા સુન્યમે ઉનકાહે બાસા;
સુરતા શાહેબશે લગાવે ગુરૂજી૦
શુન્યશી પર પર આપહી બોલે નહિ આવે કોઇ નામને તોલે;
સનમૂખ હોકર ચ્હડેરે સીખરપર અનહદ નાદ સુનાવે. ગુરૂજી.
રિદ્ધિ સિદ્ધિ વિદ્ધિને આપહી જાનો, ગુરૂજી કહે તે સાચહી
માનો ફિર દરસ દિદારકુ પાવે ગુરૂજી.
કહિ જોએ બાતવો શાથમે આવે, પંડિતા પુરાનીશે તોલ કરાવે;
ગઠડી જો બાધે તો સત્રુ ન સતાવે. ગુરૂજી
બિના મૂલ ગોરસ કોઇ જન ચાખો, બિચાર કરી કરી ભવ
ગયો આખો, હિરલો જનમ કરથી ગુમાવે. ગુરૂજી.
જ્ઞાનિ તમે માનીને ગોરસ પીવો, રદય કમળમા પ્રગટી લો દિવો.
હુકમ હજુરનો જૂગોજૂગ જીવો, મ્હા રોગ હડી જાવે ગુરૂજી
ઓહમ સોહમનો તાર લગાવે અવિચળ પદવિ ત્યારે તું પાવે,
બિના દર્પનમે દરસ દિખાવે ગુરૂજી.
મુનિ ગુનિ ઋષિને તત્વ તપાશી, ચલે ગય પલમે નહી કો રહેવાશી
ગુરૂ મળે જ્ઞાનિ તો ન્હાવ ચલાવે ગુરૂજી
આ અવશરનો લ્હાવજ લૈય, જમી મોદકને દોશ ના દેય;
ગુલામ કહે સતગુરૂજીકે ચર્ણે જન્મ મરણુ મટિ જાવે. ગુરૂજી.

દોહરો—સમર્ણું સાચા સ્વામનુ સતગુરૂ કરી
માન મળે સર્વ વિશ્વમા, વિશ્વપતિને પીછાન

ભજન ૬૨—રાગ ધ્રુપતિ પુરાણયનો.

ધાહે ધાહે ઓહુનામી એ તર્ઝ.

જેણે ગુણ ગોવિંદના ગાયા, તેતો ગત ગંગા માહી ન્હાયા,
એવા હરિવરના ગુણ ગૈય, ત્યારે પાપથી પવન ૧
હેતે હરિવરના ગુણ ગૈને, સુખી થેય સાગર નૈને,
જુઓ પ્રભુ અમરીષ ગુણ ગાયા,તેનો જન્મ મર્ણમા ન આય જેણે.
જુઓ નારદમુનિ મહંતા, જેણે ગુણ ગાયા છે અનંતા,
પ્રેમે પ્રભુ પદ પુરણ ગૈને, એવુ નામ હરિનુ લેને જેણે.
તમો હરિવરના ગુણ ગાવો, ત્યારે મટે ચોરાશીનો દાવો,
એમ ધ્યાન હરિનુ દેને, એવુ ગુલાબ કહે ગુણ ગેને જેણે.

દોહરો—સાફ કર સાફ કર સાફ કરે સુદ્ધ હોય,
સાફ કરે સબ તીર ગએ, સાફ કરો પુની કોય.

ભાવાર્થ કે સાફ કર મતલબ કે સાફ ચોખુ દિલને કરવુ તેમા સર્જનહારને રહેવાનો મુકામ ઠરાવવો, શુદ્ધ હોય દિલ તે દિલનો માણુસ તરી જાય છે તે કામ કરો મારા મિત્રો.

ભજન ૬૩—ધન ભાગ્ય.

ધન્ય આજની ઘડી સંત પધાર્યો, પ્રેમ પાવન ધારે,
થયો આનંદ અપાર, દયા કરીનેરે અમને દર્શન દીધારે. ધન્ય૦

સંત સન્મુખ થયામાં સુખ ઘણું, ફળતો ડગલે ડગલે જગનતણું
સંત સેવ્યામાં ઘણું મોક્ષપણું. ધન્ય૦
જેને ભેટતા ભવરોગ ટળે, પામે આત્મા પુણ્ય બ્રહ્મ મળે,
કહે પ્રીતમ તેનું શું, ભાગ્ય ભણું ધન્ય૦

ભજન ૬૪.

રાગ—ધોળ, એક રૂપ

સાધન જ્ઞાન પ્રકાશ કા સધુ,
લલ અમૂલ્ય રોજમાં લાધ્યું,
એક ગુરુજનું કે ન આરાધ,
તો ફરશ ત ... ભવફંદીરે હોજી સાધન૦
ફંદ ટળ્યા વિના નવ ટળે ફેરો,
એવો છે ડર ચોરાશીરે કેરો,
દાઝુ આ નગ્રમાં શત્રુનો ઘેરો,
તો ... લઇયે ... ગુરૂતણુરે હોજી સાધન૦
સર્ણું લઇયે તો અક્ષેપદ પાવો,
દેહમાં શત્રુનો નવ લાગે દાવો,
મગ્ન કરીને માંહે સમાવો તો,
પામો અખંડ આનંદથીરે હોજી. સાધન૦
આનંદ બ્રહ્મમાં વ્યાપિક એક,
એક રૂપ ને ભાષા અનેક;
એકથી અનેક, અનેકથી એક તો,
વેદ વિવેક વિચારીયેરે હોજી. સાધન૦

દેહ વિવેક વિચારીને બૂઝો,
ગે। વિના બીજો નહિ કાંચ દુજો,
પ્રગટ જાણીને સર્વેમા પુજો તે।,
વ્હાલો નથી તલ વેગળા હોજી, સાધન૦
આનંદ બ્રહ્મમા આપ પ્રકાશા,
આરૂપિ મૂર્તિ મે દિઠી આકાશા,
દર્શ અનંદ થયા કને। દમ તે।,
ચર્ણે ગુરૂ નિત્યાનંદ રે હોજી સાધન૦

દોહરે।—ગુરૂકે બચનમે કોટી અનંત બિચાર,
પઢ પઢ થકે મુનિવરા પંડિત પાયો ન પાર

ભાવાર્થ કે—જે આ ભજન ધોળ રાગમા લખી છે તેને। અર્થ અને જ્ઞાન સામાપ્રિ પ્રગોગને। બની શકે છે, અને દોહરામા પણ પૂર્ણ અર્થ મળી શકે છે હે જ્ઞાની મીત્ર મંત્ર કરી માહી સમાવે। તે। પામો અખંડ આનંદથી. મતલબ કે આ બ્રહ્માંડમા વ્યાપી રહેલો સર્જનહાર ત્હારી દ્રષ્ટિએ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ માલમ પડશે તું તેને। થા પછી ભિન્નભાવ કોઈ પ્રકારને। રહેશે નહિ.

ભજન ૬૪—અચેતન પુરૂષનિ હુઙ.

મુજે કહા હુંઢે બંદે મેતે। તેરી પાસમે, ટેક.
નહિ મે બકરા નહિ મે ચકવા, નહિ છુરી ગરાસમે;
હાડ ચામમાં નહી હું બંદે, નહી હડી ઓર માંસમે;

મુજે કહાં ઢુંઢે બંદે મૈતો તેરી પાસમેં
નહિ . યોગી નહિ મૈ જપમેં, નહિ વેરાગ સન્યાસમેં,
ખોજ કે તો તુરત મીલુંગા, પલકકી તે લીન ...ને મુજે૦
નહિ મૈ મઠમેં નહિ મેં વહાલા, નહિ કાશી કૈલાસમેં
.... નહિ, દુવારાકામે, અમતો ... વિશ્વાસમેં મુ૦ ૧
... ... તકિયાહે ...,
કહેતે ... સુનો ભાઇ સાધુ ... ... સ્વાસમેં
મુ ૦ કહાં ઢુંઢે બંદે

દોહરા ... કબીર ... ...ક્યું સોએ સુખચેન,
કૂચ નગારા શ્વાસકા બાજ રહે દિન રૈન,
... કે—કૂચ નગારા શ્વાસકા બાજતા દીન રેન,
મતલબ કે, દુનિયાથી કૂચ થવાના મહોતના નગારા તને
... જાગૃત કરે છે હે મૂર્ખ તું જાગ અવર માર્ગ
કેમ ... કરે છે ગુરૂ ...ને સાચો માર્ગ ઢુંઢ. તેથી
મોક્ષ ... માર્ગ મળે માટે હે ... મૂર્ખ પ્રાણી
મનુષ્ય ત્હારી આળસ દુર કર

જવાબ – દિન ગુમાવ્યો દુનિયે, દુનિન આવી સાથ,
પગ કુહાડો મારીઓ ગાફિલ અપને હાથ

મતલબ કે, હે ચેતન પુરૂષ ચેત હાથે કરીને પગમાં કુહાડો કેમ મારે છે? અને માયાના ફંદામાથી જરા આ-ખ ઉઘાડીને જો પછીથી પસ્તાવો થશે માટે જાગૃત થા

ભજન ૬૫–સત્યની નિશાની.

રાગ—મનમયાના કરનરા

સતગુરૂજી બતાવે નિશાની, વદે અમૃત સરીખી વાણી;
ટેક બે વાર સતગુરૂજી.

જોતા જોતામે ડુબેછે જળમા, જેમ કટોરી કાણી,
લાલચને લોભે ચોરાણી, લક્ષ્મી ખુબ કર્યોછે ખાણી. સત૰
તલ ની તે પીલી કાઢે તેલ, ઘાચીને ઘેર જેમ ઘાણી;
પોતે તે નજન દિપક પ્રગટે, નરને જોવેછે એમ નાણિ સત૰
મણિ મૂર્ખ ને જોતા માર્ગના, જડી ન કિમ્મત જાણી.
રહેવ્યા ગુરૂ ત્યા હીરાના પારખ વધને તે મૂત વેચાણી સ૰
સુધાના સરખો સ્વાદ હરિ રસ, સંતે તે પીધો શાણી;
પીતામા હંસને દુધને પાણી તવ લેછે એમ તાણી સત૰
વિવેકના બીજની અમરવેલી, થાનક જોઇને થાણી.
પ્રમાણુ રાખજો ગુરૂજીના પાસે, દણુની માગે દાણી. સત૰
અગ્નિ આકાશે એમ બધેછે ઇશ્વર પૃથ્વી પવનને પાણી,
મમોક્ષ જનને સુઝે એ માર્ગ, અગમનીછે એ લ્હાણી. સત૰
સરદાર કહેછે ગુરૂજીને, સેવો ફિરંદે ઉમળ બહુ આણી;
સતગુરૂજીનું નામ છે, સાચુ જુઠી જજાળ સૌ જાણી. સત૰

ભજન ૬૬–પિગળે ન આગથી પારો.

રાગ—મન માયાના કરનારા જરા.

સતસંગ કરો બહુ સારો, એછે ઉતરવાનો આરો;
ટેક બે વાર સતસંગ૰

મોહને લોભ અહંકાર શત્રુ મોટા કામ ક્રોધ એ નકરો;
આ સંસારમાં આ ભવસાગર ખૂબ ભર્યોછે ખારો સતસંગ૦
મન તો બતાવે માયાને માર્ગ ઠગવાને આવ્યો ઠગારો,
કાળને કુટણ કુટણકે જન ચક્ર નિજનથી કાઢનારો સ૦
મ્હારૂંને ત્હરૂં રૂપદ મેલો, ટેવ કુંવને ટાળો,
ઠગના નગરના આવિ ઠર્યોછો ઠગ શે એનો ઠગારો સતસંગ૦
ક્રોધના અગ્નિને શીતળ કરીને, ઠીક કરીને ઠારો,
જમીન જેવ જો બની જશો ત્યારે રૂપ જશે ત્હારો સત૦
સંતોના સંગથી કાર્ય સરશે, ધારણા દિલમે ધારો,
જડીબુટીથી જેમ મરી જાયછે, પિગળે ન આગથી પારો સત૦
આકાશ વત વિશ્વભર આપે બોલેછે બાવનબારો,
હરિજનના સંગથી પ્હોંચ્યા હરિને, હિમ્મતને નવ હારો. સત૦
મળવા હરિને સીધોછે માર્ગ સંત બતાવે સારો,
મીર સરદાર સતગુરૂ ચરણે ચહે, મોહને કુમતા મારો. સત૦
દોહરો— સતસંગ હરિ ભક્ત, બઢત બઢત બઢ જાત,
નિચ સંગને ખર શબ્દ ઘટત ઘટત ઘટ જાત.

ભાવાર્થ કે—ખર નામ ગધેડાનો શબ્દ બોલતા ઘણોજ લાંબો હોય છે પણ આખર ઘટતા ઘટતા ઘટી જાય છે. તેવીજ રીતે નિચનો સંગ છે અને સત્યનો સંગ હરિનો ભક્ત એ વધતા વધતા વધી જાય છે.

જવાબ—તાર લગાવો તાતશે તર્ત કરો તતબિર;
તક આવે પસ્તાવે કયું કરતા હે ધીર.

ભ વાર્થ કે—આ ભવસાગર તરવા માટે તું સતગુરૂજી-
ના ચર્ણે જા તક ગયા પછી પસ્તાવો થાશે હે મૂર્ખ
મનુષ્ય, કેમ ધીર કરે છે. મતલબ કે, તર્ત તતબીર
એટલે, તે વાતનો પ્રયત્ન ઝટ કર ધીર નામ વાર કરીશ
મા તાર લગાવો તાતસે, મતલબ કે તાત નામ પીતા હે.
મનુષ્ય જગત પીતાથી, તાર હમેશા લગાવજો મતલબ કે
ધ્યાન નિરતર ધરવુ તેહ

ભજન ૬૭—સતિનો શ્રાપ.

રાગ—મન માયાના કરનારા જરા જોને

મન માન શીખામણ મ્હારી, શીખ દઉ હુ તે સાભળ સારી;
ટેક બે વાર.

દિપક અનુભવ પ્રગટિ લે દિલમે, કુડકપટ તજ કારી;
મોહને મારી જો મન જીતે તો ભાથીયામે નામ થાય ભારી.
મન માન૦

રાત દિવસ કરો રામની રટણા, હીમત જાશો ન હારી,
લેખ વિધિએ લલાટે લખીયા, ટરે ન કોઇની ટારી મન માન૦
જૂડુ મૂખેથી કહેવુ ન ભાષણ, ત્યાગી ન જો પરનારી,
અહલ્યાના સામુ જોઈ જોઇ, ઇદ્રની ખૂબ થઇ છે ખૂવારિ. મન૦
વિષ્ણુ તે જઇને જાળધરની વહુથી, જોજો તે રમીઆ જારી;
શાલિગ્રામ થવા સાત શ્રાપે, એવાએવા ગયા નરહારી મનમાન૦
રાજા તે રાવણુ સીતાના સારૂ, હારી ગયો અહકારી;
કર લઇ બાણુ દસે શીર કાપ્યા, મૂર્ખને નાખ્યો મારી.મનમાન૦

રામની સાથે પ્રીતીજ રાખો, બીજી નથી કંઇ વ્હારી,
બીર સરદારની વિનતિ જો માનો, મોહન મળશે મોરારી મન૦

ભજન ૬૮–વંદ્રાવનવાસી.

રાગ ઉપરનો.

ત્હારૂં તનડું તું જોને તપાસી,
વસે ઘટમા વંદ્રાવનવાસી ટેક બે વાર ત્હારૂ૦
ભાઇ ભોજાઇ સાળો ને સસરો,
મામો ને મામની માશી,
મૂર્ખ કહે ઘર છે આ મ્હારૂં,
ફોગટની છે ફાશી ત્હારૂં તન૦
નિશ્ચેનો નાથ બધા વિશ્વમા વ્યાપિક,
કરવા તીર્થ ગયો કાશી,
પોતે ત્યા જોયા પાણી ને પથ્થરા,
નરની અક્કલ ગઇ છે નાશી ત્હારૂં તન૦
જૂઠી માયા ને જૂઠી જુવાની,
જોતા જોતામે જાશી,
ભીતરના ભાળ્યા બહાર,
ભટક્યા શુકે ન પુડા થાશી ત્હારૂં તન૦
હાથીને ઘોડા સાથે ન આવે,
દાસ ને કામની દાસી,
જોજે આ જીવને લેવાને જમરા,

ધોકા તે લઇને ધાશી ૯ડોર તન૦
કઠમા જીવ જ્યારે રૂધાયા કરશે,
પાણી તે કોઇ નવ પાસી;
મીર સરદાર સતગુરૂજીને ચરણે,
જન્મ મરણ મટી જાશી ૯ડોર તન૦

દોહરો—દેહ ધરે કાફલ એહી, દેહ દેહ કછુ દેહ,
દેહ ખેહ હોજાયગી, ફીર કોન કહેગા દેહ

ભાવાર્થ કે —આ દેહ ધરવાનુ કારણ શુ છે, દેહ કહ્યું મતલબ કે પ્રભુ નામે કંઇ તું પરમાર્થ કર કાળ નજીક આવ્યા પછી કાઇ બની શકશે નહી અને આ દેહ ખેહ થઇ જશે માટે ભક્તિ ભાથુ તૈયાર કરી લે હે સજ્જન મિત્ર

જવાબ—જલકા ડુબ્યા નિકસત સુના, જો કછુ તારા હોય,
ડુબ્યા નેનુ સ્નેહ માની, કસત સુના ન કોય

ભાવાર્થ કે —જે મનુષ્ય સ્નેહ નેનમા ડુબેલ તેને સમુદ્રમાથી નીકળના મનુષ્ય કરતા પણ વિશેષ કઠણ છે, અને માયામા લુબ્ધ બની ગયેલો માણસ મધની માખની પાખ જેવી મધ સાથે લપટ બની જાય છે તેનાથી પાખ બધઇ જવાથી ઉડી શકાતું નથી કવિ લોકો કહે છે કે જળનો ડુબેલો માણસ, તારો હોય તો નીકળે પણ મોહ માયા સમુદ્રમાથી નિકળવુ મહામુશ્કેલ છે પણ હે સજ્જન મિત્ર તું ગાફિલ ના રહે ચેતન થા અને

સાચી વસ્તુની ખોજના કર સતગુરૂ તને મેહ સમુદ્ર તરવાનો માર્ગ બતાવે મોક્ષ માર્ગ જો હથ લાગે તો આવનગવન મટી જાય

ભજન ૬૬.

રાગ—સ્હાગ નાચના સ્નેહી રે જેણે પ્રીતો કીધી

બિર્દ તમ્હારૂ જોજોરે કાન છોગાળા,
છટકેલ છબીલા ન થાશોરે, ક્રશ્ન કાળા. બિર્દ૦
પ્રીતની રીત જાણો, દયાનો દિલમે આણો,
શ્રેષ્ટ જાદવકુળ, વાળારે કાન છોગાળા બિર્દ૦
મોહન મંદિરે આવો, તમ દર્શનનો મમ લ્હાવો,
છો નટવર મોરલીવાળારે, કાન છોગાળા બિર્દ૦
ચિત્ત ચોર તમે જો થાશો, દાસીનો ઠપકો ખાસો,
હરિ હિરદે કરજો વાસોરે, કાન છોગાળા બિર્દ૦
ભૂદર ભક્તિ માગુ, હું પ્રેમે પાય લાગુ,
નિદ્રાથી ઝબકી જાગુરે, કાન છોગાળા બિર્દ૦
શામળીયા સ્હાય કરજો, હરિ અંતરના દુઃખ હરજો,
ગુલાબ કહે શીષ મુગટ ધરનારારે, કાન છોગાળા, બિર્દ૦

(ભજન સમાપ્ત)

અંક ૪ થો.

ઠુમરીઓ ભૈરવિમાં, સ્તુતિ.

રાગ—સૌનું કરો કલ્યાણ

ધરો ઇશ્વરનુ ધ્યાન, નરનારી. ધરો ઇશ્વરનું ધ્યાન
ટેક બે વાર ધરો ઈશ્વરનુ૦
પ્રેમ કરીને પૂજન કરીએ, કબુદ્ધિને તો ઝટપટ હરિયે,
લેજો ગુરૂ તણુ જ્ઞાન નરનારી૦
દયા રૂદયમા વ્યાપિક રાખો, ખોટુ મૂખેથી કદિ ન ભાખો,
ભાવે ભજો ભગવાન નરનારી૦
જગત સ્વામિની સેવા હુ કરૂં, અતરે આશા આપની ધરૂં;
દેજો વિદ્યા કેરૂ જ્ઞાન. નરનારી૦
સતગુરૂની સાનમા રહેવુ, જૂઠુ મૂખેથી કદિ ન કહેવુ;
ઉરે તજો અભિમાન નરનારી૦
કરજોડીને ગુલાબ કહે છે, પ્રેમીજનો લ્હાવજ લે છે,
ગાવો હરિ કેરૂ ગાન નરનારી૦

ઠુમરી ૭૨—કનૈયાને ઠપકો— ભૈરવિમાં.

રાગ-અમીય અબ ન જગાવો પ્યારે

નીરભરન નિકસી નાર, નીર ભરન નિકસી નાર—ટેક૦ બેવાર.
ચંદ્ર બદન મૃગલોચની રાધે, અધર બિંબ અપાર. નીર૦

ચાલ ચલત ફુમઝુમ મતવાનિ, કોકીલા કહકે ભામની ભારી;
શોક તમોય નદકુમાર, નીર ભરન નિકસી નાર નીર ભરન૦
મે ગોકુલકી પનહારી, દેરો છોડો કૃષ્ણમોનારી,
છતિયા હાથ ન ડાર, નીર ભરન નિકસી નાર
કર પકરત મોરી ચોરી મચકાઇ, દેસી ઠકગાઇ કનાઇ,
શુલાબ ફેરન ફેરત ભનથાર, નીર ભરન નિ સી નાર
દોહરો—બિંદ્રાબન આનકે બને ભ્રમર કર રહે ગુંજર
દુલહન પ્યારી રાધેકા દુલા નદકુમાર

ઠુમરી ૭૨—ભૈરવિ

બગીચાની લુટ

કાનાને રંગ રસરે બાડી લુટી, મોરી સરકી મટુકી ફુટીરે,
કાનાને રંગ રસરે૦
બાગબી લુટા બગીચાબી લુટા, રસભરી નારંગી ચૂટીરે
કાનાને રંગ રસરે૦
બીલ ચંપેલી ઔર મોગરાકે, જાઇ જાઇ ને શુલાબન છુટીરે
કાનાને રંગ રસરે૦

ઠુમરી ૭૩

રાગ—અમીર કલ્યાન તર્જ

બતિયા ન બનાવો. ગાંઠાજાવો
સાવરીયાને કૈશે મોશે, રાડ મચાઇરે, સાવરીયાને ટેક૦
ડગર ચલત ચુંદર ચટકાઇ મોરી સરકી મટકી પટકાઈ,
મોશે રાડ મચાઇ સાવરીયાને૦

અમ જન્ત તુમ્હારી સુરત ઈ, કુંવરીકે સગ પ્રીત લગાઈ;
નૈન નજરીયા, સરકી ગગરીયા,
ઔર ચુંરીયા કર સરકાઇ, મોશે રાડ મચાઇરે સાવરીયાને•

ગાયન ૭૪

રાગ–આશાવરી ભેદનો પાયો

યા ભેદ મનકો લગાવે સાધુ, યા ભેદ મનકો લગાવે,
તેરે મનકે લગાય હરપાવે, સાધુ યા ભેદ•
જેસા ચડત નટવા બાસ ઉપે, ગહેરો ઢોલ બજાવે,
અપનો બોજ ધરે શીર ઉપે, સુરતા બાસશે લગાવે સાધુ•
જેસી ભામની ભરત કૂપ જલ, સખીયન ભેદ બતાવે,
અપનો અગ બચાય પાની ભર ઘર આવે સાધુ•
જેસા લોહા જરત આગ ભિતર, એ હરન ફુક લગાવે,
જહેસોહી તાપ લગે, ઘટ ભિતર, દર્દ રહેન નહિ પાવે સાધુ•
કહે તક બિરાદાસ સુનો ભાઈ સાધુ, ધ્યાન નિરંતર ધરાવે;
પ્યાર કરે પિયુશે, દરશ દિદારકુ પાવે સાધુ•
દોહરો–પુરાણ્ય પઢયા બહુ પ્રેમથી, વાચ્યા ચારે વેદ;
અંત કર્ણની આચ વિના ભવમા મળે શુ ભેદ ૧

ગાયન ૭૫

રાગ–આશાવરી લાજની ચુંદડી

સજે શૃંગાર ચતર અલબેલી, સાજનકે ઘર જાના હોગા સજે•
લાજકી ચુંદડી મૂખપર ડારી, એ મૂખ પિયાકો દીખાના હોગા સ•
ઓઢન મીટી બિછાવન મીટી, મીટિકા લો સીરાના હોગા. સજે•
નહીતેર મક્કા નહીતેરામદીના નહી તેરા ઠામ ઠીકાના હોગા. સ•

ઠુમરી ૯૬

રાગ—ભેરવિ કંગનુ છોડાવુ

કર મેરો છોડદે કંગન મેરે કરકી, ટેક૦ બે વાર

શ્યામ કહ્યા તુમ મોયકુ સતાવો
સુંદીર સાડી મેરે સર હુંથે સરકી, કર મેરો૦

આપ સરીખે મેને ઓર નહિ દેખે,
જાનત નાહિય નારી પર ઘરકી કર મેરો૦

મનમોહન કહ્યુ માનત નાહિ,
જાનત નાહિ એ નારી પરનરકી કર મેરો૦

ગુલાબ કહે મોહન મન પીરહુ ન જાને,
પીરહુ ન જાને કોય પરકી કર મેરો૦

દોહરો—રાધા તુમડી ભાગ્યની કોન તૃપ શાકીન,
ત્રિલોકકે તારન તરન જો તેરે આધિન

ઠુમરી ૭૭

રાગ—ભેરવિ દડાની રમત.

કૃષ્ણ કનૈયો જુમનામા જાન પર્યો અતરો,
કાલદ્રીકા કાલારે પાની દેખકે કયુ ન ડર્યો. કનૈયો૦
માતા જસોદા રૂદન કરે છે નેનુંથે નીર ગર્યો કનૈયો૦
હેઠ પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો, ફેણુપર નૃત્ય કર્યો. કનૈયો૦
મામા કંસ ઘેર નોબત બાજે, શીરપર મુગટ ધર્યો કનૈયો૦
આજ બધાઇ આનંદ ઘેર આઇ, કંસકો શાલ ટર્યો કનૈયો૦
બાઇ મીરા કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણુ ચર્ણુંકમળ
ચિત હર્યો કનૈયો.

ગરબો ૫૮

કદમના ઝાડે કૃષ્ણનુ ચડવુ.

મત માહરોરે કાના કાકરલી, તેં ઢાળ્યું દુધને સાકરલી મ.
મુખે તો મોંઘી મોરલી બજાવે, થન થન કાનો નાચ નચાવે,
બહુ ભરી હારી આખલડી મત મહારોરે.
ગોકુલ ગામનો વડો ગોવાળી, રસ્તામાં રોકે વ્રજની નારી,
બોલી બોલે બહુ ફાંકડી મત માહરોરે.
કાંધે કરૂળીયા રંગે કાળી, નમે દાસ્યુ કૃષ્ણ મોરારી;
અરજ કરે રામા રાકલડી મત માહરોરે.
વિંદ્રાબનમા ગોપીજ લુટી, મહીની ગ્રહુકી મહીયારણ કુટી,
કરમે ગ્રહી લાલ લાકલડી, મત માહરોરે.
રાષ્ય રચાવ્યો યુમના તારે, ગરબો ગાગે ગુલાબ મીરે;
ચીર કદમ લઇ પાખલડી મત માહરોરે.

લાવણી ૫૯

(રાગ—સોહનો)

ઇંદ્ર ઉપર અરજ, અને ઇંદ્રને અર્જ સ્વિકારવી

અર્જ સ્વિકારો માવજી મ્હારી, ગિરીવર છો ગીરધારીરે;
અકુળ કળા જોઇ મે ત્હારીરે અર્જ.
પાણી વિના તો મોર પંખેરૂ, ઘણા કરે છે નાદ;
હરજી અર્જ ધ્યાન ધરીને, મોકલોને વરસાદ,
વ્હાલા તમોપર હું વારી, ગિરીવર છો ગીરધારીરે;
અકળ કળા જોઈ મેં ત્હારીરે. અર્જ.

અનો [illegible] ર્યો [illegible] ાનુ જેયો નહિ પ્રભુ, વિશ્વના પાલનહાર,
અવનીમા [illegible] કરે, ધન્ય પ્રભુ કિરતાર,
મે [illegible] મોરારી, [illegible] ગીરવર છે [illegible] ગીરધારીરે,
અ [illegible] મે ત્હારીરે અર્જ૦
મેઘ [illegible], વર્ષા [illegible] કરે [illegible],
પાપ [illegible] નહિ ધરી [illegible] અને પુ [illegible],
હુરીજ [illegible] છે ભારી [illegible] ગીરવરીરે;
અ [illegible] મે ત્હારીરે અર્જ૦
દાદ [illegible] નિયા તણી, [illegible] દયા ઘણી કીધી,
સાત [illegible] પુરમ, [illegible] તમે કીધી,
સુણ [illegible] ગરીવર છે ગીરવરીરે
અ [illegible] મે ત્હારીરે અર્જ૦

[illegible] — [illegible] ગમનો [illegible] રે.

[illegible] ગીરમા પણ ગવાશે — [illegible] ના [illegible] વિ [illegible].

ક્યો [illegible] તારે, અતિશે તાવે [illegible],
[illegible] ર ને નારી, વધી છે જગત બિમારી. ક્યો૦
દવા [illegible] કીની, [illegible] શરાબના પીધી,
[illegible] નરનારી, વધી છે જગત બિમારી ક્યો૦
સવારે [illegible] જોયો સાજો, નિરોગી દેહથી તાજો.
આ [illegible] દેહ [illegible] પીધારી, વધી છે જગત બિમારી ક્યો૦
[illegible] માળા, ખબર જોતા સગા વ્હાલા;
[illegible] ધારી, વધી છે જગત બિમારી. ક્યો૦

બળ્યા ટોળે સગા લોકો, ઘડીએ પાડતા પોકો,
કરોને રૂડાય મારારી, વધી છે જગત બિમારી કર્યો૦
હજારો મોગલ જે કરતા, ફિકા પલમા તેઓ મરતા,
કરે છે કેશ હ તને વધી છે જગત બિમારી કર્યો૦
દદ'થી ગયા હવે બાકી, નથી કો દુખ વણ બાકી,
પીડ્યા પાર્કા બહુ ભાને, વધી છે જગત બિમારી કર્યો૦
વિસર્યો પુન્ય ન ફન ધરે ના ઇશનુ ધ્યાન,
શોધી ના મન્યનો ભ્હારી, વધી છે જગત બિમારી કર્યો૦
અતિ છે દેહ ના દુખી, નથી કો જગતમા સુખી,
મુકી દોલત સખ તી વધી છે જગત બિમારી કર્યો૦
અક્કલ ના કામ ન્યા આવે, વિભૂ વિણ કોણ મિટાવે,
ગયા વ્હેલા ભલા હારી, વધી છે જગત બિમારી કર્યો૦
કરો કૃપા તમો કર્તા, સહાય કરુ ખને હર્તા,
ગુલામ ઇશ નમ પરવારી હઠાવો જગત બિમારી કર્યો૦
દોહરો--હુકમ નહિ કજાકો, કજા કરી સકે નવ કાજ,
હુકમ તેરા જહાગીર, એસો ગરિબનિવાજ.
જવાબ-હુકમ હે કજાકો નહી ગુન કરે ઇલાજ,
હુકમ તેરા જહાગીર, એસો ગરિબ નિવાજ
ભાવાર્થ કે —જે ઉપર ગઝલનો અર્થ ખુલ્લો આ જે દોહરામા છે કજા નામ મ્હોતનુ છે.

ઠુમરી ૮૧-ભેરવિ.

તરાનો રાગ-૫ જેતરકી શેવા કર લે એ તર્ઝ.

તેરો જન્મ સફળ તું કર લેરે,

તેરો જન્મ સફળ તું કર લે—ટેક० ઠેવ ૨
ક્રે ચોરાશી ફેરેકો ફેરો, ધ્યાન પ્રભુકો ધર્લે રે,
તેરો જન્મ સફળ તું કરલે
અ થા તા કુન કામન ભૂલ ગયો હરિ કોલ કરાન
ફેરો ચોરાશીકો ફરલેરે   તેરો જન્મ०
દરસહિલાન્કુ ચડાવે, ભજે ભગવાનકુ ભાવે
ગુલાબ કહે ભવસાગર તરલેરે   તેરો જન્મ०

દોહરો— જન્મ ધરો ઇશ જગતમે, જપો હરિકે જાપ,
જાપ જપે ઇશ નામકો, મટે ત્રિવિધી તાપ

ભાવાર્થ કે—ઉપરીના દોહરામા ખુલ્લોછે માટે વધારે લખવાની જરૂર નથી

પદ ૯૨— નાડીનો કોલ.

રાગ-નાથ કેસે ગજકો બધ છુડાયો

ધ્યાન ધરી લે પ્રભુનુ મન તું હહાડી,
ખોજ કરી પ્રીતમને ખોળે કોન રખે ઠાડી   ધ્યાન०
કોડી કોડી માયા જોડી, કીધુ ધન્ય તે અનાડી,
કોલ દિઓ ગર્ભવાસમા, ભૂલ્યો તું લબાડી.   ધ્યાન०
ભવ ભારી ચોરાશી ફેરો, કેમ કરીને ઉપાડી,
ત્યા નથી ત્હારે હાથી, અને ઘોડા ગાડી.   ધ્યાન०
જ્યારે અંત આવે ત્યારે નાસે નવસે નાડી;
રટન કર્યુ નહિ કિરતારનુ, પીતો દારૂ અને તાડી. ધ્યાન

મોહ મ્હાલમાં રહેતો ફરનો બાગ અને ફુલવાડી,
ગુલાબ ગુણ ગોવિંદના ગાવે, આવે કામ અગાડી ધ્યાન૦

દો[illegible]—મર્કીન [illegible] [illegible]

ગુન ગા[illegible] ગોવિંદકે, મુક્તિ વાડી કમાઈ,
ગુન બિ[illegible] મુખાનમા[illegible] , [illegible] ચે[illegible] ગી આઇ

મ[illegible] કે, મુક્તિ કેરા માટે સદ્ગુરુ કરવા[illegible] ફેરો
આવાગમ[illegible] [illegible]ટી શકે છે હરિના ગુણ ગાવાથી, જે મનુષ્ય
અચેતન[illegible] તે [illegible] [illegible]

[illegible]—દોહરો

સાધુ [illegible] નજર[illegible], તજ દેટા[illegible] સાર,
સત[illegible]થી સમરો, સાચો સર્જનહાર

ભાવાર્થ કે - જે મનુષ્યે ગુણ ગોવિંદ ના ગાયા, તેણે
મુક્તિ [illegible] માથે લીધુ છે, તે ભાગ્યુ ફરે તેમ પણ છે નહિ,
અને તેણે મનુષ્યદેહ ધરી ગર્ભવાસના કોલ પાળ્યો છે
તેના માટે [illegible] છે અને જે જુઠો ઠર્યો કોલ ફોગ કરે
તેને ગુન્હા[illegible] શિક્ષા છે અને જે મનુષ્ય ગુરૂ કરી ચોરાશીનું
લેણુ ફર્જ બજાવી અદા કર્યું મતલબ કે અદા કર્યુ એટલે
ચોરાશીનું લેણુ વાળ્યુ હોય તે તેની પાસે દાણી, દાણ લેનાર
નથી. તેનાથી કાડી નામ રોકી શકાય તેમ નથી પદના
ચર્ણમા કાડી નામનો શબ્દ આવી ગયો છે. માટે સમર્થ
સર્જનહારને ભૂલે તેના જેવો એકે મૂર્ખ નહિ પશુથી પણ
નઠોર કહેવાય

દોહરે—મુતલબમા પ્રભતા ભજે ભગે અતિ ભંડાર,
ભ રે ભજે ભગવાનને ઉનકો રો દિદાર

માળા વિષે.

દોહરા—કાષ્ટમાળા કર ગ્રહિ, કર્મ કીયે હે કરોડ,
બીના નહિ ભગવાનથી, નાવા મર્મ મરોડ
જવાબ—જપમાળા કર ગ્રહિ, ગપમાળા મટ મોય,
નામ માળા નામ ચાહુકી અંતર કહુ ગી હોય
અંતર માળા અતિમ ની, ફંદમ ફની જોય,
ચલા જાય બહીકુંઠમે, રોકનવાલા કોય

ગઝલ ૮૩—ઘડિયાળ વિષે.

દેહ મે જ્ઞાનની ઘડીયાળ ખતે ખૂબ ખટકે છે,
ફરે છે આંકડા દીન રાત, ઘડી ના બેવ અટકે છે જોઈ
ગણતરી બારની મૂકી, જરા ન વાતને ચૂકી;
જીગર જુઓ તમે તેનું, લેવર તો માંહી લટકે છે જોઈ૦
ફરે છે આંકડા એક, કર્યું એ કાચનુ કેવુ,
ગણે સો બારથી એકે, અણુ સૂ ખૂબ રણકે છે જોઈ૦
નહીં ઉંઘ કે આળસ, કહો એ કાચ કે પારસ,
નસો નરમ પડે જ્યારે, છણુકથી ખુબ છટકે છે. જોઈ૦
ગુસ્સાબાજ તો કેવી, મટી ના ટેવ તો એવી;
ચડે છે કર તબીબોના, એ ખતે ખૂબ ઝટકે છે જોઈ૦
તબીબે દવા કીના, બતાવી તેહની વિધિ,

હવેથી ચાલજે સીધી, ભામા શુ ભાન ભટકે છે જોઈ૦
ફેશીનમા ટેમ દનારી, મૂકી ત્હારી બધી ન્યારી.
ચતુરા તુ અતિ પ્યારી, જોઈને ચિત્ત ચટકે છે. જોઈ૦

દોહ઼ા—ઘડીયાળ વગ઼ી ગમ્મતી, ચાલે ત્યા તક સુખ,
હવેર નટવર રટ રહ્યું, કોન કર્મ કો દુ ખ

ભાવાર્થ કે—આ હવેર હરદમ નટવર, નામને રટી રહ્યુ છે; બીજો અર્થ હવેર નામ, હુ નારીરૂપી સુરના વર લેતો. નટવરસ્વામીને લે, બીજી કોઈ વસ્તુ વ્હોરવા જેવી નથી.

લેખક-મીર ગુલાબ રતાભાઈ.

કિર્તન ૮૪.

રાગ—દ્રૌપતિ પુરાણનો ધાહે ધાહે બહુનામી એ તર્જ.

ગુણ જ્ઞાનિ ગોવિંદના ગાવો, સેજે છુટે ચોરાશીનો દાવો;
લાવ સજ્જન આજનો લેશો, સદા આનંદમા ભાઈ રહેશો.
બહુનામી નિરંજન નાથ, કર પુન્યને પાપ સ ગાથ;
રટ રામને પ્રીતે પ્યારા, વહિ જાય છે વારિ ઉધારા.
તારત્રવણી શો ગુણવંતા, પ્રભુ આજ્ઞાથી હાલે પંતા;
મીઠા નામનો સ્વાદ ચાખો, ત્યારે ભવ સુધરશે આખો.
રસ કેવો રામનો મીઠો, પ્રભુ વિશ્વનો પાલણુ દિઠો.
મુળ તત્વ લેશો તમે જાણી, કહુ વારવાર વખાણી;
કામ ક્રોધને દેશો મારી, ત્યારે સુધરે બાજી તમ્હારી.
અમરજીવાનર મોજ માણે, ગાહેલની ગતિ ગાહેલ જાણે;

ભ ગવાન ભજો ભાવે ભાઇ, ધન્ય ધન્ય એ સત્ય કમાઇ
ર જની બહુ દિન ગઈ વિતી, કર પ્રીતમ સાથે પ્રીતી,
કુ ડા કર્મ કદી ન કરીયે, ડગ દોષ પ્રભુથી ડરીયે
ડા હ્યા ડાપણમા ગયો ડુલી, તેથી ભૂદરને ગયો ભૂલી,
તા ત સૃષ્ટિ તણા સમર્થ નિભૂ નામ વિના બીજુ વ્યર્થ
બુ ધ્ધ મૂર્ખ થયો માયા જોઈ, ચિત્ત કામનીમા ગયુ પ્રોઈ
કે મ લાજ હજુ તુને નાવી, ભક્તિ ભૂદરની કર ભાવિ
કુ ર કુડા ના કીજે કામ, ઠામ ઠામ વ્યાપિ રહ્યા રામ,
પર બ્રહ્મ ભજો નર નારી, જશો હિમ્મતને નવ હારી
ડ ગમગ મનની મુકી, સુણુ શ્રવણ જશો ન ચુકી,
વ નમાળી મોહન જેને મળીયા, ફેરા ચોરાશીના તેને ટળીયા.
ન રશે નામ લીધુ જેને જાણી, તેને રોકીશ કેમ હાણી
જી તી કામ ક્રોધ મોહ જાય, તેનો વૈકુઠ વાસો થાય.
હ્લે વુ નામ હરિનુ એવુ, મટી જાય ચોરાશીનુ દેવુ,
એ પ કરીને એડ કરીએ, ત્યારે મોહનને પ્રેમે મળીએ.
ડા હ્યા દરિયો મોહનો એવો, તેથી સાચા ગુરૂને સેવો,
શી ગોવિદની ગતિ ન્યારી, લઉ વા ણા વારવારિ
વ ર્ણી જતી નથી આતો વાત, કોઇ દેશી મળે સગાત,
રા તે દિવાની બની રહુ છુ મૂખ સાચુ કથન હુ તો કહુ છું,
ત મે મંદિર મારે આવો, દાસી દાખવે છે રૂડા દાવો
મ હિર મ્હેર થકી તમો મળજો, દુઃખ અતરના હરિ હરજો.

ગા રિબની દાદ દયા દિલમાં ધરજો, શુભ કામ સદા આવિ કરજો.
(બ)અળગા થાશો નહિ ઓધવજી, તમે સાંભળજો મ્હારી અરજી
વા રેવાશી વંદ્રાવન, આવો,સ્યામ મીયા મને દર્શ દિખાવો,
૨ ચિ અંકગિત મોહનમાયા, પ્રેમે ગુલાબ ગુણ હરિ ગાયા.

હરેક લીટીયે જોશો તો એકેક અક્ષર મેળવિને વાચશો તો નામ, ગામ, તાલુકો, જીલ્લો દહાડા વાર, ઠેકાણુ. વિગેરે હશે.

કિર્તન ૮૫-કન્યાવિક્રય વિષે-કેત્તન જવાબ.

રાગ ઉપરનો-ધાહે ધાહે બહુ.

પરણાવી પુત્રી ઘણા દામ લે છે, કેવા આનંદ મગ્નમા રહે છે;
હરખે નવલા વ્હેવાઇને ભેટે, પ્રભુ તે થકી રહે છે છેટે.
બાળા વૃદ્ધની સાથે પરણે, પુત્રી આવિ રહે પીતા શરણે;
જ્યારે કષ્ટ પડે છે પડે, ત્યારે વાત જાણે નવ ખંડે.
આવા દામ હુવારે ન રહેશે, લેખુ સાહેબ તો સત્ય લેશે;
આવાં કર્મે બ્રખા બંધ થાય, માટે સજ્જન કરોને ઉપાય.
જ્ઞાનિ વિપ્રો અને શ્રીમંતો, તમે વાચી ગયા મોટા ગ્રંથો;
વાચી વાચી તમે થયા અંધ, કેમ કરે કરો નિચ ધંધા
શુદ્ધ શાસ્ત્રના બાંધ્યા વાડા, પંડિત પાખંડે ચાલ્યા આડા;
તમે શાસ્ત્રના બધિક થાશો, નર સમજી નર્કમે જાશો.
હુંતો બોલ કહુ છુ સાચો, નિચ કામથી ખાશો તમાચો,
આવુ નર્ણે કાઇ હુતો પેખુ, દરબાર હરિ લેશે લેખુ.

મન કપટી મૂખના ભોળા, જમાનાના જુઓ વરઘોળા,
કન્યાવિક્રય બંધ જો કરશો, ભવસાગર નક્કી તરશો
હવે આજુ તમોને શું કહીએ, જ્ઞાનિ નરને કંપો દઈએ
ખોટું લાગ્યું હશે મિત્રો મ્હારા, માટે શુદ્ધ કરીને વિચાર,
પરમાર્થ કામ કરો પ્રભુ રાજી, શુભ કીર્તિ રહી જગ ગાજી
દિન ગુલાબ કહે હરિ ગાન નર નારી ધરો વાત કાન

૮૬—સાતવારની ગરબી.

રાગ—રઘુપતિ નામ રૂદયમાં રહેજો—એ દેશી
સોમવારે સ્યામળીયો સીધાર્યોરે,
મથુરા મેલી ગોકુળમે આવ્યારે,
સુંદર સ્વામી સંદેશો ન લાવ્યા,
કહો કોઇ કૃષ્ણ કેમ નાવ્યારે. સોમવારે૦

મંગળ મહેર કરોને મોરારીરે,
મને દર્શન દો ગીરધારીરે,
હું તો દાસી થઈ છું તુમ્હારી,
કહો કોઈ કસ્ન કેમ નાવ્યારે સોમવારે૦

બુધવારે બેસી ના રહીયેરે,
ગુણવંતા આજું શું કહીયેરે,
ગોવિંદ ઘોડે ચઢી ઘેર જઇયે,
કહો કોઇ કસ્ન કેમ નાવ્યારે સોમવારે૦
બેસ્તરવારે તે ભરરે જોબનમારે,

વ્હાલો મેલી ગયા મહા વનમારે,
તે દહાડાની દ઼ઝયો મારા દિલમા,
કહો કોઈ કૃષ્ન કેમ નાવ્યારે   સોમવારે૦

શુક્રવારે તો ના કો મસારીરે,
મન મેણા દે છે અતિ ભારીરે,
મને બળનીને શુ બાળી,
કહો કોઈ કરન કેમ નાવ્યારે   સોમવારે૦

શનિવારે તે સ્નાન કરીનેરે,
ઓરા લાવો કોઈ હરીનેરે,
હુ તો જવા નહિ દઉ ફરીને,
કહો કોઇ કૃશ્ન કેમ નાવ્યારે   સોમવારે૦

આદિતવારે અલબેલો ઘેર આવ્યારે,
થાળ મોતીડે ભરીને વધાવ્યારે,
સૌ ગોપિને મન ભાવ્યા,
અહો આજે કૃશ્ન ઘેર આવ્યારે   સોમવારે૦

સાત વાર સજ્જન કોઇ ગાશેરે,
તેની આશા પુર્ણ સિદ્ધ થાશેરે;
ગુલાબ વર્ણ કેરા હરિદાસે,
કિધી લીલા આજ રમ્યા રાશેરે   સોમવારે૦

દોહરા—રસીયો રમ્યા રાસ, આશ અંતર હતી;
હમ દાસનકે દાસ, ન્યારી ગોવિંદકી ગતિ.

ગરબી ૮૨-મી

રાગ-પરવાની પડ પ્રીત ગટમટ ઝુલી રે

મોહનની માળા.

બિજે રમવા આવો સર્વે બાળારે,
મ્હારા મોહનજીની નીત્ય જપુછુ માળારે. બિજે૦
ત્રીજે સાચી વાત કહુછુ તમનેરે,
અમે નથી કર્યો અપરાધ વિસાર્યા અમનેરે બિજે૦
ચોથે ચતુરા રાય ગયા શુ ચુકીરે,
મને એકલડી શીદ ગયા મથુરા મૂકીરે બિજે૦
પાચમ છઠ્ઠ શી લ્હેર જીવણ સખી જોયારે,
શુ જોઈ કુબજાનો સગ, મોહન તમે મોહ્યારે બિજે૦
છઠ્ઠે લોભાણા શ્યામ, ધ્યાન અમે ધરિયેરે,
હિયામા જપુ દિન રાત કોને વાત કરિયેરે બિજે૦
સાતમ હૃદય માય ઘણી મને સાલેરે,
શુ જોઈ અપરાધ વિસાર્યા વ્હાલેરે બિજે૦
આઠમ અલબેલો હજુ ઘેર નાવ્યારે,
ગુણવત લગાડી ગયા મને શીદ માયારે બિજે૦
નુમે નજરમા વાત, જરા કાંઇ નાવિરે,
દાસીના થઇ ગયા દાસ ભૂદરના ભાવિરે બિજે૦
દશમ દિનાનાથ દયા ના ધારીરે,
તમે ગયા છો દીલાસો દઇ મોહનમોરારીરે બિજે૦

અગીયારસની મુજને કીધિ અળગીરે,
આ કપટિ જોયા મેં કથ વ્હાલમને વળગીરે બિજ૦
બારશ હું તો બોલુ રીસે બળતિરે,
મ્હારી ઉજ્જુગરેથી આખ મુદ્દલ નથી મળતીરે. બિજ૦
તેરશે હેત બાત્ર મેં લીધા તાણીરે,
આ પાતળીયાની શી પ્રીત જૂઠી મે જાણીરે બિજ૦
ચૌદશે ચિન્તા કરી રોજ રહેવાનુંરે,
આ વગ્યુંછે વસમું બાણુ કોને કહેવાનુંરે બિજ૦
પુનમ વાચી પત્ર હરખ હું પામીરે,
કાલ ગીરધર આવશે ઘેર અતરજામીરે બિજ૦
પડવે પ્રાણઆધાર પધારો પોતેરે,
આ ભાગીછે ભવની ભીડ જીવણને જોતેરે બિજ૦
વ્હાલાને થાળ ભરી મોતીડે વધાવ્યારે,
આ કાલુના સ્વામી કૃશ્ન આજ ઘેર આવ્યારે. બિજ૦

દોહરા-વિષ્ણુપદના

જા દિનસે બિછરે જદુનંદન ન કોઇ આવત જાત,
બિકલ બ્રહ ત્રીયા તો કર મજન પસ્તાત,
કહે કોઇ પરદેશીકી બાત

જવાબ—એહિ બ્રજ લતા એહિ બ્રજસુંદર
એહિ તરવર એહિ પાત, કહે કોઇ પરદેશીકી બાત.
ભાવાર્થ કે—આ તિથિનો અર્થ એવો છે કે જે

રાખીટા સદેશો કહાવે છે કે જે શરીરનો રંગ અને આખમા જે મજન છે, પણ જદુપતિ વિના શોભતા નથી માટે કૃષ્ણને સમઝાવી, કોઈ મથુરાને લાવે. હે ઓધવજી સદેશો કહેજો

લેખક, મીરગુલલ રતનમઇ

સ્નેહી મિત્રને ઠપકો—

દોહરો—સીત સહો પાની સહો, સહો ધુપ બનમાસ,
અબ બિખરે તમ જરદી ભય ધિક ધિક મિત્રુ પીલાસ.

ભાવાર્થ કે—પાનખર મહિનામા ખાખરાના પાન ગરી પડ્યા, અને ફાગણ બેઠો કે ખાખરને કેશુડા આવ્યાં તેનો રગ જરદી હોય છે, ત્યારે નિચે ખરી પડેલા પાન આ ખાખરાનો રગ બદલાયલો જોઇને કહે છે કે હે મિત્ર મ્હારા માટે ટાઢ અને તાપ, વરસાદનુ પાણી વિગેરે સહન કર્યું છે અને અમ્હારા ખરવાથી ખુશી થયા માટે રગ બદલી પીળા જરદી બન્યા છો માટે સ્નેહીને આવુ ઘટીત નથી

જવાબ-જરદિ જરદિ મત કહો, કહેતા ન આવિ લાજ;
તુમ બિખરે હમ ભગવેકી યે મિત્ર તુમ્હારે કાજ

ભાવાર્થ કે—હે મિત્ર તમ્હારા બિખરવાથી અમે ભગવો વેષ ધારણ કર્યો છે

દોહરો—ભગવે કીયે ભાન નહિ, જ્ઞાન નહિ મનમાય,

મિત્ર તુમ્હારે કારને, વૈરાગ ધર્યો વનમાય

દોહરો— મજનુ વેરાગી બન્યો, મસ્ત બન્યો ફરહાદ,
લેલિ કારન લોકીયો, સીરિ શો સુન બાદ

ભાવાર્થ કે--જો યોગ ધારણ કર્યો મજનુનો, કે લેલિ નામની જેને લ્હે લગી છે, અને મસ્ત ફરહાદ એવા કે, સીરિ કારન યોગ લીધો છે, તેનુ નામ વૈરાગ.

સ્વસ્થાન ઘોડાસર. ઠાકોર શ્રી મહોબ્બતસંગજી
રતનસંગજીની હજુરમે—

અરજી ૮૮—આશીષ

રાગ—તીથિ, પડવાની પ્રીત એ તર્જ

ગઢપતિ ઘોડાસર ગામ, અમ્મર બિરાજેરે,
છે છત્રપતિ સીરદાર, રૂડુ દિપે રાજરે ગઢપતિ૦
દયાવંત દરબાર શ્રેષ્ટ, અવતાર નિરખુ તમ્હારોરે,
છે કિર્તનો ટંકાર, કોશ હજારોરે ગઢપતિ૦
વિદ્યાતણો ભંડાર ડાબી દાતાર, ઘોડાસર ભારીરે,
મહોબ્બતપર કરજો મ્હેર, કૃષ્ણ મોરારી ગઢપતિ૦
બાંધવ જોડ વર્ષ ક્રોડ, જીવો તમ્હારીરે,
દિલ આશીષ અમ્મર આજ, પ્રેમે અમ્હારીરે ગઢપતિ૦
કવિપર પ્યાર વિવેક વિચાર, સોભા તમ સારીરે;
અરજી ગાવે ગુલાબ, મીર આજ તમ્હારીરે ગઢપતિ૦

સ્વસ્થાન ઈડર શેખ અબદુલ્લામીયા જીવામીયાની
હજુરમે શાદિ મુબારીક માદ.

આચન્દ સાહ-૮૯.

રાગ-સૈયા ઉઠો જાગોરે એકેલી ડર લાગે-એ તર્ઝ

મીઠા બે સ્રો બોલોરે, ઉમગી છો સીરદાર. ટેક૦
નેકિ હૃદયમા વ્યાપી રહી, બુદ્ધિનો નહિ પાર,
સત્ય પ્રકાશી સચ્ચ બોલે, શેખ હુસેઈન છે દાતારરે,
ઉમગી છો સીરદાર મીઠાં૦

મનના મનોરથ પુરા થાશે, મહેબુબ મદદગાર,
ઉમર દ્રાજ મૌલા કરે, માન મળે સરકારરે.
ઉમગી છો સીરદાર મીઠાં૦

હાર વિવાહની સારી બની, પોષાક ખૂશઓદાર,
સ્હેરો સુલ્તાની સીરપર સોહે, સરસ ઘોડે સ્વારરે.
ઉમગી છો સીરદાર, મીઠા૦

મિત્ર મડળી મુબારીક હોવે, ખૂશ રહો દિલદાર,
હાસલ મુરાદા આપકી દિસે, કવિ ઉપર પ્યારરે.
ઉમગી છો સીરદાર મીઠા૦

સુન ગુણીજન દિલથી ગાવે, પ્રેમ કરી હજાર;
આશીષ નાયક અમ્મર હોવે, ગુલાબ ઉમેદવારરે.
ઉમગી છો સીરદાર મીઠા૦

લેખક મીર ગુલાબ રતાભાઈ.

દોહરો—ઇજ્જત બઢાવે અલ્લા, દોલત દેવે જાદી,
દુઆ અમ્હારી હકશે, હો નેક મુબારીક શાદી.

મુ૦ સણાલી, ઠાકોર શ્રી સીવસગ અભેસગજીની
હજુરમે,

ગરબી ૯૦.

રાગ–તીથિનો

અમર અવિચળ ગામ સણાલી શુભ સારીરે,
છે ઠરવાનો ત્યા ઠામ, ઠાકોર સ ધારીરે અમર૦
માન દાન મહી વિષે નહિ કોઈ એવુ રે,
છે સોઢા ધર્મની ઢાલ ગાચુ મૂખ કહેવુ રે અમર૦
ઉત્તમ ધર્મ અવતાર, પ્રભુએ ધાર્યોરે,
કુળ અજવાળન શીવરાજ પારખી લીધોરે. અમર૦
મ્હાવા ચહુવાન બહાદર ખડા ખકારે,
છે સરદારો સામત સુર સત વકારે અમર૦
દિપક રાણી દાતાર ભાથી હુ ભાળુ રે.
છે કિર્તનો ટકાર કુળ અજવાળુ રે અમર૦
ચેદ વિવેક વિચાર, ભક્ત સુર દાતારીરે,
શુદ્ધ ક્ષત્રવટની છે રીત, નિર્ખી તમ્હારીરે અમર૦
કુળ તારણો પારસ જન કોય પાકેરે,
ભેદ જાણે ચતુરસુજાણ અમર નામ રાખેરે અમર૦
પરવાર હુવાર ઘર નાર અખંડ રહો સંસારારે,
શીવ સદા સલામ રહે સણાલીવાળારે. અમર૦
કુળરૂપ નૃપ પરમાર પરમાર્થ પ્યારારે,
સુણ આવે ગુલાબ મીર, આજ તુમ્હારારે. અમર૦

દોહરો—ચાલ વધ ગયું ચોત્રણો, ક્ષત્રવટ ઓપે અમ,
સીસગ અલેમગ ગસોઢા રાણા રગ
દિપક ડાભીકુંગીમા, કરે રૂડા કામ,
સણાલીમે સરસ દેખ્યો, ભાથી રૂડુ નામ
અમર રો અવનીમા ચાતુરહી ચહુવાન;
પાગ્સમલ્લી પેખ્યો, બુદ્ધિમે બલવાન

[illegible] દ્રષ્ટાન્ત

વરસની ત્રણ ઋતુઓ છે શીયાળો, ઉનાળો અને ચોમાસુ, તેમા શ્રષ્ટ ચોમાસુ છે કારણ કે જો એ ઋતુ સમય પ્રમાણે વર્ષાદ વરસે નહિ તો માણસ, ઢોર, પશુ પંખી બહુ હેરાન થાય માટે એ ઋતુ શ્રેષ્ટ ગણાય છે એ ઋતુ આવતા પહેલા મોર મીઠા શબ્દથી મલ્હાર ઉચ્ચારે છે, અને પૃથ્વી પણ શૃગાર સજે છે, અને વારિ પવનની વધાઇ મોકલે છે

વધાઈ વિષે દોહરો.

પવન વધાવા મોકલ્યા ધરતિ સજે શગાર,
લિલા [illegible] કચવા આવ્યો ઇદ્ર ભરથાર

સમુદ્રમાથી વાદળી જળ લઇને આસમાન તરફ ચાલી, અધર માર્ગ જતા ઇદ્રિએ ગર્જના કરી, આજ-વિજના ઝપાટ થવા લાગ્યા, આ ઝપાટાની ગર્જના દરિયાવને કાઇ પસદ આવી નહિ. એટલે દરિયાવ ઇદ્રનો

કહે છે, કે ઇંદ્ર, જો હુ તને જગના અપુ તો શેની ગર્જના કર માટે હુ જળ આપુ છુ ત્યારે અવનીમા, અવાહાની કરો છો માટે હુ ગર્જના આપનાર કરતો નથી. મને તમો ગર્જના કરો છો હુ પાણી આપુ છું તે દવાની હુ છુ તમો ઇંદ્ર મ્હોટા જાચ રૂપી છો મને માગે માટે હુ તમોને જળ આપુ છુ તમા રામા ંદો શો ગુજછે તે બધર મારગે ચડી ગર્જના કરો છો

દરિયાવનો જવાબ–દોહરો-ઇદ્રને ઠપકો,

જાચિને જળ લે ગયો, સેળ શીખર ભરત

નિર્લજ લાજ તુજમા નહિ સો ગુણપર ગાજત.

ઇદ્રનો જવાબ—

ખારો સમુદ્ર ભ્હોળા જળ ભરીયો, પખી પ્યાસા મરત

ખારેકો મીઠો કરૂ સો ગુણપર ગાજત

માટે હે સમુદ્ર ત્હારૂ પાણી ભરેલુછે, પણ એટલું તો ખરૂ છે કે પખી પાણી પીએ તો તેની જીભ પણ ફુટી પડે માટે ત્હારા ખારા પાણીમા એક હુ ગુણ મુકુ છુ, કે તેને ગર્જના કરીને, મીઠુ બનાવીને, પૃથ્વીમા વૃષ્ટિ કરૂ છુ તેથી અનાજ, ઘાસ, ફળ ફુલ વિગેરે બને છે. માટે હે સમુદ્ર એવો અભિમાન ધારણ કરશો મા સમુદ્ર કહે છે-મારા ઓદ્ર મહિ કેવાં મોતી પાકે છે. મારામાં

પણ ગુણ છે એટલે જે મોતીની છીપ હીને બોલી કે-
સાભળો

જવાબ-છીપ કહે સમુદ્રકો, હમ તેરા કહા લેત,
આશ કરે અસમાનકી, ઉલટી શોભા દેત
માટે તમોને અ ઉલટી શોભા આપીએ છીએ
માટે આ દ્રષ્ટાતનથી કોઈ મનુષ્યને મિથ્યા અભિમાન
કરવો નહિ

દોહરો—સાચુ સુખ જે સાયમા, સજ્જન સગરો જોય,
પાકુ દુખ જ અ યમા, શહણુ કરે વ કોય.

જવાબ—ચાર વેદ ખટ શાસ્ત્રમા, બાત મીલીહે દોન,
દુખ દિ દુખ હોતહે, સુખ દિને સુખ હોય

ભાવર્થ કે —ચાર વેદ અને ખટ શાસ્ત્રમા પણ
એવી વાત મળી છે કે જેને આપણ દુખ દઈશુ તો
આપણને પણ દુખ મળશે, અને કોઈને સુખ આપીશુ
તો તેનુ ફળ સારૂ થશે માટે સારા વિચારો અને નીતિ
રાખવી, એ સજ્જન પુરૂષનો ધર્મ છે.

મોક્ષનો જવાબ—

અમર મુડી અવનીમા, કરે કમાણી કોય,
કલ્યાણ કમાણી કર્મની, મોક્ષ ગતિ ઉન હોય.

સગીત કાવ્ય સમાપ્ત.

લેખક મ ર ગુલાબ રતાભાઇ ભરકુંડાવાળા

—⁂—

અંક ૫ મો.

કવિતા સંગ્રહ—કવિત ૧.

સરવર નીર જેસે, કરામાત બિન પીર જેસે,
કટક મીર જેસે, તેગ બીના લરીયે ૧
દેહ બિન ભાન જેસે, કામન યું પુત્ર જેસે,
ઠાકર બીન દાન જેસે, કેસે જશ કરીયે ૨
મન ધર મન મેન જેસે, રસ બીન બેન જેસે,
અંજન નેન જેસે, કેસે રૂપ ધરીયે ૩
કહે કવિ ગુલાબ, બહા બહગી જેસે;
અરે પાપ લપટાય રહેશે, કેસે પાર પરીયે

દોહરા—જન્મ ધરી ઇસ જગતમે, ભજયો ન સર્જનહાર;
માયા ભામનીમે ભવ ગયો, ધીક ધીક વાકો અવતાર
ઘરાગ મીલે ગુન ખોલીય, સો ગુન લાખ બતાય;
બિન ઘરાગ ગુન ખોલીયે, સો મણી ક કર હોજાય.
જો જાનો તો ચૂપ રહો, બતલાવે શો બોલ;
સજ્જન ગઠડી જ્ઞાનકી, ઘરાગ બીના મત ખોલ.
બોલી ગુન અમૂલ હે, તોલ કરીને ખોલ;
ઘટ બિચ ત્રાજુ ત્યાર હે, તોલ કરીને બોલ.
બોલે બોલ ફેર હે, બડબડ બોલે નર કોય;
બડબડ બોલે મ્હાવથી, અજબ તમાશા હોય.

સ્વસ્થાન અગર ઠાકોર શ્રી ગંભીરસીંહજી
સીરદારસીંગજીની હજુરમે—

કવિત ૨

કલકત્તા કનોજ ધાર, દીલ્લી કરાચી,
કૂલ દેશ સરદાર કહુ, કિર્તિ બ્હોત ભારી હે ૧
આતુર ચહુવાન, બિખ્યા ચૌદહી પ્રમાન માનું,
ગંભીર ખાનદાન, રીત કુલ સારી હે ૨
મે આયો મેવાસ, આપહીકે પાસ,
ખાસ આસ કરકે, અગર પતિ ધારન દિલ ધારીહે. ૩
મીઠી મૂખ બાની, નૃપદાની, અમર રાજધાની,
ગુલાબ કહે સોલ આની, આશીષ મારી હે ૪

દોહરા—આગર દેખ્યો નૃપતિ, પરખેપે બડે પીર,
ગુનકો ગ્રાહક જાનું, ગુન સાગર ગંભીર.
પંજ વખ્ત પડદુ, ગાના દુઆ કરે,
હુઆગીર અમર રહો, અવનિમાં ગુન સાગર ગંભીર
જગ્નની કુખ જન્મ્યો, કિર્તિ કન્યા વરવા,
કુળ ચંદ્ર ચહુવાન, દુખ દિનકો હરવા.
કવિતા મે દિલથી કથી, મન ચાય ધારી ધીર;
દાના છો દાનેશ્વરી, ગુન સાગર ગંભીર.

— ✻ —

રાજસ્થાન પૂનાદરા, ઠાકોર શ્રી શીવસંગજી અભેસીંગજીના

હજુરમે—

કવિત ૭—શાદી મુબારીક.

સજત સરસ શોભા, અવતારી અભેસુત,
મંડપકી મઝા દેખ; વ્હોત સુખકારી હે.
ઝાલર અરૂ ઝુમ્મર, બે સહી બિલોરખાના;
કવિ કલાધારી જાં, નૃત્ય કરત નારી હે.
કવિકી કલ્પના કહે, કવ રાજ કુસે,
પૂનાદર રાજનકુ, કિર્તિ બડો પ્યારી હે
અજીતકુ કી શાદી, આબાદી રહો ગાદી સદા,
કહત ગુલાબ મીર, એ સાચી સીરદારી હે.
સેવા કરે શીવની, શંકરની હો મ્હેર;
શીવસીંગજી પારસમણિ, લાવો સમુદ્ર લ્હેર.

કવિત ૮—કપોત ભાષા વિષે.

કોટિન અધર્મી, જગ ધર્મી દિખાત કો કો,
ધને શઠ લોકો અરૂ કો કો મહા જ્ઞાનિ હે.
નીધંની નિકેત અરૂ કો કો ધનવંત નર
દીખે બહુ સોમ અરૂ કો કો મહા દાની હે.
કોટિ અભિમાની નીર માની, ધરનીપે કો કો,
શંખની અનેક કો કો પદમની શીયાની હે,
દાન કવિ કહે સુઘડ કપોત પંછી કો કો,
કો કો કહે તેરી, સલાહી કહાની હે.

ભાવાર્થ કે—આ પૃથ્વીમે કોટિન અધર્મી પુરૂષો છે. પરન્તુ ધર્મી તો દ્રષ્ટીયે કોકજ માલમ પડે છે અને શઠ મૂર્ખ, અભિમાનવાળા, અને નીર્ધન, શખની નાર, વિગેરે જોઇએ છીએ પણ પદમણી નારી, ધનવાન ધર્મી અને રહેમનજરવાળા. આવા પુરૂષો તો થોડાજ છે સતિ નારી કોકજ. કપોત નામ હોલો કહે છે. કો કો કો તેની વ્હાણી સત્ય છે

કૃષ્ણને ઠપકો—કવિત ૫.

ગૌતમ કીનાર તારે, રોહિદા ચમાર તારે,
ગુનકા ગમાર તારે, દેરન લગાયોહે ૧.
સુદામાકે કાજ સારે, ત્રિવિધિકે તાપ ટારે,
કચનકે મહેલ ભારે, સેલમે બનાયોહે ૨
રાવનકે ભાઇ તારે, શેન્ય ભક્ત નાઇ તારે;
અજાના કશાઇ તારે, સોચ નહિ લાયોહે. ૩
લાલકે લાલ કવિ મુરાદ ઉપે મહેર કીજે,
દિનકે દયાલ પ્રતિ પાલહી કહાયોહે. ૪

કવિત ૬—વાર ને લણે.

તાંદુલજો દિએ વાકે, કંચનકે મહેલ કીયે;
એરકાજ ભાલડી વેમાનકું ચડાઈ હે. ૧
વિદુરકી ભાજી.તામે, આપહી ભયોહે રાજી;
સન્યા દુર્યોધનકી જનમે જમાઇ હે. ૨
ઉઅસીસે લમી:ધાર, ચિધરી ઉતાર દિને;

પુરેહે અનેક ચિર, ઇજ્જત બઢાઇ હે. ૩
કહેતહી મુરાદ એશી, લાલચ ન કીજે લાલ,
બીના લીયે દિએ તારા, તામે આપકી બડાઇ હે. ૪

કવિત ૭—યાદી અષ્ટપ્હોર.

અજહુ કો તાર્યો ચડી, આવનેકુ જાવનેકું,
આવને રીઝાવનેકુ ગુનકા તીરાઇ હે ૧
તાર્યો રોઇદાશ તગ, તોબરા બનાવને,
ચાકરી કરાવનકુ, સેન્ય ભક્ત નાઇ હે ૨
તાર્યો જયદેવ રૂષી, વેદકુ પઢાવને,
ખાવને ખિલાવનેકું મીરાબાઈકુ તીરાઇ હે. ૩
કવિજન મુરાદ તુજે, અષ્ટ પ્હોર યાદ કરે,
મોકુ જો તારા તામે આપકી બડાઇ હે. ૪
દોહરો—અણ્યા આશા ઓરકી, ઠરે ન ત્રાસા ઠોર;
પાશા માડો પેટકા, અલખ તમાશા ઓર. ૧

આ કવિ મુરાદ નામના મુળગામ પીલવાઇ તા૦ વિજાપુરના રહેવાશી છે

કવિત ૮—કુદરત કળાય નહિ.

સતહી અનત બેઠે, ધ્યાંનહી એકત ધરી;
સતહાર ગય માન રહે નહિ જ્ઞાનિકે.
કુદરતકી બાત સોતો, કીશીસે ન કહી જાત;
તોલ ઘટ ગય આજ, બડે બડે દાનીકે.
સુઘડ સહાને, ન પીછાને ચેન મેઘહુ કે,

ચૂકે કે કલેશી ભય રહે પાવ આનીકે
કાલુ કહત ગોથે, ખાવનકે એલ વિના,
ચોથે સબ થોથે ભય, પંડિત પુરાનીકે

કવિત ૯—નીશાબાજ મિત્રનો જવાબ.

કહે નીશાબાજ યારો, કરીય બહાજ કહા,
ચીલ્તા અનાજ નાહિં, કહુ બાય કીશેમે
પહેલે ઉડાતે માલ, ખુબહી મીઠાઇ ખાતે,
ઓરકુ ખીલાતે દામ, ખોઇ બેઠે નીશેમે
ભૂલગય બાઠી કલાકહુંકી કેતે જન;
પીતે પીલાતે દારૂ લાતે ભર શીશેમે.
કાલુ કહત બૂરી, છપ્પનકી સાલયામે,
કેતેહી બેહાલ ફીરે, ખાલી હાથ ખીશેમે,

કવિત ૧૦ મું—સાણાલી

ઠાકોર શીવસીંગ અભેસીંગજીની હજુરમે.

જો સતવ્રત આદિ, અંત ચલ્યો આતહે;
જેકુલમે બિક્રમ ભોજ, જાજન દુ:ખ બરાબરી
દિયો દાન યાચેને, સવાયો સીંહ ચુકયો નહિ,
સતબાની પરમારકી પ્રમાન કરા કરી
અંકનદે કોડ દાન, દાતન ચીરાય નત;
જગ દે બક્ષીશ શીશ, કીયો સત્ય પરાપરી.
ધર્મી કર્મી ભય શીવ, સીંગ ગુનવાન રય;
ગુલાબ યો સોહાકી, કરનકો બરાબરી.

સવૈયો ૧— કર્મ વિષે.

કર્મ વિસ્તાર તો રંગ નચાવત, કર્મસે છત્રપતિ સર હોય.
કર્મ કપુત સપુત કહાવત કર્મસે ઓર બડા નહિ કોય.
કર્મ કીયો જબ રાવનકો, તબ સોનેકી લંક પલકમે ખોય.
કવિ ગંગ કહે સુન શાહ અકબર, કર્મ કરે સો કરે નહિ કોય.

સવૈયો ૨—શઠ વિષે.

તજરે મન ગામ ગમારનકુ, જહા હેત ન પ્રીત નહિ હરકી.
અચલ ચોર કઠોર બસેં, જહા લાજ મરજાદ નહિ ઘરકી.
પરીતાત કીય પડ પાપ ભરે, કથા ન સુને ધર્નીધરકી.
પરમાર્થકુ ફીટકાર કહે, પરવા જો નહિ પરમેશ્વરકી.

સવૈયો ૩—શઠની બાની વિષે.

ગામ કઠોરમે ઠોર ન કીજે, નિહાસે પેટ ભરે પરનરકી.
આપકી ચૂક જૂવે ન ઓરકી, ઠઠુક થાન સુને ગિરિવરકી.
એમ અધર્મકો ચાહત નેક ચલે ન, પીછાન નહિ ગીરધરકી.
શઠકી બાની ગુલામ કથી, પરવા જો નહિ પરમેશ્વરકી.

સવૈયો ૪—અમર કોય ન રહે.

ભારથમે લડતે અતિ ભૂપત સાથ, જવાનને હાથમે ભાલા.
ઓર કો દેશ છીનાય લીયે, અરૂ દેખ દુરીજન દેવત ટાલા.
સચ કહે અરૂ બાર બાંધુવળી, કૌરવ પાંડવથી દુત કાલા.
એસે ભયે પલમે દડકે, તુમ યાદ ગુરાદ કરો કહ તાલા.

સવૈયો ૫.

ખાન ગય સુલ્તાન ગય, સો પ્રધાન ગય જું પ્રજાપત પાલા
મીર અમીર વજીર ગયે, રનધીર ગય ઘરકા રખવાલા
વિક્રમ ભોજ ભોપાલ ગયે, સો વિરમદે ગઢ ઇડરવાલા,
એસે ગયે પલમે ઉઠકે, તુમ યાદ કરો હક તાલા
દોહરા—પ્રીત કહી જે પતગકી, દિપકપર દે પ્રાન,
અર્પે જીવ આનદથી, સમજો ચતુર સુજાન.
માયા બાધી મર્મસે, જલ બિન મરવો મીન,
કારીગરી કિરતારકી, ભક્તનકે આધિન

સવૈયો ૬—નુરની તારીફ.

હકને જબ નુરશે નુર પ્રગટ કીયો, તબ જાન ભયો ઉજીયારો
હબિબ કબુલ કીયો રબ્બને, મકમગુલ રસુલ મોહમ્મદ પ્યારો
હુવે રોશન બિચ જમીકે નબિ, દિયો દિન મુબારિક એ દિન સારો
યું દિલ સોચ ગુલાબ કહે નિત્ય, ભોર ભયો તો રસુલ પુકારો.
દોહરો—મોહમ્મદ મેરે દિલ બસો, મીઠા બોલત બોલ, ન
લક્ષ પયગ બર બને. નહિ તુમ્હારે તોલ.

સવયો ૭—જુઠ ન બોલવુ.

મીઠો મોહમ્મદ નામ લહો, મૂખ સાચ કહો દિલ સાફ સુધારો.
ન ગફલત રહો સુખ દુખ સહો, કલમાજ પરો તુમ યારો.
સરવર સ્હાય કરે તુહી પાર પરે, પલમે નબિ પાર ઉતારો.
યું દીલ સોચ ગુલાબ કહે, નિત્ય ભોર ભય તો રસુલ પુકારો,

સવૈયા ૮—શાંન ઇલાહિ.

જગ તારન પેદા કીયો રબ્બને બરહક પયબર દેખો અમારો.
એહિ શાન ગ્ણી સુલતાન જહા કે નબિ, ગતિપાલનકી નહિ પારો
નૈયા પાર કરો મોરી વ્હાર ચરો, નતનુર ભરો હરો દુખ હજારો
યું દિલ સોચ ગુલાબ કહે નિત્ય ભોર ભયો તો રસુલ પુકારો.

સવૈયા ૯—મીરા દાતારની હજુરમે—મુ. ઉનાવા.

જામનગરમે નામ નસરહે, ભાવનગરમે ભાવ તુમ્હારા,
દિલ્લી ઇશનમે યાદ કરે કહીં જાપ જપે સબી સાજ સવારા.
માનતહે માલવા મારવાડમે, જાનત ઓર સંસારહી સારા.
ગુજર ખંડમે ગાદી બીરાજત, ડોસન સુત મીરા મતવારા.

સવૈયા ૧૦—ગુજરાતમે ગાદી.

પુરબ લોક પંજાબહી જાનત, પશ્ચીમ દેશ પીછાનત સારા.
કામરૂ દેશ બંગાળા વિલાયત, સુરત લાહોર લેત સહારા.
ઉનાવે આવે સબ મિલ જાવે, દલીદ્ર જાય દુખ હજારા
ગુજર ખંડમે ગાદી બિરાજત, ડોસન સુત મીરા મતવારા.

સવૈયા ૧૧—પ્રગટ જશ.

એશિયા ખંડકે આશ કરે, અરૂ પ્રગટ હે જશ પૂના સતારા.
કાશી કલકત્તા કનોજ કરાચી, બડોદેમે નામ બડા હે તુમારા
અમદાવાદ કલોલ કડીમે, પાલનપુર સો પટન વ્હારા.
ગુજર ખંડમે ગાદી બીરાજત, ડોસન સુત મીરાં મતવારા.

સવૈયા ૧૨—માગી મુરાદ.

ઉત્તર ખંડમે આપકો ચાહત ઓરંગાબાદ ઓસારૂ તુમારા.

સુભાઈ મૂલક ઉમેદ ધરે, સબ દખન દેશ બખાનત સારા.
આવી મુરાદ મીલે મનકી, અરૂ આવત પાત ઈનામ અપારા.
ગુજર ખંડમે આદી બીરાજત, ડોસન સુત મીરાં મતવારા

દોહરા—આ મરણુદાવલ કહીયે, જૂનાણે જમીયલ,
તોડે બેડી બડીયાદરો, ઉનાવે અલીયલ ૧
અર્જ હે આઝીઝકી, સુનીયે મીરાં પીર,
મુરાદ મનકી દીજીયે, સુખી કરોને શરીર ૨
આવે ઉનાવે ઓળગે, સાજા કરોને શરીર,
દુઃખ ભાગણ ડોસનતણા, સો પલમે મીરા પીર.
અલીયનશાકે આશરે, સુખ સંપત ભરપૂર,
નથુ સૈયદકી નજરશે, દુખ દાલીદ્ર દુર ૪

કુંડળીયા ૧—જુઠા સંસાર વિષે

સૈયાં સાચા નામ હે, સબ જૂઠા સંસાર,
દોલત દુનિયા પાલખી રાજ પાટ દરબાર
રાજ પાટ દરબાર, નહિ કો વાકા શાથી,
માદર પીદર બિરાદર હે દળ ઘોડા હાથી.
કહે મ્હેરૂપર ધ્યાન, સબ ધ સબહી કચ્ચા,
સબ જૂઠા સંસાર, નામ સાહેબકા સચ્ચા

કુંડળીયા ર—બંદગી વિષે.

બંદા કર તુ બંદગી, હર મંદિરમે થાપ,
કમર બાંધો તુમ જ્ઞાનકા, મટે તનકો તાપ.

અટે તનકો તાજ, નામ સાહેબકા લીજે;
બિખધર પ્યાલા છોડ, પ્રેમશું મહારસ પીજે.
કહે મહેશ્વર ધ્યાંન, પરેગા જમકા ફેદા;
હર મહિરમે આપ, બહગી કર તું બદા

કુંડળીયા ૩ અભિમાન વિષે.

રાવન કેરી ના રહી, ગર્વ ન કરીયો કોય;
રાજા પ્રજા રંકકી ધન જોબન દિન હોય.
ધન જોબન દિન દોય, નહિ બાદલકી છાયા,
જગ જીત્યા નર સોય જીને ખરચ્યા અરૂ ખાયા.
કહે દાદુ દિલ માય, મુર્ખ કરે મેરી મેરી;
ગર્વ ન કરીયો કોય, રહી ન રાવન કેરી

કુંડળીયા ૪–ભાગ્ય વિષે.

ભાગ્ય બીન મીલે ન કોડી, હુન્નર કરો હજાર;
કયું પાવે સાયબિ બિના દીખે કિરતાર.
બિના દીખે કિરતાર, સસુધર સાત ચોકાઇ;
ભટક મરે બે કાજ આઠકી લાજ ગુમાઈ.
કહે દિન દરવેશ, દેશમે દેખો દાડી;
હુન્નર કરો હજાર ભાગ્ય બિન મીલે ન કોડી.

કુંડળીયા ૫–રહે ભલાઇ વિષે.

બંદા બાજી જુઠ હે, મત સાચી કર માન;
કહાં બીરબલ ગંગ હે. કહા અકબરખાંન.

કહાં અકબરખાન, બહુકી બડી બલાઇ,
કહાં સીકદર જાન જીનુંકી ખબર ન પાઇ.
કહે દીન દરવેશ, એહી નર ગાફલ ગદા,
મત સાચી કર માન, જૂઠી હે બાજી બદા.

કુડળીયા ૬—બાજી વિષે

બાજી ખેલો ઓરકી બીન બાજી સુખ નહિ;
બાજી ખેલે જગતમે, ઉનકો દુખ કાહિ
ઉનકો દુખ કાહિ. દોર પ્રેમકી લીની હાથ,
કરી બલાઇ ભવ થકી ચલે ઉનકે સાથ,
કહે ગુલાબ રટ નામ, કટે ચોરાશી ફેદા;
મત સાચી કર માન, જૂઠી હે બાજી બદા.

કુડળીયા ૭—હરિને સમરે નહી તેની દશા.

નર હર સમરે નહિ નિશ્ચય નર્કમે જાત;
સમજ ન સર્જનહારકી, પીછેસે પસ્તાત
પીછેશેં પસ્તાત, બાત ગુરૂકી ન માની;
કથા ન સુની કાન, શાન સાહેબકી ન જાની.
કહે ગુલાબ હર સમરે, મટેગી હરકત,
બહુ નામિના નામની બડી હે જાકી બરકત.

કુંડળીયા ૮—કર્તા એક.

સતસાગરકી બિનતી સુની સજ્જને કોય;
જ્ઞાન મણિશે દેખ લે, મોક્ષ ગતિ ઉન હોય.

મોક્ષ ગતિ ઉન હોય, સો નર સમજે દાના,
એઠા હોવે પાર રખે સાહેબકા સત બાના
કહે ગુલાબ સજ્જન દિલમે, ધરો ન ધોખા,
રામ રહીમ દોએ કહે, કહો ચાવલ કે ચોખા

કુંડળીયા ૯ મુ–રતનપુર બાવાગોરની હજુરમે.

બાવાગોરી બાદશાહ, રતનપુરમે રાજ,
રેવાકાંઠા નવલખી સુધરે સબકે કાજ;
સુધરે સબકે કાજ સાચકા બાજત સોરા,
જુઠા મારા જાય સચ્ચા આ બેઠે જો ઓરા.
કહેજો રેમુ મીર ચોરકી પકડે ચોરી,
રતનપુરમે રાજ બાદશાહ બાવાગોરી ૧

કુંડળીયા ૧૦–અફીણ વિષે.

બેટા કહે બાપકુ, તમ ફુલ મત ખાવ અફીન,
જીન ખાધે કાયા જલે દેહકુ મ્હાદુખ દીન,
દેહકુ મ્હાદુખ દીન લોક મેહોવત હાશી,
એસા જાનત આપ ગલે બીચ ડાલત ફાસી.
કહે લીંબા અજમાલ ખાયા તમ પેટમ પેટા,
તનકી ગઈ સબ ટેક બાપશે બમણા બેટા.

દોહરો—અમલા સાથે આકડો, કેમ ના આપો કંથ,
ગેમલ ગુડા ગળી ગયા દેખન લાગ્યા દંત;

[redacted]—દુધાં સમાન જમણ નહિ, ભુખાં સમાં નહિ માર
અમલ સમાં નહિ સુખમણા સોકયો સમાં નહિ ખાર

૭૬ ભુજંગી—લલાટ વિષે.

મોરારી મોરારી રટો નરનારી,
જુઓ શાહનસાહેબની મતિ ન્યારી;
કહું વેણ સાચું કરી હિત કરાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર. ૧
કસોટી કરીને કમાણી કમાવો,
હૃદય હેત લાવિ હરિ ગુણ ગાવો;
કૃપાળુ કૃપાથી હઠે દુખ હજાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર. ૨
અખવ પાંડવ પાંચ કેહાય,
કસોટી કરી વન માંય ઘીસાય;
ધરી ધીર'ને શીશ છત્ર તું ધાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર. ૩
દશરથ નૃપ અતિ પુત્ર પ્યારા,
ભયો હિન નેન સ્નેહથી ન્યારા;
કરી છે કસોટી ભલા કિરતાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર. ૪
રામ ધામ મૂકી વનમાંય ફરે,
ચો લેલાટ લખેલ સો કેમ ટરે;
લે ગયો લંક સીતા જેવી સતિ નાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર. ૫
હરિચંદ્ર રાજા મહા પુન્યશાળી,

જુઓ જીન્દગી કષ્ટમાં જેણે ગાળી,
વેચી સુતદારા કરી ઉપકાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર. ૬
કરો ભક્તિ ભૂદરની તમો ભાઇ,
નિરંજન ભજોને સજો એ કમાઇ;
નહિ જાણુ સ્વામી સર્જનહાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર. ૭
કહું શીખ સુણોને એ મિત્રો અમ્હારા,
ત્રિવિધિ મટે તાપ તનના તમ્હારા;
છંદ ભુજંગી ગુલાબ કહે ધરી પ્યાર,
લખી વાત મીથ્યા ન થાય લગાર ૮

દોહરો—પરસ્વતિને વિનતિ.

સરસ્વતિ દે સરસ પવિત્ર શુદ્ધ બુદ્ધી,
કિરતાર કર કૃપા દુર કર કબુદ્ધિ

દોહરો—હરિ નામ સમો કો નહિ, તપ તિર્થ મત જોગ;
નામે પ્રાયશ્ચિત પતે, નામે નાશે રોગ.

ભાવાર્થ કે—સર્જનહારના નામ સમો કોઇ બીજી વસ્તુ મોટી નથી. અને સતગુરૂ સમો કોઇ પારસ નથી. કારણ કે પારસમણી લોઢાને અડવાથી સોનુ બને તેમ સતગુરૂ પારસ છે. તે લોઢાને કંચન બનાવીને પ્રભુના પદના ચર્ણે પ્હોચાડે છે મતલબ કે જ્યા સુધી ગુરૂજ્ઞાન ન થયું હોય ત્યા સુધી મનુષ્ય લોહ સમાન છે.

જવાબ— ત્યાં તક તેજ વધે નહિ, સતગુરૂ કર્યો ન કોય,
લોઢાથી લોઢુ મળે તો પારસ ક્યાથી હોય ?

ભાવાર્થ કે—લોઢાથી લોઢુ મળે તો પારસ ક્યાથી બને ? પરંતુ જો સાચો સતગુરૂ મળે તો કંચન બનાવે છે અને પાપ તેનું પહલે થઇ જાય પહલે નામ દુર થઇ જાય પાપ અને દુખ સતગુરૂની સીતળતાથી જેમ પવનથી અને પાણીથી અગ્નિ શાન્ત પામે છે તેવીજ રીતે હરિ નામના ગુણ ગાવાથી પાપ અને દુખ દુર થાય છે

સ્તુતિ.

મુ ડભોડામા ખ્યાતી હનમાન વિષે.

છંદ ત્રિભંગી

જય જય હનમંતા, બહુ બળવંતા,
પ્રગટ પ્રેખંતા, દૈત્ર દેખંતા.
ડભોડે રહંતા, તેલ ચઢંતા.
સિન્દુર સોભંતા, પ્રગટ પ્રછંતા,
સેવે સૌ સંતા ધ્યાન ધરંતા,
મન માનંતા, કાજ ફળંતા,
જયવંતા, જય જય હનમંતા; ૧
જય હનમંત હંકા, બળવંત બંકા.
મુખવી ડંકા, એવા અટંકા;
રાજ રમંકા, સાચ સેવંકા.
નર વંકા, દેવંકા;

રાવણુ કચેી રકા, દેશમે ડકા,
નહિ શકા, ઘોર ઘણુકા,
બાજકા કપી ફૂદકા,
ઠીક ઠેકતા, જસવતા,
જય જય હનમતા. ૨
જય લબ પુછાળા, બાલ ગુછાળા,
વડી મૂછાળા, આકાશ ઉછાળા,
જોર જુછાળા અગ રૂછાળા,
આક ફુલાળા, સુર ખુછળા
વેદ વછાળા, ભેદ પંછાળા
ટેકન છાળા, અશાખ ચાળા
એકતા, જય જય હનમતા, ૩
જય વાડી લુટિ, ફળને ચુટી,
પાખડી કુટિ, ડાળી ટુટી
બિજન બૂટી, ઝીણી ફૂટી;
ધડબડ ઘુંટિ, રાવણુ કેઠી.
ઝડચ્યો ઝુઠી, પુછન પુડી.
ગોદડ વિટી, અગ્નિ રૂઠી.
ત્રાસુટિ, ડોલતી, બાજતા.
જય જય હનમંતા. ૪
જય હાક મહુકા, કુદમકુકા,
ઘર ઘડૂકા, લ્હાય લચુકા.

ફૂકમફુકા, નળીચુકા ફુકમફુકા,
વળીચુકા ભાગમ ભૂકા, જલબલ જૂકા
બાળી બૂકા, અયોદ્ધપુરૂકા આવતા,
જય જય હનમતા ૫
જય લંક લગાડી, બાગ બગાડી;
આડી વાડી તોડી ઝાડી
ફળ ફુલ ખાધા ફાડી ધુમ મચાડી,
રાવન રાડી, ઓહ્યો બરાડી
કુંભ ઉઘાડી, ચોર જગાડી,
અરે અનાડી જો જાગતા
જયવતા, જય જય હનમતા ૬
જય ભાણુ તપતા, સીત હરતા,
નહિ માનંતા, લંક લુટતા
દધિ ટપતા, કોટ ફૂટતા,
દંત બજતા, પ્રબળ બનતા
જૂદ્ધ કરતા, દ્રઢ વિશ વતા,
ક્રોધ કરતા, ભક્ત ભગવતા
જયવતા, જય જય હનમતા ૭
બખિવાન બચાવે, દેહ છોડાવે;
બેડી તોડાવે, દુઃખ નિસરાવે.
સુખ સમાવે, કષ્ટ કપાવે;
પરસન થાવે, વિઘ્ન હઠાવે.

જય કાર્યં જમાવે, અતિ હોક આવે.
ગુલાબ ગાવે, ભક્તિ ભાવે.
ભીડ ભાગતા, જયવતા.
જય જય હનમતા ૮

છપ્પા હનમાન વિષે.

કડડ વ્યોમ કડકત ગડડ ઘન નોબત ગજે,
અડડ હોત અવાજ સડડ હનમતહી સજે,
ધડડ ધરા ધનકાર બડડ બડેદતહી બજે,
હડડ હોત હાકાર લરજ લકાપતિ લજે
સુરન ભુપ સિન્ગાર જીને સોધ લીની જાનકી,
કવિ અમદ ચુ કહે હાક ધાક હનમાનકી.

છપ્પો-ઉતર.

હાક હોત હનમાન, કુલ રાવનકો કટયો,
હાક હોત હનમાન જાન ભ્રમડહિ ફુટયો;
હાક હોત હનમાન દધિ સબ નીર ઉલટયો.
હાક હોત હનમાન, ધ્યાંન મૂનિવરકો છુટયો;
હનમાન હાક હીરદે ધરે, સોધ લીની જીન જાનકી.
કવિ અમદ ચુ કહેત હાક ધાક હનમાનકી. ૨

સોરઠા.

હનમાન ત્હારી હાક, લકાપતિલંજયો અતિ;
લાગી ભયંકર ધાક, બળીયા સાથે બાકરી. ૧

બળીયા સાથે બાથ, અભિમાને અધો ભર્યો;
હેઠે પડયા હાથ, કલંક લગાડયું કૂળને. ૨
જુક્તિ રચી જૂગદિશ, પ્રાક્રમ પુરૂ દાખવ્યું;
સીતા સારૂ લીધા શિશ, ભાવે ભેટયા ભભીક્ષને. ૩
લખી વળ્યો જે અંક, લંક ન વિધિ તણો,
નૃપકો કરે તું રંક શંકા તજો મન તણી. ૪
લખ્યો વિધિએ અંક, કનીંકરી કર થકી,
કંચન ગયો ગઢલંક, રાહ ફર્યો રાવણ તણો. ૫
રૈયત હતી રાંક, કહોને કાંક કૃપા કરી;
રાવણ તણો વાંક, પ્રજા પીડી કેમ રામજી. ૬
નૃપે ખોયો પ્રાન, સતિ સીતાને કારણે,
લંક થઈ હેરાન, ઘોને પાપે પેપળો ૭
રામે વાળ્યું વ્હેર, કહેર લંકા પર કર્યો;
લાવ્યો સીતા ઘેર, પાળ્યો બોલ પોતા તણો. ૮
ધન્ય તુલસીદાસ, રામાયણ વિગતે રચી,
રીઝવ્યા રામને ખાસ, ભલો ગુણ ભુતનો. ૯

ચોર કોટવાળને હન્ડે કહેવત સોરઠા.

ફરે લાલ ગલાલ, શાહ થઈને શહેરમાં,
ડંડે ચોર કોટવાલ, દોષ જુવે નહિ આપનો. ૧૦
સંયમ વર જનકપુર, પત્રી લખાઇ વિદેશ;
જુ આવ્યો રાવન સુર, હાંરી છિપી નગ્રમાં. ૧૧

थयो रावणु यूथ, हरणु जनकसुतातणुं,
मूखे त्हारे मुछ, भले उगीती रामजी १२
विश्वनो पालनहार, निरंजन न्यारो दिसे;
दियो मनुष्य अवतार, करुणा किधी केशवे. १३
मन रटि ले किरतार, भयो हवे तो भोर,
उतरे तु भवपार, भावे भजे भगवानने १४
शास्त्र सिद्ध कही वात, दैव न मूके दैवने,
गई गादी गुजरात, परदारानी प्रीतथी १५
कळा कळि न शकाय, निरजन तुज तणी,
पडु त्हारे पाय, करुणा करो केशव तमे. १६
परदेशी पान, वाना वटोळे आविया,
कने न दिधेल आदरमान, पाधरथी पाछा वळ्या. १७
म्हेमानोने मान, दिलभर दीधा नहि,
एतो सज्जन नहि श्वान, साचो सोरठ भणे. १८
प्हेलो पायक होय, चाकर थइ चलमो भरे;
निशा नायक होय, साचो सोरठ भणे १९
विश्व बतावे व्हाल, हाल करुणा कने नहि,
ठडे चोर कोटवाल, दोष जूवे नहि आपनो २०

छंद त्रिभंगी—अकनाळ विषे.

सतगुरु मोय बतायो पातनमे अलख दिखायो,
पाच तत्व पचीश प्रकृति, तिन गुनि विस्तारो,

સ્થુલ સૂક્ષ્મ કારન દેહિ, એહી બિધી તિન કહાયો.
સતગુરૂ મોય૦ ૧

નવ દરવાજા દશમી ખડકી, બાવન બજાર લગાયો,
બ્હોતેર નાડી સંગ ચલતહે, એસો સાજ બનાયો.
સતગુરૂ મોય૦ ૨

એકવિ હજાર છે સ્વાશા એહી બિધી માપ કહાયો;
આવત જાવત ખબર નહિ પડે, વહાં એસો ચેતન રહાયો.
સતગુરૂ મોય૦ ૩

ઇગલા પીંગલા સુક્ષમણા નાડી બંકનાળમે છાયો,
અડદ ઉડદકે બીચ શોધ લે, એસી સુરત લગાયો
સતગુરૂ મોય૦ ૪

નાભિ કુંડળીશે શબ્દ ઉઠતહે, ભ્રમંડ જાય ઠેરાયો,
વહા કોઈ સંત ધ્યાન ધરતહે, અસ્થીર ઘર વો પાયો.
સતગુરૂ મોય૦ ૫

બ્હોરંગ છોડ અંતરંગ હો, વો જીવન મુક્તિ કહાયો;
સ્વામી પર્મહંસ સુખાનંદજી, એસો રહન રહાયો.
સતગુરૂ મોય૦ ૬

દોહરો—અજીયા હર ભજીયા નહિ, તજીયા હરસુ તાન;
તું આયા એ સંસારમા માન પખે મ્હેમાન.

ભાવાર્થ કે—જન્મ ધારણ કરી અને હરિને ભજે નહિ અને સંસાર સાથે લુબ્ધ મોહિત બન્યો હે મૂર્ખ જાગૃત થા. તું આ દુનિયામે મ્હેમાનરૂપીછે માટે જન્મ

ત્હારો સફળ કરી લે જેવી રીતે મ્હેમાનને ચાર દિવસ માન, તેવી રીતે ચાર દહાડાનુ જૂઠુ માન આ સમારનુ છે તેને સાચુ માની અને મોહીત બનો નહિ આ સસાર મોહના માનથી હરિ ભજવાનો વખત ગુમાવી દિધો છે માટે તેની ઝટ પેરવિ કરી લે તે આપણો ધર્મ છે, કારણકે ઢોર દહાડે વગડે ચરવા જાય છે પરંતુ સાજના સમય કજારો ઢોરમાથી પોતાના ધણીના ઘેર આવી અને ઉભુ રહે છે છતા એટલી ધણીના ઘરની ચીવટ રાખે છે તો મોંઘો મનુષ્ય અવતાર સુતો ગણી અને ઉઘમા ઉઘ્યો, અને સતગુરૂના ચરણે ના ગયો, મહા મોટી ભૂલ્ય કરી છે માટે માણુવ પોતાની ભૂલ્ય કબુલ કરી અને તેને સુધારવી જોઇએ જે પોતાની ભૂલ્ય કબુલ કરી સુધારે તે માણસ વડો કરેવાય માટે ભૂલ્ય સતગુરૂ વિના ત્હારી નીકળે નહિ એ ભૂલ્યથી ભવમાં ભટકાયા કરે છે.

જવાબ —દોહરો—

ભૂલે ભટકયો ભવ વિષે, ગુરૂકો લીયો ન બોધ,
બુઠો ભયો બોહ બરનમે, કીયો ન પ્રભુકો શોધ.

દોહરો—દરકાર કરે દયાલકી કબી ન હો બેદાર,
ખતથી કરે ખોજના દિલમે પાવે દિદાર

ભાવાર્થ કે —જો તું પ્રભુની દરકાર કરે તો કોઇ દહાડો તું બેદાર નામ દુખી થનાર નથી ખરા ખતથી

એટલે સાચા દિલથી વિભૂની ખોજના કરે તો ત્હાર દિલ સુધારી અને રદયમા દિદાર દ્રષ્ટિ ઉંડી ઉતારીને જો પછી ભીન્નભાવ રહેશે નહિ પછી અખંડા નુર જોયાથી તમો તેજદાર બનશો પહેલા બાનીદાર બનો મહા મોટા સામર્થ મર્જનહારની બૂજ કરીને બુજદાર બનો કે શો કરાર કરી જન્મ ધારણુ કર્યો છે, તે કરાર ચુકી અને ઇશ્વરના કરજદર બન્યા છીએ અને દુનિયામા ઇજ્જતદાર બનીને બેઠા છીએ આ ઇજ્જત દુનિયાંની જુઠી લઇને બેઠા છો પરતુ ઈશ્વરના ઘરની ઇજ્જત મેળવિ નથી અને માયા મોહ લોભનો ભાગીદાર બન્યો હે મૂર્ખ માટે ચીવટદાર બનીને ખોજ ખલકના ખાવિદને તેની હમેશા તુ ભક્તિ કરે તો વેકુઠનો હકદાર બનીશ નહિ તો ત્હારૂં ખાતુ ખાતાદાર તાલાસ કરશે તો લેણદારનું લેણુ આપવુ પડશે, માટે જો વફાદાર બનો તોજ વૈહીકુઠ મળી શકે અને દિદારથી મોક્ષ અને મોક્ષથી નુર પછી અવનગવન તેની મટી ગહી

દોહરો—વ્યાપિક હો જલથલમે, જયા પ્રભુ જગરાય,
મેહિ કેરે પાનમે, લાલી રહિ છુપાય

દોહરો—માન વધારન મનરજન, જ્ઞાનકળા ગભીર,
ગુનગાવે ગોવિદના, તો મોટુ પદાર્થ મીર

ખુદાની ખલકમે ખેરાત–દુઆ.

તુહિરેહોવું જગકાહે, રાજક રહીમ,
તેરા નામ કાજી સુલ કાહર કરીમ
તુંહિ શહેનશાહે કર્ર, તુઝકો યાદ,
ખુદાવિંદ ખાવિંદ સુનીયે ફરિયાદ,
મુસ્કીકો આશાન, કર તુય કુદરત વરી,
મેરી બાર કયુ દેર એતની કરી ૧

હુકમાત તેરી જહા મે હે ભારી,
ખત્તા માફ કીજે ખુદાવિંદ અમ્હારી,
રબ્બ હો જહામે નહિ તેરી જોડ,
ગુના યુ કીયે મે કરોડુ કરોડ,
લુત્ફો કરમ કર રબ્બે શાન નરી,
મેરી બાર કયું દેર એતની કરી ૨

અગા તુજકો હેગી અય સત્તાર ગફાર,
તકશીર બક્ષો મે બહા ગુનેગાર,
દેન્યા મત તેરા કામ હેગા ગફુર,
લીયા નામ તેરા હર મુસ્કીલ દુર,
ઇલાહિ જહા મે તેરી અકબરી,
મેરી બાર કયુ દેર એતની કરી ૩

તમન્ના પુરી કર તું પરવરદીગાર,
બચા લીજે દોજખસે બક્ષનહાર,

કલમા ઇલ્લાહ મોહમ્મદ કરકે ઉચ્ચાર,
દુઆ કર કબુલ મેહુ ઉમેદતાર,
કરૂં જીક તેરી મે ધ્યાન ધરી મેરી,
મેરી બાર કયુ દેર એતની કરી ૪
તું ચાહે ઇલાહિ સદા શહેનશાહી દીલાવે,
જો હો મહેર તેરી, સો ઇજ્જત પાવે,
ડુબી નાવ ગહેરેમે, પલમે તીરાવે,
મદદગાર મેરા શો, પલ્લેપે આવે,
તીરા કીસ્કી મેરી, તુ નુર ભરી,
મેરી બાર કયુ દેર એતની કરી ૫
કરૂં દાદ તુઝશે અય માબુદ મેરા,
વશીલા ભરૂંશા હે, ખાવિંદ તેરા,
ખુદા બાદશાહ, મોહમ્મદ વજીર,
હો ઉમ્મતકે વાલી મીટા દીજો,
ભાર નિધા તેરી શે એનાવતરી,
મેરી બાર કયુ દેર એતની કરી ૬
મુસ્કીલ દુર કર અલ્લા તું મેરી,
ખલકમે હે ખગત ખાલીક તેરી,
તેરે દરકામે હુ ભીખારી તુંહિ ગાન,
તવગર ગદાયુકા સબકા ધની,
રહેમ મુજપે તું કર એ કુદરત ખરી,
મેરી બાર કયુ દેર એતની કરી ૭

તું સરવર સત્તાર, જબ્બાર હચે,
માલીક મેરા તું મુક્તિયાર હચે,
કર વિર્દ દિલમે,, ઈલ્લલામે જારી,
દુઆ મકબુલ હોવે ખુદાવદ અમ્હારી
લાખુ ગુના બક્ષ, ગુલાબ કહે કરગરી,
મેરી બાર કયુ દેર એતની કરી, ૮

દોહરા—પાલન પરવર હો સદા નામ ગરિબનિવાજ
ખલકપતિ ખબર તુઝે કર તેરે હે લાજ,
મૈ બદા ગુનેગાર હુ કર તેરે મેરી લાજ
પ્રતિપાલન હો સદા તું બક્ષ ગરિબનીવાજ
હુકમ બિન બોલ નહિ, ઉડન જાને બાજ
હુકમ તેરા જહાગીર, એશો ગરિબનીવાજ,
હુકમ બિન કોપ નહિ, તોપણુ હોય અવાજ
હુકમ તેરા જહાગીર, એસો ગરિબનીવાજ,
હુકમ બિન કદમ બઢે નહિ, બઢે ન જનકો કામ,
ગુલાબ કહે રટન કરો, સદા મોહમ્મદ નામ
કુદરત ત્હારી, કળિ શકે નહિ જન કોય
ન્યારો ન્યારો સૌ કહે, તુ વ્યાપિક સબમે હોય,
કોટિ ક્રોડ ગુના તું બક્ષ દે, નામ તેરા કિરતાર,
અમર વશીલો આપકો, તુ કર દે બેડા પાર

શુભ શ્રી ગામ ભરકુંડાનુ વર્ણન.

દોહરો—દેવળ રૂડા દીપતા, ભૃગુઋષિ પાશ ધામ,
વચમાં તો ગમા વહે, વાત્રક જેનુ નામ. ૧

અગા વહેછે પૂર્વમાં, ન્હાવો નીરમળ નીર,
પાપ હરેછે સર્વનું, સુખીયું થાય સરીર. ૨
ભરકુડુ રૂડુ ગામ, સુંદર પેઢી ત્યાં વહે,
ઠરવા કેરો ઠામ, મનતો આનદી રહે. ૩

ભાવાર્થ કે—ભૃગુઋષિ અને પરાશર મહાદેવ બન્ને સામાસામી છે અને વેત્રવતી પૂર્વ એક મેલ આવે છે. આ બે મહાન રૂષિના ધામની વચ્ચે થઇ અને વેત્રવતી વહે છે પુરુષોતમ માશે ઘણા સ્ત્રી પુરૂષો સ્નાન કરવા માટે આવે છે, અને મહાન રુષિ બેના ધામ સામાસામી છે તેવિજ રીતે બે ગામ સામાસામી છે હલધરવાસ પશ્ચીમ દિશાએ અને ભરકુડા પૂર્વ દિશાય ગામ ભરકુડામાં ડાભી સાખના રજપુત લોકની વસ્તી છે તે લોકોની ગોત્રદેવિ માતાનો પવિત્ર ધામ પણ ભરકુડામાજ છે.

મહાન સતિ માતા પુદેડની હજુરમે.

દોહરા—ડાભીયારા ભાલે ફરકતી, દેતી સુભમતિ,
પેગી દેવદયાળુ, ધન્ય ધન્ય કુદડ સતિ. ૧
સંકટ સમે સ્હાય કરે, કરતી કામ અતિ;
પેગી દેવ દયાળુ, ધન્ય ધન્ય કુદડ સતિ. ૨
ભજતા ભીડ મટે દુઃખ નવ રહે રતી,
પેંગી દેવ દયાળુ, ધન્ય ધન્ય પુદડ સતિ ૩
દેવ ત્હારી દયા થકી રહે નહિ સંતાપ,
હું જાચક તમ તણો, તમો કૃપા કરજો આપ. ૪

ઠાકોર શ્રી મોતીસીંગ માધવસીગની હજુરમે.

દોહરા—શૂરા શુદ્ધ ક્ષત્રી રઘુવંશી, ડાભીરાવ;
કવિયાને કડાં કંઠી દે શેલાને સરપાવ
માગણને મોજો હહેહી રદે ધરી ઉમંગ,
મોતી માધવ તણા ડાભીય રાણા રંગ,
પ્રાક્રમી પેઢીય નીપજે કરવા ઉત્તમ કામ,
સત ધારી સુરતેસના નવ ખંડ પ્રાજુ નામ
ઓગણીસ પચોત્તરે કપડ આપ્યા અપાર,
સતધારી સુરતેસના શૂરા નર સીરદાર.

અગાઉથી ગ્રાહક થઇ આશ્રય આપનાર ગ્રહસ્થોનાં મુબારક નામ

નંબર	નામ
૧	રા૦ ઠા. શ્રીગંભીરસિંહજી સીરદારસંગજી મુ૦ સ્વસ્થાન અમર
૨	શ્રી રા૦ મહોબતસીગજી રતનસીગજી સ્વસ્થાન બીડાસર.
૩	રા૦ ઠા૦ શ્રી શીવસીગજી અભેસીગજી સ્વસ્થાન મુનાદરા.
૪	રા૦ ઠા૦ શીવસીગજી અભેસીગજી મુ સણાલી.
૫	રા૦ ઠા૦ બહાદરસીગજી જીભાવા મુ૦ સણાલી
૬	રા૦ ઠા૦ ભાથીજી કાળુભાવા મુ૦ સણાલી
૭	રા૦ ઠા૦ ગગાજીભાઇ મુ ભરકુંડા.
૮	રા૦ ઠા૦ મોતીસીગજી માધવસીગજી મુ૦ ભરકુંડા
૯	રા૦ ઠા૦ અદેસીગજી અમીરસંગજી મુ૦ ભરકુંડા
૧૦	રા૦ ઠા૦ જીવન ભાતુજી. મુ૦ ભરકુંડા
૧૧	રા૦ ઠા૦ ચંદ્રસીગજી સુરતાજી. મુ૦ ભરકુંડા

૧૨ રા૦ ઠા૦ જમા કેસરસીગજી મુ૦ ભારકુડા
૧૩ રા૦ ઠા૦ ચતુર ચનાજી મુ હરસદ
૧૪ રા૦ ઠા૦ માધવસીગજી વજેસીગજી મુ૦ કાકરખાડ
૧૫ રા૦ ઠા૦ સાતુજી પ્રભાતસીગજી મુ૦ કાકરખાડ
૧૬ રા૦ ઠા૦ મગન રતુજી માસ્તર મુ, છીપડી,
૧૭ રા૦ વ્હોરા ઇમામ ભોખાભાઇ મુ છીપડી
૧૮ રા૦ રા૦ જેઠાભાઇ ભોગીલાલ ખડાલ
૧૯ રા૦ શા૦ ભીખાભાઇ ફરજીવન મુ ખડલ તા૦ સાદરા
૨૦ રા૦ પટેલ નાથાભાઇ ગણુભાઇ મુ૦ ખુટજ તા૦ નડીયાદ
૨૧ રા૦ પટેલ ચતુરભાઇ મથુભાઇ ખુટજ
૨૨ રા૦ પટેલ હાથીભાઇ ફુલાભાઇ મુ ધીણુજ તા નડીયાદ.
૨૩ રા૦ પટેલ મેચરભાઇ કુબેરભાઇ મુ ખાત્રજ તા મહેમદાવાદ
૨૪ રા૦ પટેલ લલ્લુભાઇ ડુંગરભાઇ મુ પીઠાઇ તા કપડવણજ
૨૫ રા૦ શેખ અબદુલ્લામીયાં જીવામીયા મુ રવ ધડર
૨૬ રા૦ સોલકી ધમીરજી ચુથાજી મુ નહગામ તા નડીયાદ
૨૭ રા વ્હોરા સુલેમાન દાઉદભાઇ મુ મોળેલ તા નડીયાદ.
૨૮ રા વ્હોરા ગીરાભાઇ ભીખાભાઇ મુ માતર તા મહેમદાવાદ
૨૯ રા ફુલચદ નરોતમ તલાટી મુ વડથલ ત નડીયાદ
૩૦ રા ચાવડા પુજાભાઇ લલ્લુભાઇ મુ ચકલાશી ,,
૩૧ રા મલેક હુસેનમીયાં ઉમરાવમીયાં માસ્તર મુ કાસર
૩૨ રા વ્હોરા આલમ નથુભાઇ મુ. કુવા તા અમદાવાદ
૩૩ રા. મ્હાનત કાળુગર નાથગર મુ. ખાડીવાવ તા. નડીયાદ
૩૪ શા. મગનલાલ મોતીરામ પાઠક મુ ભદરપુર તા કપડવણજ.
૩૫ રા. વ્હોરા નાથાભાઇ જીવાભાઇ મુ. કલુઆ તા અમદાવાદ
૩૬ રા. પઠાણ વલીમાં હમઝાખાં માસ્તર મુ વિગ્નોલી તા. પેટલાદ.

૩૭ રા માસ્તર કાશમભાઈ રસુલભાઇ મુ મહિશા તા સાદરા
૩૮ રા મીર સુખા ફતુભાઇ મુ ડભોડા તા સાદરા
૩૯ રા મીર ગુલામ લલ્લુભાઈ ,,
૪૦ રા મીર કાલુ લલ્લુભાઇ મુ ડભોડા
૪૧ રા મીર લાલુ આનમ મુ પહાડા તા કપડવણજ
૪૨ રા મીર ચેતન તારૂભાઇ મુ ધોડાસર સ્વસ્થાન
૪૩ રા મીર લલ્લુ દાદુભાઇ મુ મહેનોલ સ્વસ્થાન
૪૪ રા મીર લાલુ અલજીભાઈ મુ કુજાડ તા અમદાવાદ
૪૫ રા મીર ઉમેદ જાલમભાઇ મુ ભૂવાલડી તા અમદાવાદ
૪૬ પડ્યા અંબાલાલ દલપતરામ મુ૦ હળદરવાસ
૪૭ રા મીર છતા ગેહુમુભાઈ માસ્તર મુ ચકલાશી તા નડીઆદ
૪૮ રા મીર અનુ અલમભાઇ મુ સત્રાણુ તા માતર
૪૯ રા અમીન મુગજીભાઇ ચતુરભાઇ મુ મહુધા તા નડીઆદ
૫૦ રા મા શામળલાલ પાનાચંદ મુ મહુધા
૫૧ રા મા ચતુર ભાઇચંદ મુ હળદરવાસ
૫૨ રા સા જેઠાલાલ કાળીદાસ મુ હળદરવાસ
૫૩ રા મા. અંબાલાલ હિરાચંદ મુ હળદરવાસ
૫૪ રા. મા. તલાટી મુગટચંદભાઇ કેશવલાલ મુ. પુનાદરા
૫૫ રા સા ચીમનલાલ મુળજીભાઇ મુ હળદરવાસ
૫૬ રા સા સોમાભાઇ જેઠાભાઇ મુ૦ હળદરવાસ
૫૭ રા સા. છોટાલાલ મોતીભાઇ મુ૦ હળદરવાસ
૫૮ રા. દાક્તર રેવાદાસ પુરસોતમદાસ મુ૦ હળદરવાસ
૫૯ રા. પંડ્યા અંબાલાલ દાજીરામ મુ૦ હળદરવાસ
૬૦ રા. પંડ્યા અંબાલાલ શંકરરામ મુ૦ હળદરવાસ
૬૧ રા સા. જેઠાલાલ લલ્લુભાઇ કાપડીઆ મુ૦ હળદરવાસ

૬૨ રા સા માણેકલાલ ભાઈજીભાઈ મુ૦ હળદરવાસ
૬૩ રા. સા. શંકરલાલ મગનલાલ મુ૦ હળદરવાસ
૬૪ રા ઠક્કર ડાહ્યાભાઈ હરજીવનદાસ મુ૦ હળદરવાસ
૬૫ રા પટેલ બેચરભાઈ ચતુરભાઈ મુ૦ હળદરવાસ
૬૬ રા સોની જીવાલાલ ગીરધરભાઈ મુ૦ હળદરવાસ
૬૭ રા સોની મોતીભાઈ શામળભાઈ મુ. ખડાલ
૬૮ દરજી અંબાલાલ માડજી મુ રાજકોટ હાલ હળદરવાસ
૬૯ રા વ્હોરા ઈમામ શાજીભાઈ મુ૦ હળદરવાસ
૭૦ રા. વ્હોરા પીરભાઈ હાદભાઈ મુ૦ હળદરવાસ
૭૧ રા વ્હોરા અહમદ દાઉદભાઈ મુ૦ હળદરવાસ
૭૨ રા મીર દલા ગલુભાઈ મુ૦ હળદરવાસ
૭૩ રા મીર સરદાર તારૂભાઈ વકીલ મુ પીડાસર
૭૪ રા. બારોટ હિમતલાલ લલ્લુભાઈ મુ હળદરવાસ
૭૫ રા મીર છોટા રેતાભાઈ મુ ભરકુંડા
૭૬ રા પંડયા ડાહ્યાલાલ બાબરભાઈ મુ સણાની
૭૭ રા ખડાયતા ગોર હિમતલાલ બાપુભાઈ મુ હળદરવાસ
૭૮ રા. ઠા૦ ચંદસંગજી ગુલાબસંગજી મુ છીપીયલ
૭૯ રા પટેલ શંકરભાઈ લલ્લુભાઈ મુ સરસવણી તા. મહેમદાવાદ
૮૦ રા. ઠા૦ બાપુભાઈ ફુલાભાઈ મુ પીઠાઈ તા કપડવણજ
૮૧ રા, પટેલ માણેકલાલ ચતુરદાસ મુ, સરસપુર
૮૨ રા. લવાર સોમા જગજીવન મુ સરસપુર
૮૩ રા. સુતાર ડાહ્યાભાઈ ગોપાળદાસ મુ સરસપુર
૮૪ રા. મીર કાળુ આલમ મુ, પ્હાડા તા૦ કપડવણજ
૮૫ રા. મીઓ સકરાભાઈ જગજીવન મુ. પ્હાડા તા૦ કપડવણજ
૮૬ રા. રા ઠા જમાભાઈ મોહકભાઈ મુ. ભરકુંડા
૮૭ રા. મીર માનભાઈ રસુલભાઈ મુ૦ ખેડા

